

RIGA VELESTINLI

IDETE KRYENGRITese

PROKLAMATA KRYENGRITese
TE DREJTAT E NJERIUT
KUSHTETUTA
MARSHI LUFTARAK

Parathenia: Dr. Dhimitrios Karaberopullos

Shqipëroi: Thoma Nikuli

SHOQERIA SHKENCORE E STUDIMIT
FERON - VELESTINU - RIGA

ATHINE 2007

ΡΗΓΑ ΒΕΛΕΣΤΙΝΛΗ

ΤΑ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΑ

ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ
ΤΑ ΔΙΚΑΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ
Ο ΘΟΥΡΙΟΣ

Προλογικά: Δ. Καραμπερόπουλος

Μετάφραση: Thoma Nikuli

Επιστημονική Εταιρεία Μελέτης
ΦΕΡΩΝ-ΒΕΛΕΣΤΙΝΟΥ-ΡΗΓΑ

Αθήνα 2007

RIGA VELESTINLI

IDETE KRYENGRITese

PROKLAMATA KRYENGRITese
TE DREJTAT E NJERIUT
KUSHTETUTA
MARSHI LUFTARAK

Parathenia: Dr. Dhimitrios Karaberopulos

Shqipëroi: Thoma Nikuli

Shoqeria Shkencore e Studimit
FERON - VELESTINU - RIGA

Athinë 2007

Shoqeria Shkencore e Studimit
FERON - VELESTINU - RIGA

Miltiadou 3, 145 62 Kifisia, Athinë
Tel. - Fax: 210 8011066
e-mail: karamber@otenet.gr
www.Rhigassociety.gr

botim i dytë, Athinë 2007
ISBN: 978-960-88710-7-6

Επιστημονική Εταιρεία Μελέτης
ΦΕΡΩΝ-ΒΕΛΕΣΤΙΝΟΥ-ΡΗΓΑ

Μιλτιάδου 3, 145 62 Κηφισιά, Αθήνα
Τηλ. - Fax: 210 8011066
e-mail: karamber@otenet.gr
www.Rhigassociety.gr

Β΄ Έκδοση, Αθήνα 2007
ISBN: 978-960-88710-7-6

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Προλογικά	8
Επαναστατική Προκήρυξη	26
Τα Δίκαια του Ανθρώπου.....	36
Το Σύνταγμα.....	60
Ο Θούριος.....	116

PERMBAJTJA

Prolog për botimin shqip	9
Proklamata kryengritëse	27
Të Drejtat e Njeriut	37
Kushtetuta	61
Marshi luftarak	117

ΠΡΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Η Επιστημονική Εταιρεία Μελέτης Φερών-Βελεστίνου - Ρήγα με χαρά και ικανοποίηση χαιρετίζει την έκδοση στα Αλβανικά των Επαναστατικών κειμένων του Ρήγα Βελεστινλή (1757 - 1798), του πρωτοπόρου επαναστάτη του Βαλκανικού χώρου, που είχε προετοιμάσει με προνοητικότητα και μέθοδο το επαναστατικό του σχέδιο για το ξεσηκωμό των σκλαβωμένων λαών των Βαλκανίων κατά της μακρόχρονης οθωμανικής τυραννίας. Ο Ρήγας, για να έχει έτοιμο έναν καταστατικό χάρτη με τον οποίο θα μπορούσε να διοικηθεί δημοκρατικά η πολυεθνική πολιτεία του, με σεβασμό στη γλώσσα και τη θρησκεία του κάθε λαού, μετέφρασε το γαλλικό Σύνταγμα, στο οποίο προσέθεσε και ορισμένα σημαντικά δικά του στοιχεία. Το Σύνταγμα του, τέσσερα χρόνια μετά το γαλλικό, θεωρείται ως το πρώτο της Ελλάδος και των άλλων Βαλκανικών χωρών.

Η μελέτη και προβολή της ζωής και του έργου του επαναστάτη και οραματιστή Ρήγα Βελεστινλή είναι ένας από τους βασικούς σκοπούς της Επιστημονικής Εταιρείας Μελέτης Φερών-Βελεστίνου-Ρήγα. Για το λόγο αυτό έχει διοργανώσει στη γενέτειρά του, το Βελεστίνο Θεσσαλίας, τρία Διεθνή Συνέδρια (Α' 1986, Β' 1992, Γ' 1997), ενώ παράλληλα εκδίδει τα έργα του. Ενδεικτικά αναφέρονται: το «Φυσικής απάνθισμα» (Βιέννη 1790, Αθήνα 1991), τα «Επαναστατικά» (Βιέννη 1797, Αθήνα 1994), τη δωδεκάφυλλη «Χάρτα της Ελλάδος», (Βιέννη 1796-1797, Αθήνα 1998) σε μια αυθεντική, για πρώτη φορά, επανέκδοση με την προσθήκη ευρετηρίου και μελετών για τα πρότυπα της και τα νομίσματα της, τα «Ανέκδοτα έγγραφα περί Ρήγα Βελεστινλή» των Αιμ. Λεγρανδ (Αθήνα 1891, Αθήνα 1996), και Κων. Αμάντου (Αθήνα 1930, Αθήνα 1997), το επαναστατικό τραγούδι «Θούριος» σε παραδοσιακές μουσικές παραλλαγές, (Αθήνα 1997).

PROLOG PER BOTIMIN SHQIP

Shoqëria Shkencore e Studimit «Feres - Velesino - Riga» përshëndet me gëzim dhe kënaqësi botimin në Shqip të teksteve Kryengritëse të Riga Velesinliut (1757 - 1798), të kryengritësit pararojë të territorit Ballkanik, që kishte përgatitur me largpamësi dhe metodë planin e tij kryengritës për ngritjen në revoltë të popujve të skllavëruar të Ballkanit kundër tiranisë shumëvjeçare otomane. Riga, për të patur gati një statut me të cilin do të mundte të udhëhiqej demokratisht shteti i tij polietnik, duke respektuar gjuhën dhe fenë e çdo populli, përktheu Kushtetutën franceze, tek e cila shtoi disa elementë të rëndësishëm të vetat. Kushtetuta e tij, katër vjet pas asaj franceze, konsiderohet si e para e Greqisë dhe e shteteve të tjera Ballkanike.

Studimi dhe paraqitja e jetës dhe veprës së kryengritësit dhe vizionerit Riga Velesinli është një nga qëllimet bazë të Shoqërisë Shkencore të Studimit «Feres - Velesino - Riga». Për këtë arsye ka organizuar në vendlindjen e tij, në Velesino të Thesalisë, tre Kongrese Ndërkombëtare (A' 1986, B' 1992, C' 1997), ndërsa paralelisht boton dhe veprat e tij. Në mënyrë treguese përmendim: «Antologjia e Fizikës» (Vjenë 1790, Athinë 1991), «Idetë Kryengritëse» (Vjenë 1797, Athinë 1994), dymbëdhjetëfletëshja «Harta e Greqisë» (Vjenë 1796 -1797, Athinë 1998), për herë të parë në një ribotim origjinal me shtojcë indeksin dhe studimet për modelet dhe monedhat e saj, «Shkrimet e pabotuara mbi Riga Velesinliun» të Aim Legrand (Athinë 1891, Athinë 1996) dhe të Konstantinos Amandu (Athinë 1930, Athinë 1997), kënga kryengritëse «Marshi Luftarak» në variacione muzikore tradicionale, (Athinë 1997).

Por që të bëhet më gjerë i njohur mendimi politik pararojë i kryengritësit Riga Velesinli, ajo ka programuar përkthimin dhe botimin e veprave të tij Kryengritëse (Proklamata

ΠΡΟΛΟΓΙΚΑ

Για να γίνει, όμως ευρύτερα γνωστή η πρωτοπόρο πολιτική σκέψη του επαναστάτη Ρήγα Βελεστινλή, έχει προγραμματίσει τη μετάφραση και έκδοση των Επαναστατικών του έργων (Επαναστατική Προκήρυξη, Δίκαια του Ανθρώπου, Σύνταγμα και Θούριος) σε διάφορες γλώσσες. Ήδη έχουν εκδοθεί στα Βουλγαρικά, Ρουμανικά, Σερβικά και Ιταλικά, ενώ παράλληλα ετοιμάζεται η έκδοση στα Αγγλικά, Γερμανικά, Γαλλικά, Ισπανικά και Ρωσικά.

Εκφράζουμε τις ευχαριστίες μας στον κ. Θωμά Νικούλη για τη μετάφραση και έκδοση στα Αλβανικά των Επαναστατικών κειμένων του Ρήγα με τους δύσκολους νομικούς και πολιτικούς όρους, που τότε πριν από περίπου διακόσια χρόνια ο Ρήγας τους κατέγραψε, για πρώτη φορά, στα ελληνικά, καθώς και την απόδοση του επαναστατικού τραγουδιού «Θούριος».

Με την παρούσα έκδοση πιστεύουμε ότι θα γίνει πλατύτερα γνωστός ο επαναστάτης και πρωτοπόρος οραματιστής μιας δημοκρατικής πολιτείας του Βαλκανικού χώρου, Ρήγας Βελεστινλής, στους Αλβανούς ιστορικούς, νομικούς, φιλόλογους και γενικότερα στους ανθρώπους του πνεύματος. Επί πλέον, συμβάλουμε ώστε να εδραιωθεί η πεποίθηση πως οι δημοκρατικές αρχές στη διαχείριση των κοινών στους λαούς των Βαλκανίων «χωρίς εξαιρέσιν θρησκείας και διαλέκτου, Έλληνες, Βούλγαροι, Αλβανοί, Βλάχοι, Αρμένιδες, Τούρκοι και κάθε άλλο είδος γενεάς» (άρθρο 7 του Συντάγματος) είχαν γίνει όραμα πριν από δυο αιώνες από τον Ρήγα Βελεστινλή.

Δρ. Δημήτριος Καραμπερόπουλος
Πρόεδρος
Επιστημονικής Εταιρείας Μελέτης
Φερών-Βελεστίνου-Ρήγα

Αθήνα-Βελεστίνο, Οκτώβριος 2000

PROLOG

Kryengritëse. Të Drejtat e Njeriut, Kushtetuta dhe Marshi Luftarak). në gjuhë të ndryshme. Tashmë janë botuar në Bullgarisht, Rumanisht, Serbisht dhe Italisht, ndërsa paralelisht përgatitet botimi në Anglisht, Gjermanisht, Frëngjisht, Spanjisht dhe Rusisht.

I shprehim falënderimet tona z. Thoma Nikuli për përkthimin dhe interpretimin në Shqip të teksteve Kryengritëse të Rigas me termat e vështirë juridikë dhe politikë, të cilat Riga i regjistroi para rreth dyqind vjetësh, si dhe për interpretimin e këngës kryengritëse «Marshi Luftarak».

Nëpërmjet këtij interpretimi besojmë se do të bëhet më gjerë i njohur kryengritësi dhe vizioneri pararojë i një shteti demokratik në territorin Ballkanik, Riga Veletinliu, te historianët Shqiptarë, juristët, filologët dhe më gjerë te njerëzit intelektualë. Veç kësaj, kontribuojmë në mënyrë që të përforcohet bindja se parimet demokratike në administrimin e funksioneve publike te popujt e Ballkanit «pa dallim feje dhe gjuhe, Grekë, Bullgarë, Shqiptarë, Vllehë, Armenë, Turq dhe çfarëdo lloj populli tjetër» (neni 7 i Kushtetutës) ishin bërë ëndërr para dy shekujsh nga Riga Veletinliu.

Dr. Dhimitrios Karaberopullos
Kryetar
i Shoqërisë Shkencore të Studimit
«Feres - Velestino - Riga»

Athinë - Velestino, Tetor 2000

ΡΗΓΑΣ ΒΕΛΕΣΤΙΝΛΗΣ, (1757 - 1798):
Επαναστάτης και οραματιστής μιας δημοκρατικής
πολιτείας του Βαλκανικού χώρου
Σύντομη αναδρομή στη ζωή και το έργο του

Γεννημένος στα 1757 στο Βελεστίνο Θεσσαλίας, όπου και η αρχαία πολλοί Φερές, από ντόπιους γονείς, παίρνει το βαπτιστικό όνομα «Ρήγας», όνομα που συνηθιζόταν στη περιοχή του Πηλίου και της Μαγνησίας. Νέος δεκαέξι, δεκαοκτώ χρονών με δίψα για μάθηση κατευθύνεται στη Σχολή της Ζαγοράς Πηλίου, όπου μελετούσε και αρχαίους συγγραφείς, όπως αυτό διαπιστώνεται από αυτόγραφα του σε σχετικό βιβλίο, το οποίο τώρα απόκειται στην βιβλιοθήκη της Ελλάδος. Από το Βελεστίνο φεύγει σε ηλικία περίπου είκοσι χρονών και πηγαίνει στην Κωνσταντινούπολη, όπου μαθαίνει ξένες γλώσσες και αυξάνει τις γνώσεις του κοντά στους Φαναριώτες. Μετά όμως από λίγα χρόνια εγκατέλειψε την Πόλη και εγκαταστάθηκε στη Βλαχία, στην οποία υπήρχε κάποια ελευθερία και γειτνίαζε με την Ευρώπη. Στο Βουκουρέστι αναπτύσσει έντονη δραστηριότητα, γίνεται γραμματικός των Ηγεμόνων και συμμετέχει στα κοινά της περιοχής του. Εκλέγεται εκπρόσωπος της γειτονίας του σε μια περίπτωση διάνοιξης ενός δρόμου και σε μια επιδημία χολέρας του ανατίθεται ο έλεγχος των σπιτιών για τη διαπίστωση των αρρώστων.

Εκεί στη Βλαχία θα συνέλαβε το επαναστατικό του σχέδιο για την στήριξη της Επανάστασης του στις ντόπιες γηγενείς δυνάμεις των σκλαβωμένων, μετά τις συμφωνίες του Συστωβ (1791) και Ιασίου (1792) μεταξύ της Αυστρίας, της Ρωσίας και της Οθωμανικής Πύλης αντίστοιχα, και την διάψευση των ελπίδων, πως τάχα τα χριστιανικά κράτη θα απελευθερώσουν τους Έλληνες και τους άλλους Βαλκανικούς λαούς από τον Οθωμανικό δεσποτισμό και τυραννία. Εμπειρία και γνώση σημαντική, που θα συνέβαλε ώστε στα έργα του ο Ρήγας να μην

RIGAS VELESTINLIS, (1757 - 1798):
Kryengritës dhe vizioner i një Shteti Demokratik
të territorit Ballkanik
Retrospektivë e shkurtër në jetën dhe veprën e tij

I lindur më 1757 në Velesino, ku ndodhet dhe qyteti antik Fere, nga prindër vendës, pagëzohet me emrin «Rigas», emër i zakonshëm në krahinën e Pilios dhe të Magnisisë. I ri gjashtëmbëdhjetë, tetëmbëdhjetë vjeç, me etje për të mësuar i drejtohet Shkollës së Zagorës në Pilio, ku studion dhe shkrimtarë të Antikitetit, siç duket dhe në autografët e librit të tij në lidhje me ta, i cili tani ndodhet në Bibliotekën Kombëtare të Greqisë. Largohet nga Velesinua rreth moshës njëzet vjeç dhe shkon në Stamboll, ku mëson gjuhë të huaja dhe zgjeron njohuritë e tij pranë Fanariotëve. Por, pas pak vjetësh, braktis Stambollin dhe vendoset në Vllahi. Kemi dëshmi të Rigës në «Anaharsi i Ri» se më 1788 ndodhej në Vllahi, në të cilën ekzistonte një farë lirie dhe fqinjërohej me Europën. Në Bukuresht zhvillon aktivitet të theksuar, bëhet sekretar i Hegjemonëve dhe merr pjesë në funksionet publike të rajonit të tij. Zgjidhet përfaqësues i lagjes së tij në rastin e hapjes së një rruge dhe në një epidemi kolere i besohet kontrolli i shtëpive për verifikimin e të sëmurëve.

Atje në Vllahi do të hartojë planin kryengritës për mbështetjen e Kryengritjes së tij në forcat vendëse, autoktone të të robëruarve, pas marrëveshjeve të Sistovit (1791) dhe të lasiut (1792) ndërmjet Austrisë, Rusisë dhe të Portës së Lartë nga ana tjetër, dhe për përgënjeshttrimin e shpresave se gjoja shtetet e krishterë do të çlironin Grekët dhe popujt e tjerë Ballkanikë nga despotizmi dhe tirania Otomane. Përvojë dhe mësim i rëndësishëm ky, i cili do të ndikonte që në veprat e tij Riga të mos t'u bëjë thirrje për ndihmë fuqive të atëhershme të mëdha për kryengritjen e tij që përgatitej.

απευθύνει έκκληση για βοήθεια στις μεγάλες, τότε, δυνάμεις κατά την προετοιμαζόμενη επανάστασή του.

Από το Βουκουρέστι ως γραμματικός και διερμηνέας ενός τοπάρχου μεταβαίνει στη Βιέννη το 1790, όπου εκδίδει και τα δυο πρώτα του βιβλία, το «Σχολείον των ντελικάτων εραστών» και «Φυσικής απάνθισμα», το οποίο είναι μεταφρασμένο στο μεγαλύτερο μέρος, όπως έχουμε αποδείξει, από τη Γαλλική Εγκυκλοπαίδεια των Ντιντερώ και Ντ'Αλαμπέρ. Στη Βιέννη επανέρχεται το 1796, όταν αρχίζει να εφαρμόζει το μεγαλόπνοο επαναστατικό του σχέδιο για την ελευθερία της Ελλάδος και των άλλων Βαλκανικών λαών. Συνθέτει τον «Θούριο», τυπώνει σε δώδεκα φύλλα τη «Χάρτα» του κράτους του, με τα σύνορα και με τις επαρχίες, όπως έχουμε τεκμηριώσει στην πρόσφατη κατά το 1998 για πρώτη φορά αυθεντική επανέκδοση της. Επίσης τυπώνει τους χάρτες της «Βλαχίας» και της «Μολδαβίας», και θα τύπωνε ακόμη αναλυτικούς χάρτες για τη Βουλγαρία, τη Σερβία και την Αλβανία. Εκδίδει την εικόνα του Μεγάλου Αλέξανδρου, τυπώνει το βιβλίο «Νέος Ανάχαρσις», τα «Ολύμπια» του Μεταστάσιου και την «Βοσκοπούλα των Άλπεων» του Μαρμοντέλ. Τέλος, τυπώνει παράνομα σε δυο μερόνυχτα το επαναστατικό του κείμενο με τίτλο «Νέα Πολιτική Διοίκησης», όπου περιέχεται η Επαναστατική Προκήρυξη, τα Δίκαια του Ανθρώπου, το Σύνταγμα και ο Θούριος. Ακόμη τύπωσε και το στρατιωτικό εγχειρίδιο περί πολεμικής τέχνης «Στρατιωτικόν Εγκόλπιον», το οποίο όμως κατασχέθηκε από την Αυστριακή Αστυνομία και δεν είδε το φως της δημοσιότητας.

Τον Δεκέμβριο του 1797, αφού πήρε το διαβατήριο από τις αυστριακές υπηρεσίες, αναχώρησε από την Βιέννη με σκοπό να κατέβει στην Ελλάδα και να θέσει σε εφαρμογή το επαναστατικό του σχέδιο. Στέλνει στην Τεργέστη στο εμπορικό κατάστημα φίλου του τα κιβώτια με το επαναστατικό υλικό για να τα μεταφέρει από εκεί στην Ελλάδα. Εκεί όμως, μετά από προδοσία ενός Έλληνος εμπόρου, συλλαμβάνεται από την Αυστριακή Αστυνομία. Ανακρίνεται, φυλακίζεται, βασανίζεται επί έξι μήνες. Και χωρίς να δικαστεί στα αυστριακά δικαστήρια, τελικά παραδίνεται στους Τούρκους, οι οποίοι τον θανατώνουν μαζί με άλλους επτά συντρόφους του στον Πύργο Νεμπούζα του Βελιγραδίου, τον Ιούνιο του 1798.

PROLOG

Nga Bukureshti si sekretar dhe përkthyes i një kryetari rrethi shkon në Vjenë më 1790, ku boton dhe dy librat e tij të para: «Shkolla e dashnorëve delikatë» dhe «Antologjia e Fizikës», i cili është përkthyer në pjesën më të madhe nga Enciklopedia Franceze e Didërosë dhe D' Alamberit. Rikthehet në Vjenë më 1796, kur fillon të zbatojë planin e tij kryengritës plot frymëzim për lirinë e Greqisë dhe të popujve Ballkanikë. Krijon «Marshin Luftarak», shtyp në dymbëdhjetë fletë «Hartën» e shtetit të tij me kufijtë e vet, ashtu siç e kemi vërtetuar, në ribotimin e saj të fundit (për herë të parë) në vitin 1998, hartat e «Vllahisë» dhe të «Moldavisë» dhe do të shtypte hollësisht akoma dhe hartat për Bullgarinë, Serbinë dhe Shqipërinë.

Boton gjithashtu gravurën në bakër të Aleksandrit të Madh, shtyp librin «Anaharsi i Ri», «Lojërat Olimpike» të Metastasio dhe «Baresha e Alpeve» të Marmodelit. Së fundi, shtyp ilegalisht në dy njëzetekatërorështa tekstin e tij kryengritës me titull «Politika e Re e Udhëheqjes», e cila përmban Proklamatin Kryengritëse, të Drejtat e Njeriut, Kushtetutën dhe Marshin Luftarak. Gjithashtu, shtypi dhe manualin ushtarak mbi artin luftarak «Manual», por që u sekuestrua nga Policia Austriake dhe nuk e pa dritën e publicitetit.

Në Dhjetor të 1797, pasi merr pasaportën nga autoritetet austriake, nisët nga Vjena me qëllim të zbrësë në Greqi dhe të zbatojë planin e tij kryengritës. Dërgon në Trieste, në dhomën e tregëtisë të një miku të tij, arkat me materialin kryengritës për ta transportuar në Greqi. Atje, pas denoncimit nga një tregëtar Grek, arrestohet nga Policia Austriake. Hetohet, burgoset, torturohet për gjashtë muaj. Dhe pa u gjykuar në gjykatat austriake, përfundimisht dorëzohet tek Turqit, të cilët e ekzekutojnë bashkë me shtatë shokë të tij, në Kullën Neboisha të Beogradit, në Qershor të 1798.

Το επαναστατικό του σχέδιο

Για την απελευθέρωση της Ελλάδος και των άλλων Βαλκανικών Λαών από την Οθωμανική τυραννία, ο Ρήγας ως πραγματικός ηγέτης και επαναστάτης φρόντισε για την προετοιμασία της επανάστασης και την εφαρμογή της. Έτσι, έδωσε σημασία στην ανύψωση του ηθικού των σκλαβωμένων και στη δημιουργία επαναστατικής διάθεσης, ώστε να πάρουν τα όπλα εναντίον του τυράννου. Κι' αυτό το πετύχαινε με την έκδοση της προσωπογραφίας του Μεγάλου Αλεξάνδρου, του τόμου «Νέος Ανάχαρσις», της Χάρτας του χώρου των Βαλκανικών λαών, καθώς και με τον επαναστατικό παιάνα «Θούριος».

Στους στίχους του Θούριου διεκτραγουδει τη θλιβερή κατάσταση των σκλαβωμένων,

*«να χάνωμεν αδέρφια, Πατρίδα και γονείς,
τους φίλους, τα παιδιά μας κι όλους τους συγγενείς*

*Τι σ' ωφελεί άν ζήσης και είσαι στη σκλαβιά;
Στοχάσου πως σε ψένουν καθ' ώραν στη φωτιά.*

*Δουλεύεις όλ' ημέρα σε ο, τι κι άν σου πή,
Κι αυτός πασχίζει πάλιν το αίμα σου να πιή».*

(Θούριος, στίχοι 5-6, 9-10, 13-14)

Τονίζει όμως στους σκλαβωμένους πως η ελευθερία είναι ανώτερη αξία και από τη ζωή, γι' αυτό και βροντοφωνεί,

*«Καλλιό 'ναι μιάς ώρας ελεύθερη ζωή,
πύρινα σιμάντα χρόνοι σκλαβιά και φυλακή»*

(Θούριος, στιχ. 7-8)

Παροτρύνει τους λαούς των Βαλκανίων να αρπάξουν τα όπλα και να ριχθούν στον ιερό αγώνα της επανάστασης:

*«Βούλγαροι κι Αρβανίτες, Αρμένιοι και Ρωμιοί,
υψιπήδες και άσπροι, με μια κοινή ορμή,*

Plani i tij kryengritës

Për çlirimin e Greqisë dhe të popujve të tjerë të Ballkanit nga tirania Otomane, si udhëheqës dhe kryengritës i vërtetë, Riga u kujdes për përgatitjen e kryengritjes dhe zbatimin e saj. Kështu i dha rëndësi ngritjes së moralit të të robëruarve dhe nxitjes së dëshirës kryengritëse, me qëllim që të ftohin armët kundër tiranit. Dhe këtë e arrinte me botimin e portretit të Aleksandrit të Madh, të vëllimit «Anaharsi i Ri», të Hartës së territorit të popujve Ballkanikë si dhe me himnin kryengritës «**Marshi Luftarak**». Me vargjet e tij i këndon gjendjes së mjerueshme të të robëruarve.

«Vëllezër të humbasim, prindër dhe Atdhe,

5

miq, fëmijë dhe gjithë njerëzit tanë?

|| fitove po jeton dhe je i robëruar?

Kujtohu se të kanë në zjarr të përvëlur

*Punon tërë ditën, kudo që thotë ai,
dhe prapë ai përpiqet, gjakun të të pi...»*

(Marshi Luftarak, vargjet 5-6, 9-10, 13-14)

Por u thekson të robëruarve se liria është vlerë më e lartë se dhe jeta, prandaj dhe ngre zërin

*«Më mirë është të rrosh një orë jetë të lirë,
sesa dyzet vjet i lidhur me zinxhirë!»*

(Marshi Luftarak, vargjet 7-8)

Inkurajon popujt e Ballkanit të rrëmbejnë armët dhe të hidhen në luftën e shenjtë të kryengritjes:

ΠΡΟΛΟΓΙΚΑ

*για την Ελευθερίαν να ζώσουμε σπαθί
πως είμαστε αντρωμένοι, παντού να ζακουσθή»*
• (Θούριος, στίχοι 45-48).

Ακόμη, ως πραγματικός ηγέτης έδινε σημασία στο ψυχολογικό παράγοντα των σκλαβωμένων. Προσπαθούσε να ανυψώσει το ηθικό τους. Γι' αυτό καταρρίπτει, ως μύθο, τη διάχυτο πεποίθηση ότι τάχα τα οθωμανικά στρατεύματα ήταν ανίκητα. Δείχνει απεναντίας ότι στην πραγματικότητα ήταν ευάλωτα και ενισχύει έτσι το φρόνημα των επαναστατών. Για τον σκοπό αυτό στο Θούριό του φέρνει το συγκεκριμένο παράδειγμα των «Γκριζιαλήδων» (λαού στα βουνά του Αίμου) που επαναστάτησαν στην περιοχή της Θράκης. Και ο Ρήγας διαλαλεί πως ο Σουλτάνος δεν είναι τόσο δυνατός, όσο οι σκλαβωμένοι νομίζουν:

*«Ποτέ μην στοχασθήτε πως είναι δυνατός
καρδιοχτυπά και τρέμει σαν λαγός κι αυτός.
Τριακόσιοι Γκριζιαλήδες τον έκαμαν να διή
Πως δεν μπορεί με τόπια, μπροστά τους να εβγή».*
(Θούριος, στ. 111-114)

Ο επαναστατικός παιάνας, Θούριος, γρήγορα διαδόθηκε σε χειρόγραφη μορφή στο χώρο των Βαλκανίων εμπνυχώντας τους σκλαβωμένους για τον τιτάνιο του πολέμου αγώνα. Μάλιστα, η διάδοση και εξάπλωση του αποτελεί μοναδικό, ίσως, φαινόμενο στην ιστορία των λαών.

Στην εφαρμογή της επανάστασης του ο Ρήγας σκέφθηκε πως είναι απαραίτητη η εκπαίδευση των σκλαβωμένων στην πολεμική τέχνη και σύμφωνα με τις ισχύουσες απόψεις της εποχής του, για να είναι σε θέση να αντιπαραταχθούν στο στρατό του Σουλτάνου. Για το σκοπό αυτό μεταφράζει το «Στρατιωτικόν Εγκόλλιον», γνωστού τότε Γερμανού στρατηγού. Επίσης, την έναρξη της Επανάστασεως τη σχεδίαζε να γίνει από την περιοχή όπου βρίσκονταν οι εμπειροπόλεμοι πληθυσμοί της Μάνης και της Ηλείου. Στη συνέχεια, η Επανάσταση θα επεκτεινόταν στα υπόλοιπα μέρη της Ελλάδας και στις άλλες Βαλκανικές περιοχές.

Πρέπει να τονισθεί πως ο Ρήγας στήριζε την επανάστασή του στις ντόπιες, γηγενείς δυνάμεις των σκλαβωμένων. Δεν

*«Bullgarë dhe Shqiptarë, Armenë dhe Romë, 45
zezakë dhe të bardhë, të gjithë me trimëri,
për Lirinë të rrokim shpatën në dorë,
që jemi trimëruar, gjithë bota ta mësojë.»
(Marshi Luftarak, vargjet 45-48)*

Akoma, si udhëheqës i vërtetë, i jepte rëndësi faktorit psikologjik të të robëruarve. Ai përpigj të ngrejë lart moralin e tyre. Për këtë hedh poshtë si mit bindjen e përhapur kudo se gjoja ushtritë otomane ishin të pamposhtura. Përkundrazi tregon se në realitet ato ishin të dobëta dhe forcon kështu moralin e të robëruarve. Për këtë qëllim në Marshin Luftarak sjell shëmbullin e «Gjirzialidhëve» (popull në malet e Emos) që ngritën krye në krahinë e Thrakës. Dhe Riga trumbeton se Sulltani nuk është kaq i fortë, sa kujtojnë të robëruarit:

*«Kurrë mos mendoni se ka akoma fuqi:
i rreh zemra e dridhet si lepuri dhe ai.
Treqind Gjirzialidhë e bënë të kuptojë
se vetëm me topa, s'ka mundësi të fitojë.»
(Marshi Luftarak, vargjet 111 - 114)*

Himni kryengritës Marshi Luftarak, shpejt u përhap në trajtë dorëshkrimi në territorin e Ballkanit duke frymëzuar të robëruarit për madhështinë e përpjekjes së tij për luftë. Madje, përhapja dhe shtrirja e tij përbën, ndoshta, një fenomen unik në historinë e popujve.

Për realizimin e kryengritjes së tij Riga mendoj se është i domosdoshëm edukimi i të robëruarve me artin luftarak dhe konform pikëpamjeve në fuqi të epokës së tij, për të qënë në gjendje të përballen me ushtrinë e Sulltanit. Për këtë qëllim përkthen «Manualin Ushtarak», të një gjenerali Gjerman atëhere të njohur. Gjithashtu, fillimin e kryengritjes e planifikoi të bëhet nga rajoni ku ndodheshin popujt me përvojë luftarake të Manit dhe të Epirit. Në vazhdim, kryengritja do të shtrihej në vendet e tjera të Greqisë dhe në rajonet e tjerë Ballkanikë.

ΠΡΟΛΟΓΙΚΑ

υπάρχει στα έργα του, στο Θούριο του, έκκληση στις τότε μεγάλες δυνάμεις της ανατολής και της δύσης, για βοήθεια στην επανάστασή του. Πίστευε πως οι ξένες δυνάμεις θα εξυπηρετήσουν τα συμφέροντά τους και μόνο.

Το δημοκρατικό κράτος του Ρήγα

Με την επικράτηση της επανάστασης του Ρήγα στη θέση της απολυταρχικής οθωμανικής εξουσίας θα δημιουργούσε τη Νέα Πολιτική Διοίκηση του, τη νέα τάξη πραγμάτων στο Βαλκανικό χώρο, με την εφαρμογή του Δημοκρατικού Καταστατικού Συντάγματος και των Δικαίων του Ανθρώπου. Πρότυπά του ήταν η Γαλλική Επανάσταση και η Δημοκρατία των αρχαίων Αθηνών. Γι' αυτό ως άλλου και τιμητικά ονομάζει το κράτος του «Ελληνική Δημοκρατία». Στήριζε τη νέα πολιτική κατάσταση στη δημοκρατία και όχι στην κληρονομική εξουσία. Μετά την επανάσταση θα προκήρυσσε εκλογές για την ανάδειξη αιρετών αντιπροσώπων, των βουλευτών, που θα εκλέγονταν αναλογικά από κάθε επαρχία του κράτους του.

Σχετικά τώρα με τις αντιρρήσεις που έχουν εκφρασθεί πως τάχα ο Ρήγας ήθελε τους Έλληνες να έχουν την πρωτοκαθεδρία στο κράτος του, μια και του δίνει την ονομασία «Ελληνική Δημοκρατία», μπορούμε να πούμε ότι η θέση του Ρήγα για την καθιέρωση της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας δίνει απάντηση στην αντίρρηση αυτή. Οι Έλληνες αποτελούσαν μικρή μειοψηφία και ως εκ τούτου η αναλογική αντιπροσώπηση τους στη Βουλή του κράτους του θα ήταν μικρή. Επίσης, ο Ρήγας προτείνει ως επίσημη γλώσσα του κράτους του αντί της μέχρι τότε επικρατούσας τουρκικής την ελληνική γλώσσα και τούτο ως πλέον διαδεδομένη στον βαλκανικό χώρο, που χρησιμοποιούνταν στο εμπόριο και «ως πλέον εγκατάληπτον και εύκολον να σπουδασθή», όπως παρατηρεί στο άρθρο 53 του Συντάγματός του. Εξ άλλου ο Ρήγας στο Σύνταγμα του καθιερώνει το σεβασμό της γλώσσας και της πίστης του κάθε λαού, που αποτελεί μέρος του κράτους του.

PROLOG

Duhet të theksohet se Riga e mbështeste kryengritjen e tij në forcat vendëse, autoktone të të robëruarve. Nuk ekziston në veprat e tij, në Marshin Luftarak të tij, thirrje në fuqitë e atëhershme të mëdha të lindjes dhe të perëndimit, për ndihmë në kryengritjen e tij. Besonte se fuqitë e mëdha do t'u shërbenin vetëm interesave të tyre.

Shteti demokratik i Rigës

Me mbizotërimin e kryengritjes së tij, në vend të despotizmit otoman, do të krijonte Politikën e Re të Udhëheqjes, rendin e ri të gjërave në territorin Ballkanik me zbatimin e Statutit Kushtetues Demokratik dhe të të Drejtave të Njeriut. Modele të tij qenë Demokracia e Athinasve të lashtë dhe Revolucioni Francez. Madje për këtë arsye e quan me nderim shtetin e tij «Demokracia Greke». Mbështeti situatën e re politike në demokracinë dhe jo në pushtetin e trashëguar. Mbas kryengritjes do të shpallte zgjedhje për nxjerrjen e përfaqësuesve të zgjedhur, deputetëve, të cilët do të zgjidheshin analogjikisht nga çdo krahinë e shtetit të tij.

Në lidhje me kontradiktat që janë shprehur se gjoja Riga donte që grekët të kishin supremacinë në shtetin e tij, meqënëse i jep emrin «Demokracia Greke», shkurtimisht mund të themi se pozicioni i Rigës për afirmimin e demokracisë me përfaqësim jep përgjigjen për këtë kontradiktë. Grekët përbënin pakicë të vogël dhe kështu përfaqësimi i tyre analogjik në Parlamentin e shtetit të tij do të ishte i vogël. Gjithashtu, Riga si gjuhë zyrtare të shtetit të tij në vend të turqishtes deri tani zotëruese, propozon gjuhën greke pasi ishte më e përhapura në territorin ballkanik, e cila përdorej në tregëti dhe «si më e kuptueshmja dhe më e lehta për t'u lexuar», siç thotë në nenin 53 të Kushtetutës së tij. Përveç kësaj, në Kushtetutën e tij Riga afirmon respektimin e gjuhës dhe të besimit të çdo populli që përbën pjesë të shtetit të tij.

Το πρωτοπόρο Σύνταγμα του Ρήγα

Ο Ρήγας Βελεστινλής ως ρεαλιστής ηγέτης ενδιαφέρθηκε και για το πολιτικό σύστημα που θα εφαρμοζόταν μετά την επανάσταση και την κατάρτιση της τυραννίας. Πίστευε ότι η αναρχία είναι μορφή τυραννίας, όπως μάλιστα το διατυπώνει και στο Θούριο του (στίχος 27) πως *«η αναρχία ομοιάζει την σκλαβιά»*. Γι' αυτό, για να μπορούν οι επαναστατημένοι λαοί των Βαλκανίων να κυβερνηθούν δημοκρατικά, συντάσσει ένα σχέδιο Συντάγματός μεταφρασμένο από το Γαλλικό κυρίως σύνταγμα του 1793, που το τύπωσε παράνομα τέσσερα χρόνια αργότερα, το 1797, στη Βιέννη. Ο Ρήγας ωστόσο πρόσθεσε και πολλά δικά του στοιχεία, όπως για παράδειγμα πρώτος καθιέρωσε σε Σύνταγμα, την υποχρεωτική εκπαίδευση αγοριών και κοριτσιών, γνωρίζοντας τη μεγάλη παιδευτική δύναμη της γυναίκας στην διάπλαση και ανάπτυξη του ανθρώπου. Επίσης συνιστούσε την οικονομική ενίσχυση των αδυνάτων από την πολιτεία και αναγνώριζε δικαιώματα εκτός από τα άτομα και στις κοινωνικές ομάδες, κάτι που πριν από πενήντα σχεδόν χρόνια αναγνωρίστηκαν από τον καταστατικό χάρτη του Ο.Η.Ε.

Στο άρθρο 7 του Συντάγματός του τονίζει με έμφαση πως κυρίαρχος λαός του κράτους του μετά την επανάσταση θα είναι όλοι οι κάτοικοι *«χωρίς εξαίρεσιν θρησκείας και διαλέκτου, Έλληνες, Βούλγαροι, Αλβανοί, Βλάχοι, Αρμένιοι, Τούρκοι, και κάθε άλλο είδος γενιάς»*.

Συνιστά τη συνεργασία των λαών για την εδραίωση και προκοπή της δημοκρατικής πολιτείας του Βαλκανικού χώρου. Για αυτό τονίζει πως

*«ο Βούλγαρος πρέπει να κινήται, όταν πάσχη ο Έλλην και τούτος
πάλιν δι' εκείνον και αμφοτέροι δια τόν Αλβανόν και Βλάχον»*

(Δίκαια του Ανθρώπου, άρθρο 34)

Ακόμη, τονίζει ότι οι δημοκρατικοί πολίτες θα πρέπει να συμμετέχουν ενεργά στα κοινά και να υπερασπίζονται τους δημοκρατικούς θεσμούς θεωρώντας την υποχρέωση τους αυτή *«ως πλέον μόνον από όλα τα χρέη»* τους.

(Δίκαια του Ανθρώπου, άρθρο 35)

Kushtetuta pararojë e Rigës

Riga Velestinliu si udhëheqës realist u interesua për sistemin politik që do të aplikohet pas kryengritjes dhe shkatërrimit të tiranisë. Besonte se anarkia ishte formë e tiranisë, pikërisht si e formulon në Marshin Luftarak të tij (vargu 27) se «anarkia ngjan me skllavëri». Prandaj, që të mundin popujt kryengritës të Ballkanit të qeverisen demokratish, redakton një model Kushtetute të përkthyer kryesisht nga kushtetuta Franceze e vitit 1793, të cilën e botoi ilegalisht më 1797 në Vjenë.

Ndërkohë Riga shtoi dhe shumë elementë të tij, si p. sh. i pari përligj në Kushtetutë arësimimin e detyruar të djemve dhe të vajzave, duke njohur forcën e madhe edukuese të femrës në formimin dhe zhvillimin e njeriut. Gjithashtu rekomandonte mbështetjen ekonomike të të dobëtve nga shteti dhe njihte të drejta veç individëve edhe te grupet sociale, gjëra që u njohën pothuajse para pesëdhjetë vjetëve nga statuti i O.K.B -së.

Në nenin 7 të Kushtetutës së tij thekson me forcë se popull sovran i shtetit të tij pas kryengritjes do të jenë të gjithë banorët «pa dallim feje dhe gjuhe, Grekë, Bullgarë, Shqiptarë, Vllahë, Armenë, Turq dhe çfarëdo lloj populli tjetër».

Rekomandon bashkëpunimin e popujve për forcimin dhe përparimin e shtetit demokratik të territorit Ballkanik. Prandaj thekson se:

*«Bullgari duhet të lëvizë kur vuan Greku dhe anasjelltas;
po kështu për Shqiptarin dhe Vllahun».*

(neni 34 i '' Të Drejtat e Njeriut,,)

Gjithashtu, thekson se qytetarët demokratë duhet të marrin pjesë energjikisht në problemet publike dhe të mbrojnë institucionet demokratike duke e konsideruar këtë detyrim të tyre «si detyrimin më i shenjtë nga të gjithë detyrimet» e tyre.

(neni 35 i '' Të Drejtat e Njeriut,,)

ΠΡΟΛΟΓΙΚΑ

Ο Ρήγας Βελεστινλής είναι από τις μοναδικές προσωπικότητες του Νεώτερου Ελληνισμού και του Βαλκανικού χώρου: **Διαφωτιστής, μάρτυρας, πολιτικός νους, στρατιωτικός νους, επαναστάτης, οραματιστής** μιας δημοκρατικής πολιτείας των Βαλκανικών λαών, μετά την αποτίναξη της οθωμανικής τυραννίας.

Δρ. Δημήτριος Καραμπερόπουλος

Αθήνα - Βελεστίνο, Οκτώβριος 2000

PROLOG

Riga Velesinliu është nga personalitetet e vetme të Historisë së Greqisë së Re dhe të territorit Ballkanik: **Iluminist, martir, politikan mendjendritur, ushtarak mendjehollë, kryengritës dhe vizioner** i një shteti demokratik të popujve Ballkanikë, pas shkundjes së tiranisë Otomane.

Dr. Dhimitrios Karaberopoulos

Athinë - Velestino, Tetor 2000

ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ

PROKLAMATA KRYENGRITese

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ – ΙΣΟΤΙΜΙΑ – ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ

ΝΕΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ

ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΤΗΣ ΡΟΥΜΕΛΗΣ,
ΤΗΣ Μ. ΑΣΙΑΣ, ΤΩΝ ΜΕΣΟΓΕΙΩΝ ΝΗΣΩΝ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΛΑΧΟΜΠΟΓΔΑΝΙΑΣ

ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ

Ο ΛΑΟΣ, ΑΠΟΓΟΝΟΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ, όπου κατοικεῖ τήν Ρούμελην, τήν Μικράν Ἀσίαν, τάς Μεσογείους νήσους, τήν Βλαχομπογδανίαν¹, καί ὅλοι ὅσοι στενάζουν ὑπό τήν δυσφορωτάτην τυραννίαν τοῦ Ὀθωμανικοῦ βδελυρωτάτου δεσποτισμοῦ, ἥ ἐβιάσθησαν νά φύγουν εἰς ξένα βασίλεια διά νά γλυτώσουν ἀπό τόν δυσβάστακτον καί βαρύν αὐτοῦ ζυγόν, ὅλοι, λέγω, Χριστιανοί καί Τοῦρκοι, χωρίς κανένα ξεχωρισμόν θρησκείας (ἐπειδή ὅλοι πλάσματα Θεοῦ εἶναι καί τέκνα τοῦ πρωτοπλάστου), στοχαζόμενοι

1. Βλαχομολδανίαν ἢ Μολδοβλαχίαν

LIRI - BARAZI - VELLAZERI

POLITIKA E RE E QEVERISJES

**SE BANOREVE TE RUMELISE, TE AZISE
SE VOGEL, TE ISHUVJE MESDHETARE
DHE TE VLLAHOMOLDAVISE**

**NE DOBI TE LIGJEVE
DHE TE ATDHEUT**

POPULLI, PASARDHES I GREKEVE, i cili banon në Rumeli, në Azinë e Vogël, në ishujt Mesdhetarë, në Vllahomoldavi, si dhe të gjithë ata që rënkojnë nën tiraninë tepër të brengshme të despotizmit të neveritshëm Otoman, nxituan të largohen në mbretëri të huaja për të shpëtuar nga kjo zgjedhë e padurueshme dhe e rëndë, them, të gjithë, të Krishterë dhe Turq, pa dallim feje (pasi të gjithë janë krijesa të Zotit dhe pjella të Adamit dhe të Evës), duke gjykuar se Tirani, i quajtur Sulltan, i pushtuar plotësisht nga orekset e

ὅτι ὁ Τύραννος, ὀνομαζόμενος Σουλτάνος, κατέπεσεν ὀλοτελῶς εἰς τὰς βρωμεράς θηλυμανεῖς ὀρέξεις του, ἐπερικυκλώθη ἀπὸ εὐνούχους καὶ αἰμοδόρους ἀμαθεστάτους αὐλικούς, ἐλησμόνησε καὶ κατεφρόνησε τὴν ἀνθρωπότητα¹, ἐσκληρύνθη ἡ καρδιά του κατὰ τῆς ἀθωότητος, καὶ τό πλεόν ὠραιότερον βασίλειον τοῦ κόσμου, ὅπου ἐκθειάζεται πανταχόθεν ἀπὸ τοὺς σοφοὺς, κατήντησεν εἰς μίαν βδελυρὰν ἀναρχίαν, τόσον, ὥστε κανέναν, ὅποιον αὐτὸς ποτε τάξεως καὶ θρησκείας, δέν εἶναι σίγουρος μήτε διὰ τὴν ζωὴν του, μήτε διὰ τὴν τιμὴν του, μήτε διὰ τὰ ὑποστατικά του.

Ὁ πλεόν ἥσυχος, ὁ πλεόν ἀθῶος, ὁ πλεόν τίμιος πολίτης κινδυνεύει κάθε στιγμὴν νὰ γίνῃ ἐλεεινὴ θυσία τῆς τυραννικῆς φαντασίας, ἢ τῶν ἀγρίων τοποτηρητῶν καὶ ἀναξίων μεγιστάνων τοῦ Τυράννου, ἢ, τέλος (ὅπερ συνεχέστερον συμβαίνει), τῶν κακοτρόπων θηριωδεστάτων μιμητῶν του, χαιρόντων εἰς τό ἀτιμώρητον κρῖμα, εἰς τὴν σκληροτάτην ἀπανθρωπότητα², εἰς τὴν φονοκτονίαν, χωρὶς καμμίαν ἐξέτασιν, χωρὶς καμμίαν κρίσιν.

– Οὐρανε! ἐσύ εἶσαι ἀπροσώποληπτος μάρτυς τῶν τοιούτων κακουργημάτων.

– Ἥλιε! ἐσύ βλέπεις καθημερινῶς τὰ τοιαῦτα θηριώδη τολμήματα.

– Γῆ! ἐσύ ποτίζεσαι ἀδιακόπως ἀπὸ τὰ ρεῖθρα τῶν ἀθῶων αἱμάτων.

Ποῖος ἔχει στόμα νὰ μέ εἰπῇ τό ἐναντίον; Ποῖος εἶναι ἐκεῖνος ὁ τίγρις, ὁ μόψηφος τῶν τοσούτων ἀνομημάτων; Ἄς ἔβγῃ εἰς τό παρόν, καὶ διὰ πολέμιόν του μάρτυρα

1. Ἀνθρωπιά

2. Ἀπανθρωπία

epshme të tij të ndyra, i rrethuar nga ohorrtarë injorantë eunukë dhe gjakpirës, harroi dhe përbuzi njerëzimin, iu ngurtësua zemra kundër të pafajshmëve, dhe mbretëria më e bukur e botës, e ngritur lart nga çdo anë prej dijetarëve, u katandis në një anarki të neveritshme, sa, asnjëri, i çfarëdo klase apo feje, nuk është i sigurt as për jetën e tij, as për nderin e tij, as për pasurinë e tij.

Qytetari më i urtë, më i pafajshëm, më i ndershëm për çdo çast rrezikon të bëhet kurban i vajtueshëm i fantazisë tiranike, ose i mëkëmbësve të egër dhe i pasanikëve të padenjë të Tiranit, ose, së fundi (siç ndodh zakonisht), të imituesve të tij brutalë e mizorë, të cilët gëzojnë mëkatin e pandëshkuar, pashpirtësinë e egër, krimin, pa asnjë hetim, pa asnjë gjykim.

- Qiell! ti je dëshmitari më i paanshëm i këtyre krimeve.

- Diell! ti i shikon çdo ditë këto «trimëri» bishore.

- Tokë! ti i vaditesh pa pushim nga rrëketë e gjakut të pafajshëm.

Kush ka gojë të më thotë të kundërtën? Kush është ai tigër, që miraton kaq mëkate?

Le të dalë tani dhe si martir armiqësor të fitojë Gjithësinë.

θέλει αποκτήσει ὅλην τήν Κτίσιν, ἥτις ἀγλώσσωσ γογγᾶ
διὰ τούς ἀδίκους ὧδε ἐκχυνομένους ρύακας τῶν ἀνθρωπί-
νων αἱμάτων.

Ὁ μέχρι τοῦδε, λέγω, δυστυχῆς οὗτος λαός, βλέποντας
ὅτι ὅλαι τοι αἱ θλίψεις καί ὀδύναι, τά καθημερινά δάκρυά
του, ὁ ἀφανισμός του, προέρχονται ἀπό τήν κακὴν καί
ἀχρευστάτην διοίκησιν, ἀπό τήν στέρησιν καλῶν νόμων,
ἀπεφάσισεν, ἐνανδριζόμενος μίαν φορὰν, νά ἀτενίσῃ
πρὸς τόν οὐρανόν, νά ἐγείρῃ ἀνδρείως τόν καταβεβαρη-
μένον τράχηλόν του καί, ἐνοπλίζοντας ἐμμανῶς τούς
βραχιόνάς του μέ τά ἄρματα τῆς ἐκδικήσεως καί τῆς
ἀπελπισίας, νά ἐκβοήσῃ μεγαλοφώνως, ἐνώπιον πάσης
τῆς Οἰκουμένης, μέ βροντώδη κραυγὴν, τά ἱερά καί
ἄμωμα δίκαια, ὅπου θεόθεν τῷ ἐχαρίσθησαν διὰ νά ζήσῃ
ἡσύχως ἐπάνω εἰς τήν γῆν.

Ὅθεν, διὰ νά ἡμποροῦν ὁμοθυμαδόν ὅλοι οἱ κάτοικοι
νά συγκρίνωσι πάντοτε μέ ἄγρυπνον ὄμμα τά κινήματα
τῆς διοικήσεως, μέ τόν σκοπὸν τῆς κοινωνικῆς αὐτῶν
νομοθεσίας, ἐκτινάζοντες ἀνδρικῶς τόν οὐτιδανόν ζυγόν
τοῦ Δεσποτισμοῦ καί ἐναγκαλιζόμενοι τήν πολύτιμον
Ἐλευθερίαν τῶν ἐνδόξων προπατόρων των, νά μὴν ἀφε-
θῶσιν οὐδέποτε νά καταπατῶνται ὡς σκλάβοι εἰς τό ἐξῆς
ἀπὸ τήν ἀπάνθρωπον τυραννίαν· νά ἔχῃ ἕκαστος ὡσάν
λαμπρόν καθρέπτην ἐμπροστά εἰς τά ὀμμάτιά του τά
θεμέλια τῆς ἐλευθερίας, τῆς σιγουρότητος¹ καί τῆς εὐτυ-
χίας του· νά γνωρίζουν ἐμφανέστατα οἱ κριταί², ποῖον
εἶναι τό δυσσάποφευκτον χρέος των πρὸς τούς κρινομέ-
νους ἐλευθέρους κατοίκους· καί οἱ νομοθέται καί πρῶτοι

1. Ἀσφάλεια

2. Δικαστής

duke thirrur pa zë për rrëketë e gjakut njerëzor që derdhet kot. Them ky popull deri tani fatkeq, duke parë se të gjitha pikëllimet dhe vuajtjet e tij, lotët e tij të përditshme, shkatërrimi i tij, rrjedhin nga qeverisja e tij e keqe dhe batalle, nga mungesa e ligjeve të mira, vendosi, një herë i burrëruar, të vështrojë drejt qiellit, të ngrejë burrërisht zverkun e tij të rënduar dhe, duke rrokur me vendosmëri armët e hakmarrjes dhe të dëshpërimit, të kërkojë fuqishëm, përballë gjithë Njerëzimit, me klithmë gjëmuese, të drejtat e tij të shenjta dhe të kulluara, të cilat ia dhuroi Zoti për të jetuar i qetë mbi tokë.

Kështu, që të mundin të gjithë banorët të krahasojnë gjithmonë unanimisht me sy vigjilent vendimet e drejtuesve, me synim drejtësinë e tyre sociale, duke flakur burrërisht zgjedhën e përçmuar të Despotizmit dhe duke përqaftuar Lirinë e çmuar të stërgjyshërve të tyre të lavdishëm, mos të lejojnë kurrë të dhunohen këtej e tutje si skllevër nga tirania çnjerëzore; çdonjeri të ketë si një pasqyrë e pastër para syve të tij themelet e lirisë, të sigurisë dhe të lumturisë së tij; gjyqtarët të njohin qartë cili është detyrimi i tyre i pashmangshëm kundrejt banorëve të lirë që gjykohen; dhe ligjvënësit me parinë

τῆς διοικήσεως τόν εὐθύτατον κανόνα, καθ' ὃν πρέπει νά
ρυθμίζεται καί ν' ἀποβλέπη τό ἐπάγγελμά των πρὸς
εὐδαιμονίαν τῶν πολιτῶν, κηρύττεται λαμπροφανῶς ἢ
ἀκόλουθος ΔΗΜΟΣΙΑ ΦΑΝΕΡΩΣΙΣ τῶν πολυτίμων
ΔΙΚΑΙΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ καί τοῦ ἐλευθέρου κατοίκου
τοῦ βασιλείου.

e drejtësisë, sipas rregullit, duhet ta rregullojnë siç e parashikon profesioni i tyre për lumturinë e qytetarëve, shpallet qartë **PARAQITJA PUBLIKE** e mëposhtme e të **DREJTAVE** të çmuara të **NJERIUT** dhe të banorit të lirë të shtetit.

ΤΑ ΔΙΚΑΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

TE DREJTAT E NJERIUT

ΤΑ ΔΙΚΑΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Ἄρθρον 1.— Ὁ σκοπός ὁποῦ ἀπ' ἀρχῆς κόσμου οἱ ἄνθρωποι ἐσυμμαζώχθησαν ἀπό τὰ δάση τήν πρώτην φοράν, διὰ νά κατοικήσουν ὅλοι μαζί, κτίζοντες χώρας καί πόλεις, εἶναι διὰ νά συμβοηθῶνται καί νά ζῶσιν εὐτυχισμένοι, καί ὅχι νά συναντιτρώγωνται ἢ νά ρουφᾷ τό αἷμα τους ἕνας.

Τότε ἔκαμαν βασιλέα διὰ νά ἀγρυπνῇ εἰς τὰ συμφέροντά των, διὰ νά εἶναι δέδαιοι εἰς τήν ἀπόλαυσιν τῶν φυσικῶν δικαίων, τὰ ὅποια δέν ἔχει τήν ἄδειαν νά τούς τὰ ἀφαιρέσῃ κανένας ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἄρθρον 2.— Αὐτά τὰ Φυσικά Δίκαια εἶναι: πρῶτον, τό νά εἴμεθα ὅλοι ἴσοι καί ὅχι ὁ ἕνας ἀνώτερος ἀπό τόν ἄλλον· δεύτερον, νά εἴμεθα ἐλεύθεροι καί ὅχι ὁ ἕνας σκλάβος τοῦ ἀλλουνοῦ· τρίτον, νά εἴμεθα σίγουροι εἰς τήν ζωήν μας, καί κανένας νά μήν ἡμπορῇ νά μᾶς τήν πάρῃ ἀδίκως καί κατὰ τήν φαντασίαν· καί τέταρτον, τὰ κτήματα ὁποῦ ἔχομεν κανένας νά μήν ἡμπορῇ νά μᾶς ἐγγίξῃ, ἀλλ' εἶναι ἰδικά μας καί τῶν κληρονόμων μας.

Ἄρθρον 3.— Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, Χριστιανοί καί Τοῦρκοι, κατὰ φυσικόν λόγον εἶναι ἴσοι. Ὅταν πταίσῃ τινάς, ὁποιασδήποτε καταστάσεως, ὁ Νόμος εἶναι ὁ αὐτός διὰ τό πταῖσμα καί ἀμετάβλητος· ἡγουν δέν παιδεύεται¹ ὁ πλούσιος ὀλιγώτερον καί ὁ πτωχός περισσότερον διὰ τό αὐτό σφάλμα, ἀλλ' ἴσια-ἴσια.

Ἄρθρον 4.— Ὁ Νόμος εἶναι ἐκείνη ἡ ἐλευθέρα ἀπόφασις, ὁποῦ μέ τήν συγκατάθεσιν ὅλου τοῦ λαοῦ ἐγίνεν· ἡγουν, ὅλοι θέλομεν ὅτι ὁ φονεὺς νά φονεύεται· αὐτός

1. Τιμωρεῖται

TE DREJTAT E NJERIUT

Neni 1.- Arësya që, prej krijimit të botës njerëzit u grumbulluan nga pyjet për herë të parë, për të banuar të gjithë së bashku, duke ndërtuar shtete dhe qytete, është që të jetojnë të lumtur dhe jo të grinden mes tyre dhe t'u pijë gjakun një njeri.

Ateherë bënë mbretin që të vigjëlojë për interesat e tyre në mënyrë që të jenë të sigurt se do të gëzojnë të drejtat e tyre të natyrshme, të cilat nuk ka të drejtë t'ua privojë askush mbi tokë.

Neni 2.- Këto të drejta të natyrshme janë: **Së pari**, të jemi të gjithë të barabartë dhe jo njeri më superior se tjetri; **së dyti**, të jemi të lirë dhe jo njeri skllav i tjetrit; **së treti**, të jemi të sigurt për jetën tonë dhe askush të mos mundet të na e marrë padrejtësisht dhe sipas dëshirës së tij; **dhe së katërti**, pronën që kemi të mos mundet askush ta prekë, por të jetë e jona dhe e trashëgimtarëve tanë.

Neni 3.- Të gjithë njerëzit, të Krishterë dhe Turq, sipas ligjit të natyrës, janë të barabartë. Kur dikush kryen faj, në çfarëdo rast, ligji është i njëjtë për fajin dhe i pandryshueshëm: d.m.th. nuk ndëshkohet i pasuri më pak dhe i varfëri më shumë për të njëjtin faj, por njësoj.

Neni 4.- Ligji është ai vendim i lirë, i cili u muarr me miratimin e të gjithë popullit; d.m.th., të gjithë dëshirojmë që kriminelin të vritet; ky quhet Ligj dhe është i njëjtë për të gjithë

λέγεται Νόμος, καί εἶναι ὁ ἴδιος διά ὅλους μας εἰς τό νά παιδεύσῃ. Καί πάλιν ἄλλος, ὅπου ὑπερασπίζεται· ἡγουν ὅλοι θέλομεν νά ἐξουσιάζωμεν τά ὑποστατικά μας, κανέννας λοιπόν δέν ἔχει τήν ἄδειαν νά μᾶς πάρῃ δυναστικῶς τίποτε· αὐτός εἶναι Νόμος, ἐπειδή μοναχοί μας τόν δεχόμεθα καί τόν θέλομεν. Ὁ Νόμος ἔχει πάντοτε νά προστάξῃ ὅ,τι πρᾶγμα εἶναι δίκαιον καί ὠφέλιμον εἰς τήν συγκοινωνίαν τῆς ζωῆς μας καί νά ἐμποδίξῃ ἐκεῖνο ὅπου μᾶς βλάπτει.

Ἀρθρον 5.— Ὅλοι οἱ συμπολίται ἡμποροῦν νά ἔμβουν εἰς ἀξίας καί δημόσια ὀφφίκια¹. Τά ἐλεύθερα γένη δέν γνωρίζουν καμμίαν αἰτίαν προτιμήσεως εἰς τάς ἐκλογάς των, παρὰ τήν φρόνησιν καί τήν προκοπήν· ἡγουν, καθέννας, ὅταν εἶναι ἄξιος καί προκομμένος διά μίαν δημοσίαν δούλευσιν, ἡμπορεῖ νά τήν ἀποκτήσῃ. Ἐξ ἐναντίας δέ, μήν ὄντας ἄξιος, ἀλλά χυδαῖος, δέν πρέπει νά τῷ δοθῇ· διότι, μήν ἡξεύροντας πῶς νά τήν ἐκτελέσῃ, προσκρούει καί βλάπτει τό κοινόν μέ τήν ἀμάθειαν καί τήν ἀνεπιδεξιότητά του.

Ἀρθρον 6.— Ἡ Ἐλευθερία εἶναι ἐκείνη ἡ δύναμις ὅπου ἔχει ὁ ἄνθρωπος εἰς τό νά κάμῃ ὅλον ἐκεῖνο, ὅπου δέν βλάπτει εἰς τά δίκαια τῶν γειτόνων του. Αὕτῃ ἔχει ὡς θεμέλιον τήν φύσιν, διατί φυσικά ἀγαπῶμεν νά εἴμεθα ἐλεύθεροι· ἔχει ὡς κανόνα τήν δικαιοσύνην, διατί ἡ δικαία ἐλευθερία εἶναι καλή· ἔχει ὡς φύλακα τόν Νόμον, διατί αὐτός προσδιορίζει, ἕως ποῦ πρέπει νά εἴμεθα ἐλεύθεροι. Τό ἠθικόν σύνορον τῆς Ἐλευθερίας εἶναι τοῦτο τό ρητόν: *Μήν κάμῃς εἰς τόν ἄλλον ἐκεῖνο ὅπου δέν θέλεις νά σέ κάμουν.*

1. Δημόσιο ἀξίωμα

në lidhje me ndëshkimin. Një tjetër është ai që mbron: d.m.th., të gjithë duam të zotërojmë pronat tona, pra askush nuk ka të drejtën të na marrë me dhunë asgjë; ky është Ligj. sepse vetë ne e pranojmë dhe e dëshirojmë. Ligji ka për qëllim gjithmonë të urdhërojë gjithshka është e drejtë dhe e dobishme në marrëdhëniet e jetës sonë dhe të pengojë atë që na dëmton.

Neni 5. - Të gjithë qytetarët mund të marrin poste dhe ofiqe publike. Kombet e lira nuk njohin asnjë arësye tjetër preference gjatë zgjedhjeve, me përjashtim të logjikës dhe zellit për punë: d.m.th., çdonjëri kur është i zoti dhe i zellshëm për një punë publike, mund ta arrijë atë. Përkundrazi, kur nuk është i aftë, por i mefshtë, nuk duhet t'i jepen, sepse, përderisa nuk di si ta kryejë, i kundërvihet dhe dëmton njerëzit me injorancën dhe paafësinë e tij.

Neni 6. - Liria është ajo fuqi që ka njeriu për të bërë të gjitha ato që nuk dëmtojnë të drejtat e të tjerëve. Ajo ka si bazë natyrën, sepse sigurisht dëshirojmë të jemi të lirë; si rregull ka drejtësinë, sepse e mirë është liria me drejtësi; ka si mbrojtës Ligjin, sepse ai përcakton deri në ç' masë duhet të jemi të lirë. Kufiri moral i lirisë është aksioma:

Mos i bëj tjetrit atë që nuk do të të bëjnë ty të tjerët.

Ἔαρθρον 7.– Τό δίκαιον τοῦ νά φανερώνωμεν τήν γνώμην μας καί τοὺς συλλογισμοὺς μας, τόσον μέ τήν τυπογραφίαν, ὅσον καί μέ ἄλλον τρόπον· τό δίκαιον τοῦ νά συναθροίζώμεθα εἰρηνικῶς· ἡ ἐλευθερία κάθε εἵδους θρησκείας, Χριστιανισμοῦ, Τουρκισμοῦ, Ἰουδαϊσμοῦ καί τὰ λοιπά, δέν εἶναι ἐμποδισμένα εἰς τήν παροῦσαν διοίκησιν.

Ὅταν ἐμποδίζωνται αὐτά τὰ δίκαια, εἶναι φανερόν πῶς προέρχεται τοῦτο ἀπό Τυραννίαν, ἢ πῶς εἶναι ἀκόμη ἐνθύμησις τοῦ ἐξοστρακισθέντος Δεσποτισμοῦ, ὁποῦ ἀπεδιώξαμεν.

Ἔαρθρον 8.– Ἡ σιγουρότης¹ εἶναι ἐκείνη ἡ διαφέντευσις², ὁποῦ δίδεται ἀπό ὅλον τό ἔθνος καί τόν λαόν εἰς τόν κάθε ἄνθρωπον διά τήν φύλαξιν τοῦ ὑποκειμένου του, τῶν δικαίων του καί τῶν ὑποστατικῶν του· ἡγοῦν, ὅταν βλάβη τινάς ἔνα μόνον ἄνθρωπον, ἢ πάρη ἀδίκως τίποτες ἀπ' αὐτόν, ὅλος ὁ λαός πρέπει νά σηκωθῇ κατ' ἐπάνω ἐκείνου τοῦ δυνάστου καί νά τόν ἀποδιώξῃ.

Ἔαρθρον 9.– Ὁ Νόμος ἔχει χρέος νά διαφεντεύῃ τήν κοινήν ἐλευθερίαν ὅλου τοῦ ἔθνους καί ἐκείνην τοῦ κάθε ἀνθρώπου, κατοίκου εἰς ταύτην τήν αὐτοκρατορίαν, ἐναντίον τῆς καταθλίψεως καί τῆς δυναστείας τῶν διοικητῶν· ὅταν αὐτοί διοικοῦν καλῶς, νά τοὺς διαφεντεύῃ· εἰ δέ κακῶς, νά τοὺς ἀποβάλλῃ.

Ἔαρθρον 10.– Κανένας ἄνθρωπος νά μὴν ἐγκαλῆται εἰς κριτήριον νά μὴν πιάνεται ἀπό τοὺς ἀνθρώπους τοῦ κριτοῦ καί νά μὴ φυλακώνεται κατ' ἄλλον τρόπον, παρὰ καθὼς διορίζει ὁ Νόμος καί ὄχι κατὰ τήν φαντασίαν καί θέλησιν τοῦ κριτοῦ³. Κάθε κάτοικος ὅμως, ὅταν κραχθῇ

1. Ἡ ἀσφάλεια

2. Ἡ προστασία

3. Δικαστοῦ

Neni 7.- E drejta të shprehim mendjen tonë dhe mendimet tona, sa nëpërmjet shtypit, aq dhe me mënyrë tjetër; e drejta të mblidhemi paqësisht; e drejta për çdo lloj feje, kristianizëm, turqizëm, judizëm etj., nuk pengohen në këtë lloj qeverisjeje.

Kur këto të drejta pengohen është e qartë se kjo është rezultat tiranie ose akoma është kujtim i despotizmit që është dëbuar, ashtu siç e dëshironim vetë.

Neni 8.- Siguria është ajo mbrojtje që jepet nga i gjithë kombi dhe populli çdo njeriu për ruajtjen e vetvetes, të të drejtave të tij dhe pasurisë së tij; d.m.th. kur dikush dëmton qoftë dhe një njeri ose i merr padrejtësisht diçka, i gjithë populli duhet të ngrihet kundër atij shtypësi dhe ta dëbojë.

Neni 9.- Ligji ka për detyrë të mbrojë lirinë e përbashkët të të gjithë kombit dhe gjithashtu të çdo njeriu, banor i këtij shteti nga shtypja dhe tirania e udhëheqësve; kur këta udhëheqin mirë, le të qeverisin; përndryshe t'i dëbojnë.

Neni 10.- Asnjë njeri të mos thirret në gjyq dhe të mos arrestohet nga njerëzit e drejtësisë dhe të mos burgoset në çfarëdo lloj mënyre, por vetëm ashtu siç e përcakton ligji dhe jo sipas fantazisë dhe dëshirës së gjykatësit. Por çdo banor, kur thirret në gjyq ose kur arrestohet në bazë të ligjit nga

εἰς τὴν κρίσιν, ἥ κατὰ νόμον πιασθῇ ἀπὸ τοὺς ὑπηρέτας τοῦ κριτηρίου, πρέπει νὰ ὑποταχθῇ εὐθύς καὶ νὰ πηγαί-
νῃ νὰ κριθῇ· διατί, ἂν ἀντισταθῇ καὶ δέν θέλῃ νὰ πηγαί-
νῃ εἰς τὴν κρίσιν, γίνεται πταίστης· καὶ ἀρκετόν σφάλμα εἶναι, ὅταν ὁ Νόμος κρᾶζῃ κανέναν ἄνθρωπον καὶ ἐκεῖ-
νος ἀντιστέκεται μέ τό κακόν καὶ δέν ὑπακούῃ νὰ πηγαί-
νῃ, ὄντας σίγουρος, ὅτι δέν παιδεύεται¹, ἂν εἶναι ἀθῶος.

Ἄρθρον 11.— Κάθε δυναστικόν ἐπιχείρημα, ὁπού ἤθε-
λαν κάμει ἐναντίον ἑνὸς ἀνθρώπου, ὁπού δέν ἔπαισε,
καὶ χωρὶς προσταγὴν τοῦ Νόμου θέλουν νὰ τόν καταδι-
κᾶσουν, ἐκεῖνο φαίνεται πὺς εἶναι μόνον ἀπὸ τό κεφάλι
τοῦ κριτοῦ καὶ ἔργον τυραννικόν. Ὁ ἄνθρωπος λοιπόν,
τόν ὁποῖον θέλουν νὰ δυναστεύσουν μέ αὐτόν τόν τρό-
πον, ἔχει δίκαιον καὶ ἄδειαν νὰ ἀντισταθῇ ἐξ ὅλης του
τῆς δυνάμεως, νὰ τό ἀποβάλῃ μέ βίαν καὶ νὰ μὴν ὑπο-
ταχθῇ.

Ἄρθρον 12.— Ἐκεῖνοι ὁπού ἐκδίδουν προσταγὰς, ἥ
ὁπού ἤθελε τές ὑπογράψουν, ἥ ὁπού ἤθελε τές ἐκτελέσουν,
ἥ ὁπού ἤθελε βάλουν ἄλλους νὰ τές τελειώσουν, λέγοντές
τους πὺς εἶναι πράγματα ἀναγκαῖα, χωρὶς νὰ ἔχῃ τὴν
εἶδῃσιν ἢ διοίκησιν, εἶναι πταῖσται καὶ ἔχουν νὰ τιμω-
ρῶνται αὐστηρῶς.

Ἄρθρον 13.— Κάθε ἄνθρωπος ὁπού φαίνεται πὺς
εἶναι ἀθῶος, ἂν τόν συκοφαντήσουν πὺς ἔπαισεν, ἐν
ὅσῳ νὰ βεβαιωθῇ πὺς εἶναι πταίστης, πὺς εἶναι ἀνάγκη
νὰ πιασθῇ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ κριτηρίου, κάθε
αὐστηρότης, καθὼς δέσιμον, ὕβριςμοί, δαρμοί, ὁπού δέν
εἶναι ἀναγκαῖα διὰ τὴν κατακράτησιν τοῦ ἀνθρώπου
ἐκείνου, ἐν ὅσῳ νὰ κριθῇ, νὰ εἶναι ἐμποδισμένα, καὶ

1. Τιμωρεῖται

nëpunësit e gjykatës, duhet të bindet menjëherë dhe të shkojë për gjykim: sepse po rezistoi dhe nuk do të shkojë në gjyq, bëhet fajtor: faj i mjaftueshëm është, dhe kur Ligji thërret një njeri dhe ky nuk bindet të paraqitet, kur është i sigurt se nuk do të dënohet po është i pafajshëm.

Neni 11.- Çdo veprim shtypës që do të kryenin kundër një njeriu, i cili nuk ka kryer kondravajtje dhe pa miratimin e Ligjit e dënojnë, duket qartë se është mendim vetëm i gjykatësit dhe veprim tiranik. Pra njeriu, të cilin duam ta dënojmë në këtë mënyrë, ka të drejtën dhe lejen të rezistojë me të gjitha forcat e tij, ta kundërshtojë dhe të mos bindet.

nënshkruajnë, ose që i ekzekutojnë, ose që vënë të tjerë t'i ekzekutojnë duke u thënë atyre se është e nevojshme, pa u vënë në dijeni udhëheqja, janë fajtorë dhe duhet të dënohen rreptë.

Neni 13.- Çdo njeri që duket se është i pafajshëm, kur shpifin se kreu kondravajtje dhe deri sa të vërtetohet se është kondravajtës arrestohet nga njerëzit e drejtësisë, çdo rreptësi, çdo prangosje, çdo fyerje, çdo rrahje, të cilat nuk janë të nevojshme për të qënë i burgosur deri sa të gjykohet, të

μόνον ἀφοῦ ἀποδειχθῇ πταισῆς, τότε νά γίνεται ἀρχή τῆς τιμωρίας εἰς τό ὑποκείμενόν του, καθὼς διαλαμβάνει ὁ Νόμος.

Ἄρθρον 14.— Κανένας ἄνθρωπος νά μὴν κρίνεται καί νά μὴν τιμωρῆται ἀλλέως, παρὰ ἀφοῦ εἴπῃ ὅλα τὰ δικαιολογήματά του καί ἀφοῦ κατὰ τοὺς νόμους κραθῇ εἰς τὴν κρίσιν· καί τιμωρεῖται τότε μόνον, ὅταν εἶναι ἓνας Νόμος καμωμένος προτοῦ νά κάμῃ ἐκεῖνος τό πταῖσμα. Ὁ νόμος δέ ὅπου ἤθελε τιμωρήσῃ ἐγκλήματα ἅπερ ἔγιναν εἰς τὸν καιρόν, ὅπου αὐτός δέν εἶχε συστηθῇ, λέγεται Τυραννία. Καί τό νά τιμωρήσῃ ἓνας νέος Νόμος παλαιὰ ἐγκλήματα, λέγεται ἀνομία. Ἦγουν, ἓνας ἄνθρωπος ἐπῆρε τό βόδι ἑνός ἄλλου, καί ἔως τὴν στιγμὴν ὅπου τό ἐπῆρε, δέν ἦτον κανένας νόμος ὅπου νά ἐμπόδιζε ταύτην τὴν ἀρπαγὴν· ἐξεδόθη ἔπειτα νόμος νά μὴν ἀρπάξῃ ἓνας τοῦ ἄλλου πράγματα· ὁ ἄρπαξ δίδει ὀπίσω τό βόδι, μὰ δέν παιδεύεται, ἐπειδὴ αὐτός δέν ἤξευρε πὼς ἡ ἀρπαγὴ εἶναι κακή.

Ἄρθρον 15.— Ὁ Νόμος ἔχει νά προσδιορίζῃ παιδείας¹ ἀκριβῶς καί ἀποδεικτικῶς ἀναγκαίας· αἱ παιδεῖαι αὗται νά εἶναι ἀνάλογοι κατὰ τό ἐγκλημα καί ὠφέλιμοι εἰς τὴν συγκοινωνίαν² τῶν πολιτῶν. Ἦγουν, ἂν ἔδειρε τινὰς ἓναν ἄλλον, νά δαρθῇ μὰ ὅχι νά ἀποκεφαλισθῇ.

Ἄρθρον 16.— Τό δίκαιον τοῦ νά ἐξουσιάζῃ καθένας εἰρηνικῶς τὰ ὑποστατικά του εἶναι ἐκεῖνο τό ὅποῖον ἀνήκει εἰς κάθε κάτοικον· ἤγουν, νά τὰ χαίρεται, νά τὰ μεταχειρίζεται κατὰ τὴν θέλησίν του, νά ἀπολαμβάνῃ τὰ εἰσοδήματά του, τὸν καρπὸν τῆς τέχνης του, τῆς ἐργασίας του καί τῆς φιλοπονίας του, χωρὶς νά ἡμπορέσῃ

1. Τιμωρία, παιδεμός.

2. Κοινὴν διαβίωσιν.

ndalohen dhe vetëm kur të vërtetohet se është kundravajtës, atëhere të fillojë ndëshkimi i tij, përndryshe shkelet Ligji.

Neni 14.- Asnjë njeri të mos gjykohet, dhe të mos ndëshkohet, veçse kur të thotë të gjitha justifikimet e tij dhe pasi të thirret për gjyq në bazë të Ligjeve; dhe ndëshkohet vetëm atëhere kur ekziston ligj që ka dalë para se ky të kryejë kundravajtjen. Ligji që do të ndëshkojë krime, të cilat janë kryer në kohën kur akoma ai nuk ishte shpallur, quhet tirani. Dhe kur një ligj i ri ndëshkon krime të vjetra, quhet padrejtësi. P.sh., një njeri vodhi kaun e një tjetri dhe deri në çastin që e vodhi nuk ekzistonte asnjë ligj që të pengonte këtë vjedhje; më vonë del ligji të mos vjedhë njëri gjërat e tjetrit; hajduti e kthen përsëri kaun dhe nuk duhet të dënohet, pasi ai nuk e dinte se vjedhja është gjë e keqe.

Neni 15.- Ligji ka për qëllim të përcaktojë ndëshkime me saktësi dhe të vërtetuara si të nevojshme; këto ndëshkime duhet të jenë në përshtatje me krimin dhe të dobishme për jetën e përbashkët të qytetarëve. Pra, n.q.s. dikush ka rrahur dikë, të rrihet, por jo t'i pritët koka.

Neni 16.- E drejta për të zotëruar paqësisht pasurinë e tij, është ajo që i përket çdo banori, d.m.th. ta gëzojë, ta përdorë sipas dëshirës së tij, të shijojë të ardhurat e tij, frytin e zanatit të tij, të punës së tij dhe të dëshirës së tij për punë, pa mundur

ποτέ κανένας νά τόν πάρη στανικῶς μήτε ἓνα λεπτόν.

Ἄρθρον 17.— Δέν εἶναι ἐμποδισμένον εἰς τούς κατοίκους κανένα εἶδος ἐργασίας, τέχνης, γεωργικῆς, πραγματείας¹, ἥ ὅποιονδήποτε ἐπιχείρημα ὠφέλιμον εἰς τήν συγκοινωνίαν. Ἡ φιλοπονία ὅλων τῶν πολιτῶν ἡμπορεῖ νά ἐκτείνεται εἰς ὅλας τάς τέχνας καί μαθήσεις.

Ἄρθρον 18.— Κάθε ἄνθρωπος ἡμπορεῖ νά δουλεύσῃ ἕναν ἄλλον ὡς ὑπηρέτης, προσφέροντας τόν καιρόν του εἰς χρῆσιν ἐκείνου· δέν ἡμπορεῖ ὅμως νά πωλήσῃ τόν ἑαυτόν του, μήτε ἄλλος νά τόν πωλήσῃ, ἐπειδή καί τό ὑποκείμενόν του δέν εἶναι εἰς μόνην τήν ἐξουσίαν τοῦ ἑαυτοῦ του, ἀλλά καί τῆς Πατρίδος. Ὁ Νόμος δέν γνωρίζει καμμίαν ὑποδούλωσιν μήτε σκλαδίαν καί εἰς τούς ἰδίους δούλους· σώζεται² μόνον μία ὑπόσχεσις, νά φροντίζῃ ὁ ὑπηρέτης διά τήν ἐργασίαν του καί νά εἶναι εὐγνώμων πρὸς ἐκεῖνον ὅπου τόν πληρώνει μισθόν, ὅστις δέν ἔχει ἄδειαν μήτε νά τόν ὑβρίσῃ, μήτε νά τόν δείρῃ· ἀναιρεῖ³ ὅμως τήν συμφωνίαν, τόν πληρώνει ἕως ἐκείνην τήν στιγμήν καί τόν ἀποβάλλει.

Ἄρθρον 19.— Κανένας δέν ἔχει νά ὑστερηθῇ τό παραμικρότερον μέρος τῶν κτημάτων του χωρίς τό θέλημά του· ἂν ὅμως καί εἶναι καμμία δημοσία χρεία, ἤγουν ζητῇ ἡ Πατρίς τόν κῆπον του, διά νά κάμῃ ἀγοράν ἢ ἄλλο κανένα κτίριον, τότε νά ξετιμᾶται ὁ κῆπος, νά πληρώνεται ὁ οἰκοκύρης, καί οὕτω νά γίνεται ἡ ἀγορά ἢ τό κτίριον.

Ἄρθρον 20.— Κάθε δόσιμον ἔχει νά γίνεται μόνον διά

1. Ἡ πραγματεία καί τό ἐμπόριο.

2. Ἀρκεῖ.

3. Ἐάν ἀναιρεῖ.

askush asnjëherë t'ia marrë me dhunë as për një çast.

Neni 17.- Banorëve nuk u ndalohej asnjë lloj pune, zanati, punimi bujqësor, tregëtie ose çfarëdo lloji veprimtarie e dobishme për shoqërinë. Dashuria për punë e të gjithë qytetarëve mund të shtrihet në të gjithë zanatet dhe shkencat.

Neni 18.- Çdo njeri mund t'i shërbejë një tjetri si shërbëtor duke i ofruar atij kohën e tij për shfrytëzim; veç nuk mund të shesë veten e tij, as ta shesë dikush tjetër, sepse dhe vetë ai nuk komandohet vetëm nga vetvetja, por dhe nga Atdheu. Ligji nuk njeh asnjë nënshtrim dhe skllavërim as tek vetë skllavërit; mjafton vetëm premtimi që shërbëtori të kujdeset për punën e tij dhe të jetë mirënjohës në drejtim të atij që i paguan rrogën, i cili nuk ka të drejtë as ta shajë, as ta godasë; por nëse prish marrëveshjen, e paguan deri në atë çast dhe e dëbon.

Neni 19.- Askush nuk mundet të privohet as nga pjesa më e vogël e pasurisë së tij pa e dashur ai vetë; por nëse ekziston ndonjë nevojë publike, d.m.th. Atdheu kërkon kopshtin e tij për ta blerë ose për të ndërtuar ndonjë godinë, atëherë duhet të vlerësohet vlera e kopshtit dhe paguhet i zoti dhe nëpërmjet kësaj mënyre të bëhet blerja ose godina.

Neni 20.- Çdo tatim duhet të bëhet vetëm për dobi

τό δημόσιον ὄφελος καί ὄχι δι' ἄρπαγὰς ἑνός καί ἄλλου. Ὅλοι οἱ ἐγκάτοικοι ἔχουν τό δίκαιον νά συντρέξουν εἰς τό ρίψιμον τοῦ τεφτερίου¹, ν' ἀγρυπνοῦν εἰς τό σύναγμα τῶν δοσιμάτων, καί νά παίρνουν λογαριασμόν ἀπ' ἐκεῖνον ὁπού τά ἐσύναξε.

Ἄρθρον 21.— Αἱ δημόσιοι συνδρομαί καί ἀνταμοιβαί εἶναι ἓνα ἱερόν χρέος τῆς πατρίδος. Τό κοινόν χρεωστεῖ μίαν βοήθειαν εἰς τοὺς δυστυχεῖς ἐγκατοίκους, τόσον εἰς τό νά τοὺς προμηθεύσῃ νά ἔχουν τί νά ἐργάζωνται, ὅσον καί νά δώσῃ τρόπον ζωῆς εἰς ἐκείνους, ὁπού δέν ἤμπορουν πλέον νά δουλεύσουν· ἤγουν, ἓνας γεωργός μὴν ἔχοντας βόδια κάθεται ἀργός· ἡ Πατρίς ἔχει χρέος νά τόν δώσῃ καί νά τόν προσμένῃ ὥστε νά τὰ πληρώσῃ· ἓνας ἐσακατεύθη εἰς τόν ὑπὲρ Πατρίδος πόλεμον, αὐτὴ πρέπει νά τόν ἀνταμείψῃ καί νά τόν τρέφῃ ἐν ὅσῳ ζῇ.

Ἄρθρον 22.— Ὅλοι, χωρὶς ἐξαίρεσιν, ἔχουν χρέος νά ἡξεύρουν γράμματα. Ἡ Πατρίς ἔχει νά καταστήσῃ σχολεῖα εἰς ὅλα τὰ χωρία διὰ τὰ ἀρσενικά καί θηλυκά παιδία. Ἐκ τῶν γραμμάτων γεννᾶται ἡ προκοπή, μέ τήν ὁποίαν λάμπουν τὰ ἐλεύθερα ἔθνη. Νά ἐξηγοῦνται οἱ παλαιοὶ ἱστορικοὶ συγγραφεῖς· εἰς δέ τὰς μεγάλας πόλεις νά παραδίδεται ἡ γαλλικὴ καί ἡ ἰταλικὴ γλῶσσα· ἡ δέ ἑλληνικὴ² νά εἶναι ἀπαραίτητος.

Ἄρθρον 23.— Ἡ κοινὴ ἐπιβεβαίωσις καί σιγουρότης τοῦ κάθε πολίτου συνίσταται εἰς τὴν ἐνέργειαν ὅλων τῶν πολιτῶν. Ἦγουν, νά στοχαζώμεθα πῶς, ὅταν πάθῃ ἓνας τίποτες κακόν, ἐγγίζονται ὅλοι, καί διὰ τοῦτο πρέπει νά βεβαιώσωμεν εἰς τόν καθένα τὴν μεταχείρισιν καί τὴν

1. Ἡ σύνταξις τῶν φορολογικῶν καταλόγων.

2. Ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ.

tatimore, tëurvejojnë mbledhjen e tatimeve dhe të marrin dëftesë nga ai që i mbledh.

Neni 21.- Kontributet dhe shpërblimet publike janë detyrim i shenjtë i Atdheut. Shteti detyrohet të ndihmojë banorët fatkeqë, si duke u dhënë punë, ashtu si dhe duke u dhënë mundësi të jetojnë atyre që nuk mundën më të punojnë; d.m.th., një bujk kur nuk ka që, rri i papunë; Atdheu ka për detyrë t'i japë që dhe të presë deri sa t'i shlyejë; dikë që u gjymtua në luftë për Atdheun, ai duhet ta shpërblejë dhe ta ushqejë deri sa është në jetë.

Neni 22.- Të gjithë, pa përjashtim, kanë për detyrë të njohin shkrim e këndim. Atdheu ka për detyrë të hapë shkollat në të gjitha fshatrat për djemtë dhe vajzat. Nga të mësuarit lind përparimi me të cilin shkëlqejnë të gjitha kombet e lira. Të spjegohen shkrimtarët e lashtë historikë; në qytetet e mëdha të mësohen gjuha frënge dhe italiane; ndërsa greqishtja e vjetër të jetë e domosdoshme.

Neni 23.- Garancia dhe siguria sociale varen nga veprimet e të gjithë qytetarëve, d.m.th. të mendojmë që, kur dikush pëson një gjë të keqe, preken të gjithë, prandaj duhet të

προφύλαξιν τῶν δικαίων του. Αὕτη ἡ σιγουρότης θεμελιώνεται ἐπάνω εἰς τὴν αὐτεξουσιότητα τοῦ ἔθνους· ἡγουν, ὅλον τό ἔθνος ἀδικεῖται, ὅταν ἀδικῇται ἓνας μόνος πολίτης.

Ἄρθρον 24.– Αὕτη ἡ αὐτεξουσιότης δέν ἔχει τό κῦρος, ἂν τὰ σύνορα τῶν δημοσίων ὀφθικίων δέν εἶναι προσδιωρισμένα ἀπό τόν Νόμον, καί ἂν δέν εἶναι ἀποφασισμένον ρητῶς τό νά δώσουν λογαριασμόν ὅλοι οἱ ἀξιωματικοί¹.

Ἄρθρον 25.– Ἡ αὐτοκρατορία² εἶναι θεμελιωμένη εἰς τόν λαόν· αὕτη εἶναι μία, ἀδιαίρετος, ἀπροσδιόριστος καί ἀναφαίρετος. Ἦγουν ὁ λαός μόνον ἡμπορεῖ νά προστάξῃ καί ὄχι ἓνα μέρος ἀνθρώπων ἢ μία πόλις· καί ἡμπορεῖ νά προστάξῃ δι' ὅλα, χωρίς κανένα ἐμπόδιον.

Ἄρθρον 26.– Κανένα μέρος τοῦ λαοῦ δέν ἡμπορεῖ νά ἐνεργήσῃ τὴν δύναμιν ὅλου τοῦ ἔθνους, κάθε μέλος ὅμως τοῦ αὐτοκράτορος³ λαοῦ, συναγόμενον, ἔχει δίκαιον νά εἰπῇ τό θέλημά του μέ μίαν σωστήν ἐλευθερίαν.

Ἄρθρον 27.– Κάθε ἄνθρωπος, ὁποῦ ἤθελεν ἀρπάσει τὴν αὐτοκρατορίαν καί τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἔθνους, εὐθύς νά φυλακώνεται ἀπό τούς ἐλευθέρους ἄνδρας, νά κρίνεται, καί κατὰ τόν νόμον νά παιδεύεται.

Ἄρθρον 28.– Ἐνα ἔθνος ἔχει τό δίκαιον πάντοτε νά μετασχηματίσῃ καί νά μεταλλάξῃ τὴν νομοθεσίαν του· μιᾶς γενεᾶς πρόσωπα δέν ἡμποροῦν νά καθυποτάξουν εἰς τούς νόμους των τὰ πρόσωπα, ὁποῦ θέλουν γεννηθῇ κατόπιν τους.

1. Οἱ ἀξιωματοῦχοι, οἱ δημόσιοι λειτουργοί.

2. Ἡ «αὐτεξουσιότης», ἡ κυριαρχία.

3. Τοῦ αὐτεξουσίου, τοῦ κυρίαρχου.

garantohet tek secili përdorimi dhe mbrojtja e të drejtave të tij. Kjo siguri bazohet në sovranitetin e kombit; d.m.th. shkelet e drejta e të gjithë kombit kur shkelet e drejta e një qytetari.

Neni 24.- Ky sovranitet nuk ka autoritet nëse kufijtë e ofiqeve publike nuk janë përcaktuar nga Ligji, dhe nëse nuk është vendosur qartë që të japin llogari të gjithë funksionaret.

Të drejtat e njeriut
pandashëm, i papërcaktueshëm dhe i parivendikueshëm;
d.m.th. mund të komandojë i gjithë populli dhe jo vetëm një
pjesë e njerëzve ose një qytet; dhe mund të komandojë për
gjithshka pa asnjë pengesë.

Neni 26.- Asnjë pjesë e popullit nuk mund të ushtrojë
fuqinë e të gjithë kombit, por çdo anëtar i grumbulluar i popullit
sovran, gëzon të drejtën të thotë dëshirën e tij me një liri të
plotë.

Neni 27.- Çdo njeri që do të donte të rrëmbejë
sovranitetin dhe pushtetin e kombit, të burgoset menjëherë nga
hurrat e lirë, të gjykohej dhe në bazë të Ligjit të ndëshkohet.

Neni 28.- Një komb ka gjithmonë të drejtën të
transformojë dhe të ndryshojë legjislacionin e tij. Individët e
një gjenerate nuk mund t'u nënshtrojnë ligjeve të tyre individët
që do të lindin pas tyre.

Ἄρθρον 29.– Κάθε πολίτης ἔχει ἓνα ἴσον δίκαιον μέ τούς ἄλλους εἰς τό νά συντρέξῃ νά κατασταθῇ ἓνας νόμος, ἢ νά ὀνοματίσῃ τούς ἀξιωματικούς, βουλευτάς καί ἐπιτρόπους τοῦ ἔθνους.

Ἄρθρον 30.– Τά ὀφίγια¹ τῆς Πατρίδος εἶναι καθαντό πρός καιρόν, ὅσον θέλει καί κρίνει εὐλογον ἢ Διοίξεις· αὐτά δέν πρέπει νά θεωρῶνται ὡς ξεχωριστά τιμαί, μήτε ὡς ἀνταμοιβαί, ἀλλ' ὡς χρέη ἀπαραίτητα τῶν πολιτῶν εἰς τό νά δουλεύσουν τήν Πατρίδα των.

Ἄρθρον 31.– Τά ἐγκλήματα τῶν Ἐπιτρόπων τοῦ ἔθνους καί τῶν ἀξιωματικῶν² ποτέ δέν ἔχουν νά μείνουν ἀτιμώρητα. Κανένας δέν ἔχει τό δίκαιον νά στοχάζεται τόν ἑαυτόν του ἀπαραβίαστον περισσότερον ἀπό τούς ἄλλους. Ἦγουν, ὅταν σφάλῃ μέγας ἢ μικρός, ὁ Νόμος τόν παιδεύει ἀφεύκτως κατὰ τό σφάλμα του, ἅς εἶναι καί ὁ πρῶτος ἀξιωματικός.

Ἄρθρον 32.– Τό δίκαιον τοῦ νά δίδῃ ὁ κάθε πολίτης ἔγγραφον ἀναφοράν καί νά προσκλαίεται διά καμμίαν ἐνόκλησιν, ὅπου τῷ γίνεται, πρός ἐκείνους, ὅπου ἔχουν τήν ἐξουσίαν τοῦ ἔθνους εἰς τό χέρι τους, δέν ἔχει νά ἐμποδίζεται κατ' οὐδένα τρόπον, μήτε νά τόν εἰποῦν πῶς δέν εἶναι καιρός ἢ τόπος, ἀλλ' ὅποιαν ὥραν καί ἂν πηγαίνει ὁ παραπονούμενος πολίτης, νά εἶναι δεκτὴ ἡ ἀναφορά του.

Ἄρθρον 33.– Τό νά ἀντιστέκεται ὁ κάθε πολίτης, ὅταν τόν καταθλίβουν καί τόν ἀδικοῦν, εἶναι ἀποτέλεσμα τῶν ἄνω ρηθέντων δικαίων του· διότι κανένας δέν ἀντιστέκε-

1. Τά δημόσια ἀξιώματα.

2. Ἀξιωματοῦχος, δημόσιος λειτουργός.

Neni 29.- Çdo qytetar ka të njëjtën të drejtë me të tjerët të kontribuojë në formimin e një ligji ose të emërojë funksionarët, deputetët dhe administratorët e tij.

Neni 30.- Funksionet publike të Atdheut janë të përkohëshme, për aq sa do dhe e gjykon të arësyeshme udhëheqja; këto nuk duhet të konsiderohen si ndere të veçanta dhe as si shpërblime, por si detyrim i domosdoshëm i qytetarëve për t'i shërbyer Atdheut të tyre.

Neni 31.- Krimet e të Zgjedhurve të Kombit dhe të funksionarëve nuk mbeten asnjëherë të pandëshkuara. Askush nuk ka të drejtë të konsiderohet më i paprekshëm se të tjerët. Pra, kur gabon i madh apo i vogël, Ligji e dënon pa u shmangur për gabimin e tij, qoftë ai dhe funksionari kryesor.

Neni 32.- Të drejtën e çdo qytetari për të paraqitur peticione me shkrim dhe të ankohet për ndonjë shqetësim që i shkaktohet, në drejtim të atyre që kanë pushtetin e kombit në dorë, nuk duhet të pengohet në asnjë mënyrë, as t'i thonë se nuk është momenti dhe vendi, por në çfarëdo orë që të shkojë qytetari ankues, raportimi i tij të bëhet i pranueshëm.

Neni 33.- Që çdo qytetar reziston, kur e shtypin dhe i shkelin të drejtat, është rrjedhojë e të drejtave të tij të miratuara,

ται, όταν ήξεύρη πώς θέ νά λάβη τό δίκαιόν του μέ τήν συνδρομήν τοῦ Νόμου.

Ἄρθρον 34.— Ὅταν ἓνας μόνος κάτοικος τοῦ βασιλείου τούτου ἀδικηθῇ, ἀδικεῖται ὅλον τό βασίλειον¹· καί πάλιν, ὅταν τό βασίλειον ἀδικῇται ἢ πολεμῇται, ἀδικεῖται ἢ πολεμεῖται κάθε πολίτης. Διά τοῦτο δέν ἡμπορεῖ ποτέ κανεῖς νά εἰπῇ, ὅτι ἡ τάδε χώρα πολεμεῖται, δέν μέ μέλει, διατί ἐγώ ἡσυχάζω εἰς τήν ἰδικήν μου· ἀλλ' ἐγώ πολεμοῦμαι, ὅταν ἡ τάδε χώρα πάσχη, ὡς μέρος τοῦ ὅλου ὁπού εἶμαι· ὁ Βούλγαρος πρέπει νά κινῇται, ὅταν πάσχη ὁ Ἕλλην· καί τοῦτος πάλιν δι' ἐκεῖνον· καί ἀμφοτέροι διά τόν Ἀλβανόν καί Βλάχον.

Ἄρθρον 35.— Ὅταν ἡ Διοίκησις βιάζῃ, ἀθετῇ, καταφρονῇ τά δίκαια τοῦ λαοῦ καί δέν εἰσακούῃ τά παράπονά του, τό νά κάμῃ τότε ὁ λαός ἢ κάθε μέρος τοῦ λαοῦ ἐπανάστασιν, νά ἀρπάξῃ τά ἄρματα καί νά τιμωρήσῃ τοὺς τυράννους του, εἶναι τό πλέον ἱερόν ἀπό ὅλα τά δίκαιά του καί τό πλέον ἀπαραίτητον ἀπό ὅλα τά χρέη του. Ἄν εὐρίσκωνται ὁμῶς εἰς τόπον, ὁπού εἶναι περισσότεροι τύραννοι, οἱ πλέον ἀνδρεῖοι πατριῶται καί φιλελεύθεροι πρέπει νά πιάσουν τά περάσματα τῶν δρόμων καί τά ὕψη τῶν βουνῶν, ἐν ὧσιν ἂν ταμωθοῦν πολλοί, νά πληθύνῃ ὁ ἀριθμός των, καί τότε νά ἀρχίσουν τήν ἐπιδρομήν κατά τῶν τυράννων, κάμνοντες εἰς κάθε δέκα ἀνθρώπους ἓνα δέκαρχον, εἰς τοὺς 50 πεντηκόνταρχον, εἰς τοὺς ἑκατόν ἑκατόνταρχον· ὁ χιλίαρχος ἔχει δέκα ἑκατοντάρχους καί ὁ στρατηγός τρεῖς χιλιάρχους, ὁ δέ ἀρχιστρατήγος πολλούς στρατηγούς.

1. Τό κράτος.

pasi askush nuk reziston kur e di që do të fitojë të drejtën e tij nëpërmjet Ligjit.

Neni 34.- Kur shkelet e drejta qoftë dhe e një banori të këtij shteti, shkelen të drejtat e të gjithë shtetit; nga ana tjetër, kur dëmtohet dhe luftohet shteti, dëmtohet ose luftohet çdo qytetar. Kështu nuk mund të thotë kurrë askush se, nuk më intereson nëse luftohet filan vend, pasi unë jam i qetë në vendin tim; por unë luftohem kur filan vend vuan, si pjesë e së tërës që jam; Bullgari duhet të lëvizë kur vuan Greku dhe anasjelltas; po kështu për Shqiptarin dhe Vllahun.

Neni 35.- Kur Qeveria dhunon, shkel, përçmon të drejtat e popullit dhe nuk dëgjon ankesat e tij, kryengritja, rrëmbimi i armëve dhe ndëshkimi i tiranëve, është për popullin dhe për çdo pjesë të popullit detyrimi më i shenjtë nga të gjithë detyrimet e tij. N.q.s. ndodhen në vende ku tiranët janë më tepër, patriotët më trima dhe më liridashës duhet të zënë kalimet e rrugëve dhe lartësitë e maleve, deri sa të mblidhen shumë, të rritet numëri i tyre dhe pastaj të fillojnë sulmin mbi tiranët, duke bërë në çdo dhjetë veta një skuadërkomandant dhe në pesëdhjetë dhe njëqind vetë nga një komandant: komandantë i njëmijë vetëve ka dhjetë komandantë njëqindvetësh dhe gjenerali tre komandantë njëmijëvetësh; çdo kryegjeneral ka shumë gjeneralë.

Τά χρέη τῶν πόλεων, πολιτειῶν, χωρῶν¹, καί τῶν κατά μέρος πολιτῶν, ὅπου ἐχρεωστοῦντο παρθέντα πρό πέντε χρόνων καί εἰς αὐτό τό διάστημα ἐπληρώνετο διάφορον² εἰς τοὺς δανειστάς, ἡ παροῦσα Διοίκησις τά ἀναιρεῖ καί οἱ δανεισταί δέν ἔχουν νά ζητοῦν εἰς τό ἕξις μήτε κεφάλαιον, μήτε διάφορον ἀπό τοὺς χρεώστας, ὡσάν ὅπου ἐπῆραν τά δάνειά των, διότι διπλώνουν³ τά κεφάλαια εἰς πέντε χρόνους.

1. Κωμοπόλεων.

2. Τόκος.

3. Διπλασιάζουν ἢ διπλασιάζονται.

Borxhet e qyteteve, qytet-shteteve, qytezave dhe të çdo qytetari, të cilat i morrën para pesë vjetëve dhe në këtë periudhë paguanin interes tek huadhënësit, Qeveria aktuale i anullos dhe huadhënësit nuk mundën këtëje e tutje të kërkojnë as kapital, as interes nga huammarrësit, sepse konsiderohet se i morrën borxhet ngaqë kapitalet u dyfishuan në pesë vjet.

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

KUSHTETUTA

ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΕΝΗΣ ΠΡΑΞΕΩΣ ΚΑΙ ΨΥΧΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

ΤΑΞΙΣ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ
ΠΩΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΠΑΚΟΛΟΥΘΩΝΤΑΙ
ΠΑΡΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

Περί τῆς Δημοκρατίας

Ἄρθρον 1.— Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ εἶναι μία, μέ ὅλον ὅπου συμπεριλαμβάνει εἰς τόν κόλπον της διάφορα γένη καί θρησκείας· δέν θεωρεῖ τάς διαφοράς τῶν λατρεῖων μέ ἐχθρικόν μάτι· εἶναι ἀδιαιρέτος, μ' ὅλον ὅπου ποταμοί καί πελάγη διαχωρίζουν τέσ ἐπαρχίες της, αἱ ὁποῖαι ὅλαι εἶναι ἓνα συνεσφιγμένον ἀδιάλυτον σῶμα.

Περί διαιρέσεως τοῦ λαοῦ

Ἄρθρον 2.— Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΛΑΟΣ, τουτέστιν ὁ εἰς τοῦτο τό βασίλειον¹ κατοικῶν, χωρίς ἐξαίρεσιν θρησκείας καί γλώσσης, διαμοιράζεται εἰς πρώτας συναθροίσεις εἰς τάς τοπαρχίας, διά νά θάλη εἰς πρᾶξιν τήν αὐτοκρατορικὴν² ἐξουσίαν του· ἡγουν, συναθροίζεται εἰς κάθε ἐπαρχίαν, διά νά δώσῃ τήν γνώμην του ἐπάνω εἰς κανένα πρόβλημα.

Ἄρθρον 3.— Διαμοιράζεται, διά τήν εὐκολίαν τῆς

1. Τό κράτος, ἡ ἐπικράτεια.

2. Κυριαρχικήν

**PARIMI I AKTIT KONSTITUCIONAL
DHË
FRYMA QEVERISJES**

**STATUSI DHË MENYRAT E SJELLJES
SE QYTETAREVE**

Rreth Republikës

Neni 1. - REPUBLIKA GREKE është një, pavarësisht se përfshin në gjirin e saj njerëz dhe fe të ndryshme; ndryshimet mes kulteve nuk i shikon me sy armiqësor; është e pandashme, megjithëse lumenj dhe dete ndajnë krahinat e saj, të cilat janë të gjitha një trup fortësisht i pashpërbëshëm.

Rreth shpërndarjes së popullit

Neni 2. - POPULLI GREK, çdonjëri që banon në këtë shtet, pa dallim feje dhe gjuhe, për të ushtruar pushtetin e tij sovran, shpërndahet nëpër asamble primare në rang prefekturë; pra, grumbullohet në çdo krahinë për të dhënë mendimin e tij për çdo problem.

Neni 3. - Shpërndahet për lehtësi qeverisjeje dhe për

διοικήσεως καί διά νά γίνεται ἡ δικαιοσύνη ὁμοιοτρόπως, εἰς ἐπαρχίας, τοπαρχίας καί προεστᾶτα. Ἦγουν, ἐπαρχία λέγεται ἡ Θεσσαλία, τοπαρχία ἡ Μαγνησία (ἡγουν τοῦ Βόλου τὰ χωρία) καί προεστᾶτον ἡ πολιταρχία τῆς Μακρυνίτζας ἐπάνω εἰς δώδεκα χωρία.

Περὶ τῆς τάξεως τῶν πολιτῶν

Ἄρθρον 4.– Κάθε ἄνθρωπος γεννημένος καί κατοικῶν εἰς αὐτό τό βασίλειον¹ εἰκοσιενός χρόνου ἡλικίας, εἶναι πολίτης.

– Κάθε ξένος εἰκοσιενός σωστοῦ χρόνου, ὅστις, κατοικῶντας εἰς αὐτό τό βασίλειον πρό ἑνός χρόνου, ζῇ μέ τό ἐργόχειρόν του, εἶναι πολίτης.

– Ἐκεῖνος ὁπού ἀγοράζει ἓνα ὑποστατικόν εἶναι πολίτης.

– Ἐκεῖνος ὁπού νυμφεύεται μίαν Ἑλληνίδα εἶναι πολίτης.

– Ἐκεῖνος ὁπού παίρνει ἓνα ψυχοπαίδι εἶναι πολίτης.

– Ἐκεῖνος ὁπού ὁμιλεῖ τήν ἀπλῆν ἢ τήν ἐλληνικὴν² γλῶσσαν καί βοηθεῖ τήν Ἑλλάδα, ἅς διατρίβῃ καί εἰς τοὺς ἀντίποδας (ἐπειδὴ τό ἐλληνικόν προζύμι ἐξαπλώθη καί εἰς τὰ δύο ἡμισφαίρια), εἶναι Ἕλλην καί πολίτης.

– Ἐκεῖνος ὁπού εἶναι χριστιανός καί δέν ὁμιλεῖ τήν ἀπλῆν ἢ τήν ἐλληνικὴν διάλεκτον, ἀλλὰ μόνον βοηθεῖ τήν Ἑλλάδα, εἶναι πολίτης.

– Καί, τέλος πάντων, κάθε ξένος τόν ὁποῖον ἡ Διοίκησης στοχάζεται πὺς εἶναι ἄξιος κάτοικος τῆς Πατρίδος, ἡγουν καθὼς ἓνας καλός τεχνίτης, ἓνας προκομμένος

1. Κράτος, ἐπικράτεια.

2. Ἀρχαία ἐλληνική.

drejtësi të njëjtë në krahina, rrethe dhe komuna. Kështu, krahinë quhet Thesalia, prefekturë Magnisia (d.m.th. fshatrat e Vollos) dhe komunë Makrinixa me mbi dymbëdhjetë fshatra.

Rreth statusit të qytetarëve

Neni 4. - Çdo njeri i lindur dhe banues në këtë shtet me moshë 21 vjeç, është qytetar.

- Çdo i huaj me moshë 21 vjeç, banues prej një viti në këtë shtet, jeton me punën e tij, është qytetar.

- Ai që blen një çiflig është qytetar.

- Ai që martohet me një greke është qytetar.

- Ai që adapton një fëmijë është qytetar.

- Ai që flet greqishten e re ose të vjetër dhe ndihmon Greqinë, le të studiojë dhe tek antipodët (pasi brumi grek është shtrirë në të dy hemisferat), është Grek dhe qytetar.

- Ai që është i krishterë dhe nuk flet gjuhën e thjeshtë apo dialekt të greqishtes, por vetëm ndihmon Greqinë, është qytetar.

- Dhe së fundi, çdo i huaj për të cilin Qeveria gjykon se është banor i denjë i Atdheut dhe gjithashtu një teknik i mirë, një pedagog i zellshëm, një patriot i denjë, është i

διδάσκαλος, ένας άξιος πατριώτης, είναι δεκτός εις τήν Πατρίδα καί ἡμπορεῖ νά μετέρχεται ἰσοτίμως τά δίκαια, όπου καί ὅλοι οἱ συμπολῖται.

– Ένας ξένος φιλόσοφος ἢ τεχνίτης Εὐρωπαῖος, όπου ἀφήσῃ τήν πατρίδα του καί ἔλθῃ νά κατοικήσῃ εις τήν Ἑλλάδα, μέ σκοπόν νά μεταδώσῃ τήν σοφίαν ἢ τήν τέχνην του, ὅχι μόνον θεωρεῖται ὡς καθαυτό πολίτης, ἀλλά καί μέ δημόσια ἔξοδα νά τῷ ἐγείρεται ἕνας ἀνδριᾶς μαρμαρένιος μέ τά παράσημα τῆς διδασκαλίας ἢ τέχνης του, καί ὁ πλέον σοφός ἑλληνικός κάλαμος νά γράφῃ τήν ἱστορίαν τῆς ζωῆς του.

Ἀρθρον 5.– Χάνει τά δίκαια τοῦ πολίτου ἐκεῖνος όπου ἐγένεν ἐντόπιος εις ξένον βασίλειον καί δέν βοηθεῖ τήν Πατρίδα του καί ἀπ' ἐκεῖ, μέ ὅποιον τρόπον ἡμπορεῖ, ἀλλ' ἀδιαφορεῖ εις τās προσταγὰς τῆς. Ὅμοίως καί ἐκεῖνος όπου δέχεται ὀφθίκιον¹ ἢ δούλευσιν ἢ χαρίσματα ἀπό χέρι Τυράννου. Ὁ τοιοῦτος δέν λέγεται πλέον πολίτης, ἀλλά προδότης· ὅθεν καί νά ἀποδιώκεται μακράν καί ἐμπιστοσύνη αὐτῷ νά μή δίδεται. Προσέτι τά χάνει καί ἕνας όπου ἔπταισε καί κατὰ τόν νόμον καταδικάζεται εις κρίσιν, ἐν ὅσῳ ν' ἀθωωθῇ.

Ἐξ ἐναντίας, εἶναι γενναῖος πολίτης, ἀξιέπαινος κάτοικος καί φίλτατος θνητός ἐπὶ γῆς εις τούς συμπολίτας του ἐκεῖνος, ὅστις, διατρίψας εις ξένους τόπους, ἔμαθε μίαν τέχνην ἢ ἐσπούδασε μίαν ἐπιστήμην, ἢ τήν ναυτικήν ἢ, πρό πάντων, τήν τακτικήν πολεμικήν, καί ἐπιστρέφει εις τήν Πατρίδα. Ἐκείνου τό ὄνομα, καί ἡ πόλις όπου τόν ἔδωκε τό εἶναι, καί τό γένος, νά καταγράφεται εις τόν δημόσιον κώδικα, ὅχι μόνον ὡς πολίτου,

1. Δημόσιο ἀξίωμα

mirëpritur në Atdhe dhe mund të ushtrojë barazishtë të drejtat, si të gjithë bashkëqytetarët.

- Një filozof i huaj ose teknik European, i cili lë Atdheun e tij dhe vjen të banojë në Greqi, me qëllim që të transmetojë diturinë apo profesionin e tij, jo vetëm konsiderohet tamam qytetar, por dhe me shpenzime publike t'i ngrihet një statujë mermeri me dekoratat për doktrinën dhe mjeshtërinë e tij, dhe pena më e ditur greke të shkruajë historinë e jetës së tij.

Neni 5. - Humbet të drejtat e qytetarit ai që bëhet vendës i një shteti të huaj dhe nuk ndihmon Atdheun e tij dhe që andej, me çdo mënyrë që të mundet, nuk do t'ia dijë për urdhëresat e tij. Po kështu dhe ai që pranon ofiqe, shërbime dhe dhurata nga dorë Tirani. Ai nuk quhet më qytetar, por tradhëtar; ai të dëbohet larg dhe besim mos t'i kihet. Madje i humbet dhe ai që gabon dhe sipas ligjit dënohet me gjykim, deri sa të shfajësohet.

Përkundrazi, është qytetar trim, banor i nderuar dhe njeriu më i dashur mbi tokë për bashkëqytetarët ai, i cili, duke jetuar në vende të huaja, mësoi një zanat ose studioi një shkencë, ose lundërtari ose, mbi të gjitha, taktikë luftarake dhe kthehet në Atdhe.

Emrin e tij dhe të qytetit që i dha qënien dhe origjinën, të shkruhen në regjistrin publik, jo vetëm si qytetar, por dhe si

ἀλλά καί ὡς εὐεργέτου τῆς Πατρίδος· νά τῷ δίδεται εὐθύς καί ἀξίωμα κατά τήν προκοπήν του.

Ἔαρθρον 6.– Ἡ χρῆσις τῶν δικαίων τοῦ πολίτου μένει ἀνενέργητος τότε, ὅταν εἶναι ἐγκαλεσμένος εἰς τήν κρίσιν, καί ὅσον καιρόν ἤθελε θαστάξει ἡ κρισολογία, ἐν ὅσῳ νά τελειώσῃ πρὸς ὄφελός του.

Περὶ τῆς Αὐτοκρατορίας τοῦ Λαοῦ

Ἔαρθρον 7.– Ὁ αὐτοκράτωρ¹ λαός εἶναι ὅλοι οἱ κάτοικοι τοῦ βασιλείου τούτου, χωρὶς ἐξαίρεσιν θρησκείας καί διαλέκτου, Ἑλλήνες, Βούλγαροι, Ἀλβανοί, Βλάχοι, Ἀρμένηδες, Τοῦρκοι καὶ κάθε ἄλλο εἶδος γενεᾶς.

Ἔαρθρον 8.– Αὐτός ὁ λαός μόνος του ὀνοματίζει τοὺς ἀπεσταλμένους του πρὸς τὸ κοινόν συμβούλιον τοῦ ἔθνους.

Ἔαρθρον 9.– Αὐτός δίδει τήν ἄδειαν τῆς ἐκλογῆς εἰς τοὺς ἀναμεταξύ του διαλεκτάς, νά διαλέξουν τοὺς δημοσίους νομοκράτορας, τοὺς ἐγκληματικούς κριτάς² καί τοὺς λοιπούς ἀξιωματικούς³.

Ἔαρθρον 10.– Αὐτός ὁ λαός βουλευέται, ἂν εἶναι οἱ διωρισμένοι νόμοι καλοὶ διὰ τήν εὐδαιμονίαν του· καί εἰ μὲν εἶναι καλοὶ, τοὺς φυλάττει· εἰ δέ καί ἔχει λόγον νά ἀντειπῇ, προβάλλει εἰς τήν Διοίκησιν τὸ τί τὸν πειράζει.

Περὶ τῶν πρώτων συναθροίσεων

Ἔαρθρον 11.– Αἱ πρώται συναθροίσεις τοῦ λαοῦ, ἤγουν ἐκεῖναι ὁποῦ γίνονται διὰ νά ἀποφασισθοῦν ποῖοι ἔχουν νά ἐκλεχθῶσιν ὡς ἀπεσταλμένοι, συγκροτοῦνται ἀπὸ κατοίκους, οἵτινες εὐρέθησαν νά ἔχουν σπίτια πρὸ

1. Ὁ αὐτεξούσιος, ὁ κυρίαρχος 2. Δικαστάς 3. Ἀξιωματούχους.

banorës i Atdheut: t'i jepet menjëherë dhe post i lartë sipas aftësive të tij.

Neni 6. - Ushtrimi i të drejtave të qytetarit humbet atëherë, kur thirret për gjykim dhe për aq kohë sa do të vazhdojë gjykimi, deri sa të përfundojë në favor të tij.

Rreth sovranitetit të Popullit

Neni 7. - Popull sovran janë të gjithë banorët e këtij shteti, pa dallim feje dhe gjuhe, Grekë, Bullgarë, Shqiptarë, Vllehë, Armenë, Turq dhe çfarëdo lloj populli tjetër.

Neni 8. - Vetëm ky popull emëron të dërguarit e tij në këshillin e përbashkët të kombit.

Neni 9. - Ai u jep të drejtën zgjedhësve, të zgjedhin administratorët publikë, gjykatësit kriminalë dhe funksionarët e tjerë.

Kushtetuta
janë të mirë për lumturinë e tij; nëse janë të mirë, i ruan, nëse jo dhe ka arësye të kundështojë. i paraqet Qeverisë çfarë e dëmton.

Rreth Asmbleve primare

Neni 11. - Asamblatë primare të popullit, d.m.th. ato që bëhej që të vendoset se cilët do të zgjidhen si të dërguar, formohen nga banorë që u gjenden të banojnë të paktën që

ἕξ μηνῶν τοῦλάχιστον εἰς τήν τοπαρχίαν ἐκείνην, ὅπου γίνεται ἡ συνάθροισις.

Ἄρθρον 12.— Αὗται αἱ πρῶται συναθροίσεις εἶναι συνθεμέναι ἀπό 200 πολίτας, τοῦλάχιστον, καί ἀπό 600, τό περισσότερον, προσκαλεσμένους νά δώσουν τήν γνώμην τους.

Ἄρθρον 13.— Αὗται αἱ πρῶται συναθροίσεις, προτοῦ νά ἔμβουν εἰς τήν ὑπόθεσιν τῆς ἐκλογῆς, διορίζουν πρῶτον ἕναν πρόεδρον, ἕναν γραμματικόν, νά γράφῃ τά λεγόμενα, καί ἕναν ψηφοφόρον, ἥτοι ἐκείνον ὁπού βαστᾷ τήν στάμνον, μέσα εἰς τήν ὁποίαν ρίπτονται τά χαρτάκια, ἐπάνω τῶν ὁποίων εἶναι γραμμένη ἡ γνώμη καί τό ὄνομα τοῦ κατοίκου ὁπού τήν δίδει.

Ἄρθρον 14.— Τό ζαμπιλίκι¹, διά νά βασταχθῇ ἡ εὐταξία εἰς τήν συνάθροισιν αὐτήν, διορίζεται παρὰ τῶν ἰδίων πολιτῶν ἀπ' ἀναμεταξύ των.

Ἄρθρον 15.— Κανένας εἰς τήν τοιαύτην συνέλευσιν νά μήν ἔρχεται ἀρματωμένος.

Ἄρθρον 16.— Αἱ ἐκλογαί γίνονται ἐγγράφως ἢ μέ μεγάλην φωνήν, καθώς θέλει καθένας τῶν ἐκλεγόντων πολιτῶν.

Ἄρθρον 17.— Μία πρώτη συνάθροισις μιᾶς τοπαρχίας δέν ἔμπορεῖ κατ' οὐδένα τρόπον νά προσδιορίσῃ εἰς ἄλλην τοπαρχίαν τό νά συναθροίζωνται κατὰ τόν τρόπον ὁπού καί αὕτη· ἀλλ' ἡ κάθε μία εἶναι ἐλευθέρα καθώς τό κρίνῃ καλλιώτερον.

Ἄρθρον 18.— Οἱ ψηφοφόροι δεδαιώνουσι τήν ψῆφον τῶν κατοίκων, ὁπού δέν ἤξεύρουν νά γράψουν καί θέλουν νά εἶναι ἐγγράφως ἡ γνώμη των.

1. Ἡ ἀστυνομία

prej gjashtë muajsh në atë prefekturë, ku bëhet asambleja.

Neni 12. - Këto asamble primare përbëhen prej 200 qytetarësh, të paktën dhe prej 600, të shumtën, që ftohen të japin mendimin e tyre.

Neni 13. - Këto asamble primare, para se të hyjnë në procesin e zgjedhjes, caktojnë fillimisht një kryetar, një sekretar, për të shkruar të përdhurat, si dhe një zgjedhës, d.m.th. atë që mban kutinë, brenda së cilës hidhen fletushkat mbi të cilat është shkruar mendimi dhe emri i banorit që e jep.

Neni 14. - Policia, që të mbahet rregulli në këtë asamble, caktohet nga qytetarët prej rradhëve të tyre.

Neni 15. - Askush nuk duhet të vijë i armatosur në asamble.

Neni 16. - Zgjedhjet bëhen me shkrim ose me zë të lartë, sipas dëshirës së çdo qytetari votues.

Neni 17. - Një asamble primare e një prefekturë-nuk mundet në asnjë mënyrë t'i përcaktojë një prefekturë tjetër të veprojë në të njëjtën mënyrë si ajo, por secila është e lirë të gjykojë si është më mirë.

Neni 18. - Vëzhguesit vërtetojnë votën e banorëve; të cilët nuk dinë shkrim dhe duan që mendimi i tyre të jetë i shkruar.

Ἄρθρον 19.– Αἱ γνῶμαι, ὅπου δίδονται περὶ τῶν Νόμων, εἶναι τό *ΝΑΙ* ἢ τό *ΟΧΙ*· ἤγουν οἱ θέλοντες ἐκεῖνον τόν νόμον γράφουν τό ὄνομά τους καί ἓνα *ΝΑΙ*· καί οἱ μή θέλοντές τον γράφουν τό ὄνομά τους καί ἓν *ΟΧΙ*· καί οἱ περισσότεροι κυριεύουσι¹.

Ἄρθρον 20.– Ἡ θέλησις τῆς πρώτης συναθροίσεως κηρύττεται ἔτσι: *Οἱ πολῖται τῆς τοπαρχίας τάδε... συναχθέντες εἰς πρώτην συνάθροισιν τῇ πρώτῃ Μαΐου 1798, τόν ἀριθμόν 600 ψηφισταί, ψηφοῦσιν ὑπέρ τῆς ὑποθέσεως τάδε... ἢ κατὰ τῆς ὑποθέσεως τάδε... ὄντες οἱ περισσότεροι τόν ἀριθμόν 350 ἐναντίον 250.*

Περὶ τῆς ἐθνικῆς παραστήσεως

Ἄρθρον 21.– Παρασταίνει ὅλον τό ἔθνος τό πλῆθος τοῦ λαοῦ, τό ὅποιον εἶναι ὡς θεμέλιον τῆς ἐθνικῆς παραστήσεως, καί ὅχι μόνον οἱ πλούσιοι ἢ οἱ προεστοί (τουρκ. κοτζιαμπασῆδες).

Ἄρθρον 22.– Σαράντα χιλιάδες ὑποκείμενα ἔχουν νά ἐκλέξουν ἓναν ἀπ' ἀναμεταξύ των, διὰ νά γένῃ ἀπεσταλμένος εἰς τό Νομοδοτικόν Σῶμα.

Ἄρθρον 23.– Κάθε συνένωσις τῶν πρώτων συναθροίσεων ὅπου ἦτο ἀπὸ 39 ἕως 41 χιλιάδας ἀνθρώπων, ὀνοματίζει ἓναν ἀπεσταλμένον.

Ἄρθρον 24.– Ὁ ὀνοματισμός γίνεται μόνον κατὰ τό πλῆθος τῶν ψήφων· ἤγουν ποτέ οἱ ὀλιγώτεροι δέν ἔχουν κῦρος, ἅς εἶναι ὅσον πλούσιοι καί ἂν εἶναι.

Ἄρθρον 25.– Κάθε πρώτη συνάθροισις κάμνει τήν σύναξιν τῶν ψήφων τῆς καί στέλλει ἓναν ἐπιθεωρητήν

1. Κυριαρχοῦν, ἐπικρατοῦν.

Neni 19. - Mendimet mbi Ligjet jepen me PO ose JO; pra ata që e duan këtë ligj shkruajnë emrin e tyre dhe një PO dhe ata që nuk e duan, shkruajnë emrin tyre dhe një JO; dhe shumica fiton.

Neni 20. - Vullneti i asamblesë primare shpallet kështu: *Qytetarët e filan... rrethi, të mbledhur në asamble primare në 1 Maj 1798, me numër votuesish 600, votuan profilan...çështjeje..., ose kundërfilan ...çështjeje..., duke qënë shumica 350 vota kundër 250 votave.*

Rreth përfaqësimit kombëtar

Neni 21. - Kombin e përfaqëson masa e gjerë e popullit, e cila është themeli i përfaqësimit kombëtar dhe jo vetëm të pasurit dhe paria (hoxhabashët turq).

Neni 22. - Dyzetë mijë subjekteve u takon të zgjedhin nga mesi i tyre njërin që të bëhet i dërguari në Trupin Ligjvënës.

Neni 23. - Çdo mbledhje e asamblesë primare që rezulton nga 39 deri 41 mijë njerëz, emëron një deputet.

Neni 24. - Emërimi bëhet vetëm sipas shumicës absolute të votave, d.m.th. asnjëherë pakica nuk ka pushtet, sado e pasur që të jetë.

Neni 25. - Çdo asamble primare kryen numërimin e votave të saj dhe dërgon një inspektor atje ku

ἐκεῖ, ὁπού εἶναι ἡ μεγαλυτέρα συνάθροισις εἰς τήν μέσσην τῆς τοπαρχίας, διά νά ἐπικρίνη τήν ἐκλογήν ὁπού ἐκεῖ ἔγινε διά τόν ἐκλεχθέντα, καί δέν εἶναι ἀνάγκη νά πηγαίνουν ὅλοι οἱ κάτοικοι.

Ἄρθρον 26.— Ἄν ἡ πρώτη ἐπίκρισις τῆς συναθροίσεως δέν περιέχῃ ἱκανῶς τόν περισσότερον ἀριθμόν, ἀλλ' εἶναι καί ἀπό τά δύο ἀντιφάσκοντα μέρη ἴσια-ἴσια, πρέπει νά γίνη καί δευτέρα συνάθροισις, καί τότε ψηφίζουν περί τῶν δύο πολιτῶν, οἵτινες ἤνωσαν εἰς τόν ἑαυτόν των τάς περισσοτέρας ψήφους τῶν κατοίκων.

Ἄρθρον 27.— Ἄν αἱ ψῆφοι εἶναι ἰσάριθμοι, ἤγουν 300 εἶναι διά τόν Πέτρον καί 300 διά τόν Παῦλον, ὁ γεροντότερος προτιμᾶται, τόσον διά νά ὑποψηφισθῇ, ὅσον καί διά νά ἐκλεχθῇ· ὅταν ὁμως καί οἱ δύο εἶναι τῆς αὐτῆς ἡλικίας, τότε ὁ κληρὸς ξεχωρίζει.

Ἄρθρον 28.— Κάθε προκομμένος κάτοικος μετερχόμενος τά δίκαια τοῦ πολίτου, εἶναι ἄξιος νά ἐκλεχθῇ εἰς ὅλην τήν ἔκτασιν τῆς Δημοκρατίας.

Ἄρθρον 29.— Κάθε ἀπεσταλμένος τοποτηρητής εἶναι κτῆμα ὀλοκλήρου τοῦ ἔθνους· ἤγουν δέν θεωρεῖται πῶς εἶναι ἀπ' ἐκείνην ἢ ἐκείνην τήν τοπαρχίαν, ἀλλά πῶς εἶναι ὁλονῶν μας.

Ἄρθρον 30.— Ἄν τύχη καί ὁ ἐκλεχθεὶς δέν δέχεται τήν ἐκλογήν, ἢ ζητῇ νά ἀφεθῇ πλέον ἀπὸ τήν δούλευσιν, ἢ τόν ἔβγαλεν ἡ Διοίκησις ἀπὸ τήν ἀξίαν του διά καμίαν αἰτίαν εὐλογοφανῇ, ἢ ἀπέθανεν, αἱ πρῶται συναθροίσεις, ὁπού τόν ὠνομάτισαν, ἔχουν ἄλλον ἐτοιμον διάδοχόν του, διά νά βάλουν εἰς τόν τόπον του.

Ἄρθρον 31.— Ἐνας ἀπεσταλμένος τοποτηρητής, ὁπού ἐζήτησε ν' ἀφεθῇ καί τόν ἐδόθη ἡ ἄδεια ἀπὸ τήν Διοίκησιν, δέν ἡμπορεῖ ν' ἀφήσῃ τήν δουλειάν του, ἐν ὧσ' δέν

asambleja është më e gjerë, në qendër të prefekturës, për të ratifikuar fitoren e të zgjedhurit, pa qënë nevoja të shkojnë të gjithë banorët.

Neni 26. - Në qoftëse ratifikimi i parë i asamblesë nuk jep aspak shumicë absolute, por është nga të dy palët e kundërt e barabartë, duhet të bëhet dhe asamble e dytë, dhe atëherë votohet për të dy qytetarët se cili do të mbledhë për veten e tij shumicën e votave të banorëve.

Neni 27. - Në qoftëse votat janë të barabarta, d.m.th. 300 janë për Petron dhe 300 për Pavllon, preferohet më i moshuari si për të shkuar në balotazh, ashtu dhe për t'u zgjedhur; por kur që të dy kanë të njëjtën moshë, atëherë shorti vendos.

Neni 28. - Çdo banor i zellshëm që ushtron të drejtën qytetare, është i denjë të zgjidhet në të gjithë sipërfaqen e Republikës.

Neni 29. - Çdo deputet i përket mbarë Kombit; d.m.th. nuk konsiderohet se është nga kjo apo ajo prefekturë, por se është i të gjithëve.

Neni 30. - Po të ndodhë që i zgjedhuri të refuzojë zgjedhjen e tij, ose të kërkojë të largohet nga puna, ose Qeveria e heq nga posti i tij për ndonjë shkak të arësyeshem, ose vdes, asambletë primare, të cilat e emëruan, kanë pasardhës të gatshëm për të vendosur në vend të tij.

Neni 31. - Një deputet që jep dorëheqjen dhe Qeveria e bën të pranueshme, nuk mund të braktisë punën, deri sa të

ἐλθῇ ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει νά ἔμβῃ εἰς τόν τόπον του καί νά ἐπιχειρησθῇ τό ἔργον τοῦ ἐδγαλμένου.

Ἄρθρον 32.— Ὁ λαός τούτου τοῦ βασιλείου¹ συμμαζώνεται κάθε χρόνον εἰς τήν πρώτην Μαΐου, διά νά κάμῃ τās ἐκλογάς τῶν τοποτηρητῶν του.

Ἄρθρον 33.— Ὁ λαός κρίνει καί ἀποφασίζει δι' αὐτάς τās ἐκλογάς, ὅσος καί ἄν εἶναι ὁ ἀριθμός τῶν πολιτῶν, οἱ ὁποῖοι ἔχουν τό δίκαιον νά δώσουν ψῆφον εἰς αὐτάς.

Ἄρθρον 34.— Αἱ πρῶται συναθροίσεις γίνονται καί ἔξω τῆς τάξεως, ἥγουν ἅς μὴν εἶναι καί ἡ πρώτη Μαΐου· ἥγουν, ὅταν τό ἓνα πέμπτον τῶν πολιτῶν ἐκείνων, ὁποῦ ἔχουν τό δίκαιον νά δώσουν τήν γνώμην τους εἰς αὐτάς, ζητῶν διά νά γίνουν.

Ἄρθρον 35.— Ἡ συνάθροισις γίνεται (ὅταν τύχη τοιαύτη περιστάσις ὡς ἡ 34) διά μέσου τῶν προεστῶν τοῦ τόπου ἐκείνου, ὁποῦ εἶναι ἡ συνήθεια νά γίνεται πάντοτε.

Ἄρθρον 36.— Αὐταί αἱ ἔξω τῆς τάξεως συναθροίσεις (ἥγουν ἐκεῖναι ὁποῦ γίνονται εἰς ἄλλον καιρόν, καί ὄχι εἰς τήν πρώτην Μαΐου) τότε ἡμποροῦν νά βουλευῶνται καί ν' ἀποφασίζουν, ὅταν ἓνας παραπάνω ἀπό τοὺς μισοὺς πολίτας ἐκείνους, ὁποῦ ἔχουν δίκαιον νά δώσουν τήν γνώμην τους, εἶναι παρόντες· τουτέστι ὁ σωστός ἀριθμός τῶν ψηφιστῶν εἶναι 600, πρέπει νά εἶναι 301, ὅταν θέ νά γίνῃ ἡ ἔξω τῆς τάξεως συνάθροισις.

Περὶ τῶν Ἐκλεκτικῶν Συναθροίσεων

Ἄρθρον 37.— Οἱ πολῖται, ἐνωμένοι² εἰς πρώτας συνα-

1. Κράτους.

2. Συγκεντρωμένοι.

vijë ai që do të vendoset në vendin e tij dhe të marrë në dorëzim punën e të larguarit.

Neni 32. - Populli i këtij shteti mbledhet në 1 Maj të çdo viti për të kryer zgjedhjet e deputetëve të tij.

Neni 33. - Populli gjykon dhe vendos për këto zgjedhje, sado që të jetë numëri i qytetarëve që kanë të drejtën të japin votë për ata.

Neni 34. - Asambletë primare formohen jashtë rradhe, pra pa qënë 1 Maji, kur një e pesta e atyre qytetarëve që kanë të drejtën të japin mendimin e tyre në to, kërkon të kryhen.

Neni 35. - Asambleja formohet (kur ndodh si në rastin e nenit 34) nga paria e atij vendi, ku zakonisht bëhet gjithmonë.

Neni 36. - Këto asamble të jashtëzakonshme (d.m.th. ato që formohen në kohë tjetër dhe jo në 1 Maj) diskutojnë dhe vendosin kur, një më shumë se gjysma e qytetarëve, të cilët kanë të drejtë të japin mendimin e tyre, janë prezent; kjo do të thotë se, kur numëri i përgjithshëm i votuesve është 600, duhet të jenë 301, kur duhet të formohet asambleja e jashtëzakonshme.

Rreth Asambleve Elektorale

Neni 37. - Qytetarët, të grumbulluar në asambletë

θροίσεις, ονοματίζουν έναν εκλέκτορα, όταν είναι αὐτοί 200 τόν ἀριθμόν· εἰδὲ καὶ εἶναι ἀπὸ τούς 201 ἕως τούς 400, ονοματίζουν δύο εκλέκτορας· καὶ ἂν εἶναι ἀπὸ τούς 401 ἕως τούς 600, ονοματίζουν τρεῖς.

Ἄρθρον 38.— Βαστῶνται, διαρκοῦσι καὶ γίνονται κατὰ τόν ὅμοιον τρόπον αἱ ἐκλεκτικαί¹ συναθροίσεις, καθὼς καὶ αἱ πρῶται ὅπου εἶπαμεν (ἄρθρ. 11, 12, 13)· ἡγουν αἱ πρῶται συναθροίσεις γίνονται ἐγγράφως ἢ μέ τήν φωνήν, ἔτσι καὶ αὗται. Ἐκεῖ εἶναι 600 ψηφισταί τοῦλάχιστον διὰ νά ἐκλέξουν τρεῖς, ἐδῶ πάλιν ὁμοίως.

Περὶ τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος²

Ἄρθρον 39.— Τό Νομοδοτικόν Σῶμα, ὅπερ καὶ Βουλὴ ὀνομάζεται, εἶναι συνθεμένον ἀπὸ 750 ὑποκείμενα. Οἱ μὲν 500 εἶναι οἱ νεώτεροι, καὶ ὀνομάζεται Η ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ 500· αὐτοὶ προβάλλουν Νόμους. Οἱ δέ 250 εἶναι οἱ γεροντότεροι, καὶ ὀνομάζεται ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΓΕΡΟΝΤΩΝ· αὐτοὶ ἐπικυρώνουν τοὺς προβληθέντας Νόμους παρὰ τῶν 500 ἢ τοὺς ἀκυροῦσιν, ἂν δέν τοὺς εὗρουν εὐλογον. Ἐκεῖνοι, ὡς νεώτεροι, εἶναι ἐφευρετικοὶ καὶ δραστήριοι· τοῦτοι ὡς γεροντότεροι, κριτικώτεροι καὶ ἐξερευνητικοί. Τό σῶμα τοῦτο εἶναι ἓν αἰώνιον εἰς τό ἔργον του. Ἄν καὶ ἀλλάζουν τά ὑποκείμενα, τό σῶμα ὅμως μένει ὁλόκληρον, καὶ αἱ προσταγαὶ του δέν ἀλλάζουν μέ τήν ἀλλαγὴν τῶν ὑποκειμένων.

Ἄρθρον 40.— Ἀλλάζονται ἢ κυρώνονται τά μέλη τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος κάθε χρόνον.

Ἄρθρον 41.— Ἡ ἔνωσις ὅλων τῶν ἀπεσταλμένων τοπο-

1. Ἐκλογικαί 2. Νομοθετικοῦ Σώματος

primare, emërojnë një votues, kur këta arrijnë numërin 200; në qoftëse janë nga 201 deri në 400, emërojnë dy votues dhe po janë nga 401 deri në 600, emërojnë tre;

Neni 38. - Mbajtja e asambleve elektorale dhe mënyra e zgjedhjeve bëhen në të njëjtën mënyrë si me primaret që përmendëm (nenet 11, 12, 13); d.m.th. asambletë primare bëhen me shkrim ose me të folur, po kështu dhe këto. Janë atje të paktën 600 votues për të zgjedhur tre, këtu po kështu.

Rreth Trupit Legjislativ

Neni 39. - Trupi Legjislativ, i cili emërohet si dhe Parlamenti, përbëhet nga 750 subjekte. Të 500-ët janë më të rinj dhe quhen PARLAMENTI i të 500-ve; këta propozojnë Ligje. Të 250 -t e tjerë janë më të moshuarit dhe quhen PARLAMENTI I TE MOSHUARVE; këta miratojnë Ligjet e propozuara nga të 500-t ose i anullojnë, nëqoftëse nuk i gjejnë të arësyeshëm. Ata, si më të rinj, janë mëndjemprehtë dhe energjikë; këta, si më të moshuar, më kritikë dhe kërkues. Ky trup është i përhershëm në punën e tij. Edhe pse subjektet e tij ndërrohen, trupi mbetet i plotë dhe urdhëresat e tij nuk ndryshojnë me ndryshimin e subjekteve.

Neni 40. - Anëtarët e Trupit Legjislativ ndërrohen ose miratohen çdo vit.

Neni 41. - Masa e të gjithë deputetëve, kudo që të

τηρητῶν, ὅπου ἐστάλθησαν ἀπό τὰς ἐκλεκτικὰς συναθροίσεις, πρέπει νά εὔρεθοῦν εἰς τόν τόπον ὅπου τοῖς ἐδιορίσθη, διά νά κάμουν ἀρχήν τῆς ἐπιχειρήσεώς των εἰς τήν πρώτην ἡμέραν τοῦ Ἰουλίου μηνός.

Ἄρθρον 42.— Αὐτό τό Νομοδοτικόν Σῶμα ὀνομάζεται ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ, ὡσάν ὅπου παρασταίνει ὅλον τό Ἕθνος· αὐτό λοιπόν ὅταν ἐκδίδῃ προσταγὰς καί Νόμους, τότε πιάνονται καί εἶναι δίκαιοι, ὅταν εἶναι τοῦλάχιστον ἓνας περισσότερον ἀπό τοὺς μισοὺς τοποτηρητάς, καί ὄχι μόνον μερικοί.

Ἄρθρον 43.— Οἱ ἀπεσταλμένοι αὐτοί δέν εἶναι συγχωρημένον νά κυνηγηθοῦν, νά ἐγκαλεσθοῦν, καί νά κριθοῦν ποτέ διά τὰς ἰδέας καί γνώμας, ὅπου ἐφανερώσαν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος· ἤγουν εἶναι πάντῃ ἐλεύθεροι νά εἰποῦν ἐκεῖνο ὅπου στοχάζονται διά ὠφελιμώτερον εἰς τήν Πατρίδα, χωρίς καμμίαν συστολήν.

Ἄρθρον 44.— Αὐτοί ἤμποροῦν νά κατακρατηθοῦν, ὅταν κάμουν κανένα ἐγκλημα βαρὺ, καθὼς φόνον ἢ ἄλλο τοιοῦτον· ὅμως ἢ ἀπόφασις τοῦ νά τοὺς πηγαίνουν εἰς κανέναν τόπον, πρέπει νά γένη μέ τήν ἐπικύρωσιν τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος, ἐπειδὴ καί αὐτά τὰ ὑποκείμενα εἶναι ἱερά καί παρασταίνουν τό Γένος ὁλόκληρον· ὅθεν πρέπει τό ὁλόκληρον Γένος, ὅπου παρασταίνεται ἀπό τό Νομοδοτικόν Σῶμα, νά τοὺς καταδικάσῃ.

Περί συνεδρίων τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος

Ἄρθρον 45.— Τά συνέδρια τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος εἶναι δημόσια καὶ φανερά.

Ἄρθρον 46.— Ὅλα, ὅσα καί νά εἰπουν εἰς τό Συνέ-

dërgohen nga asambletë elektorale, duhet të ndodhen në vendin që iu caktua për të filluar veprimtarinë e tyre, ditën e parë të muajit Korrik.

Neni 42. - Ky Trup Legjislativ quhet ASAMBLE KOMBETARE, e cila përfaqëson të gjithë Kombin; kështu kur nxjerr urdhëresa dhe Ligje, vëjnë dhe janë të drejtë, kur janë të paktën një më shumë se gjysma e deputetëve, dhe jo vetëm disa.

Neni 43. - Këta deputetë nuk mund të ndiqen, të thirren dhe të gjykohen asnjëherë për idetë dhe mendimet që shprehin në gjirin e Trupit Legjislativ; pra, janë gjithmonë të lirë të thonë atë që mendojnë si më të dobishme për Atdheun, pa asnjë ndrojtje.

Neni 44. - Ata mund të arrestohen në flagrancë, kur kryejnë ndonjë krim të rëndë, krim apo gjë të ngjashme; por vendimi për t'i dërguar në vend tjetër, duhet të bëhet me miratimin e Trupit Legjislativ, sepse dhe këta subjekte janë të shenjtë dhe përfaqësojnë mbarë Popullin; për rrjedhojë, duhet që mbarë Populli, i cili përfaqësohet nga Trupi Legjislativ, t'i dënojë.

Rreth kongreseve të Trupit Legjislativ

Neni 45. - Kongreset e Trupit Legjislativ janë publike dhe të hapura.

Neni 46. - Të gjitha sa thuhet në Kongres, shkruhen

δριον, γράφονται, καί λέγονται Πρακτικά· αὐτά λοιπόν τὰ Πρακτικά νά τυπώνωνται, διά νά τά ἡξεύρη ὁ λαός διαβάζοντάς τα.

Ἄρθρον 47.— Τό Συνέδριον δέν ἡμπορεῖ νά βουλευθῇ καί ν' ἀποφασίσῃ, ἂν δέν εἶναι τά ἡμιση μέλη παρόντα.

Ἄρθρον 48.— Τό Συνέδριον δέν ἡμπορεῖ νά ἐμποδίσῃ τήν ὁμιλίαν ἀπό κανέναν συγκάθεδρόν του εἰς τήν τάξιν ὅπου ἤθελε ζητήσῃ νά συντύχη¹, ὅταν στοχάζεται τίποτες ἀναγκαῖον ὑπέρ τῆς Πατρίδος.

Ἄρθρον 49.— Τό Συνέδριον βουλεύεται, ὅταν οἱ παρόντες τοποτηρηταί εἶναι περισσότεροι ἀπ' ἐκείνους ὅπου λείπουν.

Ἄρθρον 50.— Πενήντα μέλη τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ὅταν εὗρουν καμμίαν δυσκολίαν ἢ δυσαρεστοῦνται εἰς τίποτες, ἡμποροῦν νά ζητήσουν ὅτι νά συναχθῇ ὁλόκληρον τό Γένος κατά τούς ρηθέντας τρόπους (11, 12, 13, 38), διά ν' ἀποφασίσῃ ἐκείνην τήν ὑπόθεσιν.

Ἄρθρον 51.— Ἡ Ἐθνική Συνέλευσις ἔχει τό δίκαιον νά ἐξετάξῃ τήν διαγωγὴν καί τά κινήματα καθενός ἀπεσταλμένου ὅπου συνεδριάζει μαζί της, ὅπου ἂν εἶναι πρὸς ὄφελος τῆς Πατρίδος, καλῶς· εἰδέ ὅχι, νά τόν φανερώνη καί νά λαμβάνῃ προσοχὴν ἀπὸ τόν ὑποπτον.

Ἄρθρον 52.— Οἱ φύλακες, οἵτινες φυλάττουσιν εἰς τόν τόπον ὅπου γίνεται ἡ συνάθροισις τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος, ὑπόκεινται εἰς τὰς προσταγὰς των· ὁμοίως καί ἐκεῖνοι ὅπου εἶναι τριγύρω εἰς τό κτίριον τῆς συναθροίσεώς του, νά εἶναι διωρισμένοι ἀπ' αὐτό.

1. Νά μιλήσῃ

dhe quhen Proces-verbale: kështu, këto Proces-verbale duhet të daktilografohen që t'i mësojë populli duke i lexuar ato.

Neni 47. - Kongresi nuk mund të mbahet dhe të vendosë po nuk janë të pranishëm gjysma e anëtarëve.

Neni 48. - Kongresi nuk mund të pengojë diskutimin e asnjë anëtari të tij sipas rradhës që kishte kërkuar të flasë, kur mendon diçka të nevojshme në interes të Atdheut.

Neni 49. - Kongresi mbahet kur deputetët e pranishëm janë më tepër se ata që mungojnë.

Neni 50. - Pesëdhjetë anëtarë të Asamblesë Kombëtare, kur hasin ndonjë vështirësi ose iu shkaktohet ndonjë pakënaqësi, mund të kërkojnë të mbledhet i gjithë Populli sipas mënyrave të caktuara (11,12,13,38), me qëllim që të vendosë ai për çështjen.

Neni 51. - Asambleja Kombëtare ka të drejtë të kontrollojë sjelljen dhe veprimet e çdo të dërguari që merr pjesë në punimet e saj, të cilat, po janë në dobi të Atdheut, mirë, në rast se jo, ta bëjë të njohur dhe të ketë kujdes nga i dyshimti.

Neni 52. - Rojet, të cilët ruajnë vendin ku zhvillohet mbledhja e Trupit Legjislativ, iu nënshtrohen urdhërave të tij; po kështu dhe ata që janë përreth godinës së mbledhjes, të jenë të emëruar prej tij.

Περὶ τῶν ἔργων τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος

Ἄρθρον 53.— Τό Νομοδοτικόν Σῶμα προβάλλει νόμους καί δίδει ψηφίσματα, ἥτοι προσταγάς.

Ὅλοι οἱ νόμοι καί προσταγαί γίνονται εἰς τὴν ἀπλὴν τῶν Ἑλλήνων γλῶσσαν, ὥς πλέον εὐκατάληπτον καί εὐκόλον νά σπουδασθῇ ἀπὸ ὅλα τὰ εἰς τό βασιλείον¹ τοῦτο ἐμπεριεχόμενα γένη· ὁμοίως καί ὅλα τὰ ἔγγραφα τῶν κρίσεων καί ἄλλων δημοσίων πράξεων.

Ἄρθρον 54.— ΝΟΜΟΙ θέλει νά εἰπῇ ἐκεῖναι αἱ πράξεις τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος, ὅπου ἀποδλέπουσι:

α' — Τὴν νομοθεσίαν ὅπου ἀφορᾷ εἰς τὰ πολιτικά καί ἐγκληματικά.

β' — Τὴν γενικὴν διοίκησιν τῶν τακτικῶν ἐσόδων καί ἐξόδων τῆς Δημοκρατίας.

γ' — Τὰ ὑποστατικά ὅπου ἐξουσιάζει ὅλον τό Ἔθνος, λεγόμενα βασιλικά.

δ' — Ὁ τίτλος, τό θάρος, ἡ βούλλα καί τό ὄνομα τῶν ἀσπρῶν καί κάθε εἵδους χρήματος.

ε' — Τὰ εἶδη τῶν δοσιμάτων, πόση νά εἶναι ἡ σούμμα των καί πῶς νά συμμαζώνωνται.

ς' — Ἡ κήρυξις τοῦ πολέμου ἐναντίον κανενός ἐχθρικοῦ ἔθνους.

ζ' — Κάθε νέος διαμερισμός εἰς τοπαρχίας καί ἐπαρχίας τοῦ τόπου τῆς Δημοκρατίας.

η' — Ἡ ἐπιστάσις τῶν σχολείων καί τί λογῆς νά ἀνατρέφονται οἱ παῖδες τῶν πολιτῶν.

θ' — Αἱ δημόσιαι τιμαὶ διὰ τὴν ἐνθύμησιν τῶν μεγάλων ἀνδρῶν καί τῶν διαφεντευτῶν² τῆς Πατρίδος.

1. Κράτος.

2. Ὑπερασπιστῶν.

Rreth funksioneve të Trupit Legjislativ

Neni 53. - Trupi Legjislativ propozon ligje dhe nxjerr dekrete, d.m.th. urdhëresa.

Të gjithë ligjet dhe urdhëresat bëhen në gjuhën e thjeshtë të Grekëve, si më e kuptueshmja dhe më e lehta për t'u lexuar nga të gjithë njerëzit e përfshirë në këtë shtet; në të njëjtën mënyrë dhe të gjitha dokumentat e gjyqimëve dhe të akteve të tjera publike.

Neni 54. - **LIGJE** do të thotë, të gjitha aktet e Trupit Legjislativ, që u përkasin:

a- Legjislacionit që lidhet me proceset civile dhe kriminale.

b- Administrimit të përgjithshëm të të ardhurave dhe shpenzimeve të zakonshme të Republikës.

c- Pasurive që zotëron i gjithë Kombi, të quajtura shtetërore.

ç- Titullit, peshës, vulës dhe emërimit të monedhave dhe të çdo lloji tjetër paraje.

d-Llojeve të taksave, shumës dhe mënyrës së mbledhjes së tyre.

dh- Shpalljes së luftës kundër një kombi armiqësor.

e- Çdo ndarjeje të re në rrethe dhe krahina të territorit të Republikës.

ë- Mbikqyrjes së shkollave dhe llojit të edukimit të fëmijve të qytetarëve.

f- Nderimeve publike në kujtim të njerëzve të mëdhenj dhe të mbrojtësve të Atdheut.

Ἄρθρον 55. – ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ Η ΠΡΟΣΤΑΓΑΙ θέλει νά εἰπῇ αἱ πράξεις τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος ὁπού ἀποβλέπουσι:

α' – Τόν διορισμόν τῶν στρατευμάτων ὁπού χρειάζονται, τόσον διά θαλάσσης ὅσον καί διά ξηρᾶς, τόν κάθε χρόνον.

β' – Τήν ἄδειαν ἥ τό ἐμπόδιον τοῦ νά περάσουν ξένα στρατεύματα ἐπάνω εἰς τόν τόπον τοῦ βασιλείου¹ τούτου.

γ' – Τό ἔμβασμα θαλασσίων ξένων δυνάμεων εἰς τούς λιμένας τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας.

δ' – Τήν φροντίδα περὶ τῆς κοινῆς σιγουρότητος καί ἡσυχίας· ἡγουν τούς τρόπους τοῦ νά διαφυλάττεται ἡ εὐταξία καί ἡ ἡσυχία μέσα εἰς τόν ἑλληνικόν τόπον.

ε' – Τήν ἐτησίαν καί καθημερινήν διαμοίρασιν τῶν συνδρομῶν καί τῶν δημοσίων ἔργων· ἡγουν ὅσας χρειάζονται συνδρομάς εἰς διάφορα μέρη τῆς Δημοκρατίας δι' ὅλον τόν χρόνον, καί προσταγὰς διά φτιάσιμον γεφυρίων, δρόμων, λιμένων, καναλίων, κτιρίων καί τά λοιπά.

ς' – Τάς προσταγὰς διά νά κοποῦν ἄσπρα² κάθε λογῆς.

ζ' – Τά ἀκανόνιστα ἔξοδα, ὁπού γίνονται εἰς τάς δημοσίους ὑποθέσεις, ὁμοίως καί τά ἀσυνήθιστα· ἡγουν, ἡ ἀντιμισθία ἐνός ὁπού ἔκαυσε τά καράβια τοῦ ἐχθροῦ, ἢ τά ἔξοδα ἐνός ὁπού στέλλεται νά ἐκτελέσῃ ἕναν κρύφιον σκοπόν πρὸς ὄφελος τῆς Πατρίδος.

η' – Τάς σκέψεις, ἡγουν τά φρόνιμα μέτρα ὁπού χρησιμεύουν εἰς ἕναν τόπον, εἰς ἕνα μέρος, εἰς μίαν πολιτάρχίαν, εἰς ἕνα εἶδος δημοσίων ἔργων.

1. Τοῦ κράτους.

2. Τά χρήματα.

Neni 55. - REZOLUTA ose DEKRETE quhen aktet e Trupit Legjislativ që u përkasin:

a- Caktimit të forcave ushtarake që duhen për çdo vit, si për detin ashtu dhe për tokën.

b- Lejimit ose ndalimit të kalimit të forcave të huaja ushtarake mbi territorin e këtij shteti.

c- Futjes së forcave të huaja detare në portet e Republikës Greke.

ç- Interesimit për sigurinë dhe qetësinë e përgjithshme; d.m.th. mënyrat e ruajtjes së rendit dhe të qetësisë brenda territorit grek.

d- Shpërndarjes vjetore dhe ditore të ndihmave dhe të punimeve publike; pra, sa ndihma duhen për të gjithë vitin në vende të ndryshme të Republikës dhe dekretet për ndërtimin e urave, rrugëve, limaneve, kanaleve, ndërtesave e të tjera.

dh- Urdhëresave për prerjen e monedhave të çdo lloji.

e- Shpenzimeve të paparashikuara dhe të jashtëzakonshme, të cilat kryhen për çështje të ndryshme publike; d.m.th., shpërblimi i dikujt që djeg anijet e armikut, ose shpenzimet e dikujt që dërgohet të kryejë një mision të fshehtë në dobi të Atdheut.

ë- Mendimeve, d.m.th. masave të drejta që i vlejten një territori, një vendi ose një komune, për një lloj punimesh publike.

f- Kujdesit për mbrojtjen e territorit të Republikës.

g- Ratifikimit të traktateve të paqes.

θ' – Τήν φροντίδα τοῦ νά διαφεντεύεται¹ ὁ τόπος τῆς Δημοκρατίας.

ι' – Τήν ἐπικύρωσιν τῶν συνθηκῶν τῆς εἰρήνης.

ια' – Τήν ὀνομάτισιν ἢ τήν ἀλλαγὴν τῶν στρατηγῶν τῆς Δημοκρατίας.

ιδ' – Τό νά κυνηγήσουν καί νά διάσουν κάθε πρόσωπον τῆς Βουλῆς νά δώσῃ λογαριασμόν, ὁμοίως καί κάθε πολιτικόν καί δημόσιον ἀξιωματικόν.

ιγ' – Τήν ἐγκάλεσιν ἐκείνων ὁποῦ εἶναι ὑποπτοι διὰ καμμίαν συνωμοσίαν ἐναντίον τῆς γενικῆς σιγουρότητος² τῆς Δημοκρατίας.

ιδ' – Κάθε μεταβολήν εἰς τόν κατὰ μέρος διαμερισμόν τῆς ἐλληνικῆς γῆς· ἤγουν, ἂν τινες ἤθελε φανῇ προδότης τῆς Πατρίδος, αὐτή τόν ξεγυμνώνει ἀπό τήν γῆν ὁπού ἐξουσίαζε, καί τήν δίδει εἰς ἄλλον.

ιε' – Τάς ἀνταμοιβάς τοῦ Ἔθνους· ἤγουν, ἓνας πολίτης ἔκαμε μίαν ἀνδραγαθίαν, καί τό Ἔθνος πρέπει νά τόν ἀνταμείψῃ· τό Νομοδοτικόν Σῶμα λαμβάνει αὐτήν τήν φροντίδα, νά διορίσῃ τί λογῆς ἀνταμοιβή νά τῷ δοθῇ.

Περί τοῦ πῶς νά γίνωνται οἱ Νόμοι

Ἄρθρον 56.– Ὅταν εἶναι χρεία νά γίνη κανένας Νόμος εἰς τήν Δημοκρατίαν, πρῶτον γίνεται ἐγγράφως μέ ἀναφοράν, ὁπού ἡμποροῦν νά ἐξετάσουν τό ὄφελος καί τήν βλάβην ὁπού ἡμπορεῖ νά προέλθῃ ἀπ' αὐτόν.

Ἄρθρον 57.– Ἡ ἐξέτασίς του πρέπει νά σαφηνίζεται καί ὁ Νόμος νά εἶναι πρὸς καιρόν νομοθετημένος, ὥστε-

1. Ὑπερασπίζεται.

2. Ἀσφάλεια

gj- Emërimin ose ndërrimin të gjeneralëve të Republikës.

h- Synimit dhe detyrimit të çdo individi të Parlamentit për të dhënë llogari, po kështu dhe të çdo funksionari politik dhe publik.

i- Paditjes së atyre që janë të dyshimtë për ndonjë komplot kundër sigurisë së përgjithshme të Republikës.

j- Çdo ndryshimi në shpërndarjen parciale të tokës greke; d.m.th. nëqoftëse dikujt që bëhet tradhëtar i Atdheut, ai ia merr tokën që zotëronte dhe ia jep tjetëkujt.

k- Shpërblimeve Kombëtare; d.m.th. nëse një qytetar kryen një akt trimërie dhe Kombi duhet ta shpërblejë, Trupi Legjislativ merr përsipër këtë impenjim, për të përcaktuar se ç'lloj shpërblimi do t'i japë.

Rreth mënyrës së formimit të Ligjeve

Neni 56. - Kur lind nevoja të bëhet një Ligj në Republikë, fillimisht bëhet raport me shkrim, ku mund të diskutohet dobia ose dëmi që mund të rrjedhë nga ai.

Neni 57. - Diskutimi i tij duhet të hapet pas pesëmbëdhjetë ditësh nga raporti me shkrim dhe pasi Ligji të

ρον από δεκαπέντε ημέρας μετά την έγγραφον αναφοράν.

Άρθρον 58.— Ὁ σκοπός τούτου τοῦ Νόμου, ἦγουν πρὸς τι ὠφελεῖ, ἔχει νά τυπώνεται, καί νά στέλλεται εἰς ὅλας τὰς χώρας τῆς Δημοκρατίας μέ τοιαύτην ἐπιγραφὴν: *ΠΡΟΒΑΛΛΟΜΕΝΟΣ ΝΟΜΟΣ.*

Άρθρον 59.— Σαράντα ἡμέρας μετά τὴν ἀποστολὴν τοῦ προβαλλομένου νόμου, ἐάν εἰς τὰς μισὰς καί μίαν ἐπαρχίαν τὸ δέκατον τῶν πρώτων συναθροίσεων (ἦγουν 60 πολῖται) ἐκάστης ἐπαρχίας, κανονικῶς συγκροτησῶν, δέν ἀντεστάθηκεν, ὁ ἐγγραφος προβαλλόμενος νόμος εἶναι δεκτός καί ἐπικυρώνεται γνωριζόμενος εἰς τὸ ἑξῆς ὡς Νόμος.

Άρθρον 60.— Ἄν δέν τὸν στέργῃ τὸ δέκατον τῶν πρώτων συναθροίσεων ἐκάστης ἐπαρχίας, τότε τὸ Νομοδοτικὸν Σῶμα συναθροίζει τὰς πρώτας συνελεύσεις (ἄρθρα 11, 12, 13) καί ἐρωτᾶται ὅλος ὁ λαὸς διὰ νά δώσῃ τὴν γνώμην του.

Περὶ τοῦ τίτλου τῶν Νόμων καὶ τῶν Προσταγῶν

Άρθρον 61.— Οἱ νόμοι, αἱ προσταγαί, αἱ ἀποφάσεις τῆς κρίσεως καί ὅλαι αἱ δημόσιαι πράξεις, λαμβάνουν τοιοῦτον τίτλον: *Ἐν ὀνόματι τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, τῷ... χρόνῳ τῆς Ἑλευθερίας, τοῦδε σωτηρίου τῷ...*

Περὶ τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Διοικητηρίου

Άρθρον 62.— Τὸ Ἐκτελεστικὸν Διοικητήριον συντίθεται ἀπὸ πέντε ἀνδρας.

Άρθρον 63.— Ἡ Ἐκλεκτικὴ Συνάθροσις κάθε ἐπαρχίας (37, 38) ὀνοματίζει ἓναν ὑποψήφιον, τὸ δέ Νομοδο-

jetë shpallur me kohë.

Neni 58 - Qëllimi i këtij Ligji, d.m.th., në se sjell dobi, duhet të shtypshkruhet dhe të dërgohet në të gjithë qytetet e Republikës me këtë titull:

LIGJI PROPOZUAR.

Neni 59. - Dyzetë ditë pas dërgimit të ligjit të propozuar, nëse në gjysmën plus një të krahinave, një e dhjeta e asambleve primare (d.m.th. 60 qytetarë) të secilës krahinë, të formuara rregullisht, nuk e kundërshton, ligji i propozuar me shkrim është i pranueshëm dhe ratifikohet, i njohur kështu si Ligj.

Neni 60. - Nëqoftëse nuk e miraton një e dhjeta e asambleve primare të çdo krahine, atëherë Trupi Legjislativ thërret asamblatë primare (nenet 11, 12, 13) dhe ftohet i gjithë populli për të dhënë mendimin e tij.

Rreth titullimit të Ligjeve dhe të Dekreteve

Neni 61. - Ligjet, dekretet, vendimet e gjykimeve dhe të gjitha aktet e tjera publike, titullohen kështu: *Në emër të Popullit Grek, në vitin ... të periudhës së Lirisë, në vitin ... pas J. Krishtit.*

Rreth Këshillit Ekzekutiv

Neni 62. - Këshilli Ekzekutiv përbëhet nga pesë burra.

Neni 63. - Asambleja Elektorale e çdo krahine (37, 38) emëron një kandidat, ndërsa Trupi Legjislativ zgjedh nga

τικόν Σῶμα ἐκλέγει ἀπό τόν γενικόν κατάλογον τῶν ὀνομάτων τά μέλη τοῦ Διοικητηρίου.

Ἄρθρον 64.— Ἀλλάζει τό ἥμισυ κάθε χρόνον.

Ἄρθρον 65.— Τό Διοικητήριον ἔχει χρέος νά φροντίζη, νά διευθύνῃ καί νά ἐπαγρυπνῇ περί τῆς γενικῆς διοικήσεως· αὐτό δέν ἔχει τήν ἄδειαν νά ἐνεργήσῃ ἀλλέως, παρά ἐκτελῶντας τούς Νόμους καί τās Προσταγās, ἐκδοθέντα ὑπό τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος.

Ἄρθρον 66.— Αὐτό ὀνοματίζει τούς ἔξω ἀρχηγούς καί προεστῶτας τῆς γενικῆς διοικήσεως τῆς Δημοκρατίας, τούς Πρέσβεις καί Κοινοβούλους¹ εἰς τās ξένας Αὐλās.

Ἄρθρον 67.— Τό Νομοδοτικόν Σῶμα προσδιορίζει τόν ἀριθμόν καί τό ἔργον τῶν πρακτόρων, ἡγουν εἰς τās ἐπαρχίās ἐπιτρόπων τοῦ Διοικητηρίου τούτου.

Ἄρθρον 68.— Αὐτοί οἱ πράκτορες δέν συνθέτουν ἀναμεταξύ των κανένα βουλευτήριον, εἶναι χωρισμένοι, χωρίς καμμίαν σχέσιν ἐτοῦτοι μέ ἐκείνους, δέν μετέρχονται καμμίαν προσωπικήν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἐν ὀνόματι τοῦ Διοικητηρίου.

Ἄρθρον 69.— Τό Διοικητήριον τοῦτο ἐξάγει ἀπό τόν κόλπον του πράκτορας διά τās ἔξω τῆς Δημοκρατίας· ἡγουν ἐκείνους ὅπου ἔχουν νά πραγματεύσων κανένα ἐπιχείρημα ὑπέρ Πατρίδος, ἢ νά τελειώσουν καμμίαν κρυφὴν πράξιν.

Ἄρθρον 70.— Αὐτό ὁμιλεῖ περί εἰρήνης μέ τās πῶλε-μοῦντα ἔθνη.

Ἄρθρον 71.— Οἱ ἄνδρες ὅπου συνθέτουν τό Διοικητήριον τοῦτο, ἂν τύχῃ νά παραβῶσι τίποτες, ἐγκαλοῦνται παρά τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος.

1. Πρόξενος

lista e përgjithshme e emrave anëtarët e Këshillit.

Neni 64. - Ndërron çdo vit gjysmën e tyre.

Neni 65. - Këshilli ka për detyrë të kujdeset, të drejtojë dhe të mbikqyrë administrimin e përgjithshëm: ai nuk ka të drejtë të veprojë ndryshe, veçse duke zbatuar Ligjet dhe Dekretet e nxjerra nga Trupi Legjislativ.

Neni 66. - Ai emëron kryetarët dhe shefat e jashtë gjirit të tij të administrimit të përgjithshëm të Republikës, Ambasadorët dhe Konsujt e Oborreve të huaja.

Neni 67. - Trupi Legjislativ përcakton numërin dhe funksionet e agjentëve të tij, d.m.th. administrues krahine të këtij Këshilli.

Neni 68. - Këta agjentë nuk formojnë mes tyre asnjë këshill, janë të ndarë, pa asnjë lidhje mes tyre, nuk ushtrojnë asnjë pushtet personal, veçse në emër të Këshillit.

Neni 69. - Ky Këshill nxjerr nga gjiri i tij agjentë të jashtëm të Republikës; d.m.th. ata që kanë për të trajtuar ndonjë çështje në favor të Atdheut ose për të kryer ndonjë akt të fshehtë.

Neni 70. - Ai negocion për paqen me kombet ndëluftuese.

Neni 71. - Burrat që përbëjnë këtë Këshill, në rast shkeljeje të detyrës, thirren për gjykim nga Trupi Legjislativ.

Ἄρθρον 72.– Τό Διοικητήριον τοῦτο ἔχει ν' ἀποκριθῇ διά τήν ἀνενεργησίαν καί ἀπραξίαν τῶν νόμων, τῶν ψηφισμάτων καί τῶν καταχρήσεων, ὅπου δέν ἤθελεν εἰδοποιήσει.

Ἄρθρον 73.– Τό Διοικητήριον τοῦτο ἐδγάνει τοὺς πράκτορας καί θάνει ἄλλους, ὅταν ἀνανεοῦται καί αὐτό.

Ἄρθρον 74.– Τό Διοικητήριον τοῦτο ἔχει χρέος νά ἐγκαλέσῃ καί νά δώσῃ εἰδησιν εἰς τοὺς κριτάς¹ διά τὰ σφάλματα τῶν πρακτόρων, ἃν ἔκαμαν.

Σχέσεις τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Διοικητηρίου μέ τό Νομοδοτικόν Σῶμα

Ἄρθρον 75.– Τό Ἐκτελεστικόν Διοικητήριον κάθεται κοντά εἰς τό Νομοδοτικόν Σῶμα, ἔχει τήν εἴσοδον καί ἓνα μέρος χωριστόν, διά νά συνεδριάσῃ.

Ἄρθρον 76.– Τό Ἐκτελεστικόν Διοικητήριον, ὅταν ἔχῃ νά δώσῃ κανένα λογαριασμόν ἢ καμμίαν εἰδησιν εἰς τό Νομοδοτικόν Σῶμα, εἰσακούεται πάντα, χωρίς ἐξαίρεσιν καιροῦ.

Ἄρθρον 77.– Τό Νομοδοτικόν Σῶμα προσκαλεῖ τοῦτο τό Διοικητήριον εἰς τήν συνένωσίν του, ὅλον ἢ ἓνα μέρος του, ὅταν ἤθελε κρίνει εὐλογον.

Περί τῶν Διοικητικῶν καί Πολιταρχικῶν Σωμάτων

Ἄρθρον 78.– Εἶναι εἰς κάθε Πλάσαν (Πλάσα λέγεται δέκα, δώδεκα ἢ δεκαπέντε χωρία μαζί) τῆς Δημοκρατίας, μία διοίκησις πολιταρχική.

– Εἰς κάθε τοπαρχίαν, μία διοίκησις μεσάζουσα· ἡγουν

1. Δικαστάς

Neni 72. - Ky Këshill është përgjegjës për mosekzekutimin dhe moszbatimin e ligjeve, të dekreteve dhe për abuzimet, të cilat nuk i denoncon.

Neni 73. - Ky Këshill revokon dhe zëvendëson agjentët, kur dhe ai vetë ripërtërihet.

Neni 74. - Ky Këshill ka për detyrë t'i akuzojë dhe t'i denoncojë tek gjykatësit agjentët për gabimet, nëse kryejnë.

Marrëdhëniet e Këshillit Ekzekutiv me Trupin Legjislativ

Neni 75. - Këshilli Ekzekutiv ndodhet pranë Trupit Legjislativ, ka hyrje dhe një vend të veçantë për të zhvilluar seancat e tij.

Neni 76. - Këshilli Ekzekutiv, kur ka për të dhënë llogari ose ndonjë lajm tek Trupi Legjislativ, dëgjohet gjithmonë, në çfarëdo kohe.

Neni 77. - Trupi Legjislativ thërret pranë tij Këshillin Ekzekutiv, në tërësi ose pjesërisht, kur e gjykon të arësyeshme.

Rreth Trupave Administrativë dhe atyre të Komunitetit

Neni 78. - Në çdo Komunë (komunë quhet dhjetë, dymbëdhjetë ose pesëmbëdhjetë fshatra së bashku) të Republikës, është një administratë komunale.

- Në çdo prefekturë, një administratë ndërmjetëse; d.m.th. asaj

εἰς αὐτὴν ἀναφέρονται αἱ περὶ αὐτὴν πολιταρχικαὶ διοικήσεις.

– Εἰς κάθε ἐπαρχίαν, μία διοίκησις κεντρικὴ ἡγουν εἰς αὐτὴν ἀναφέρονται αἱ περὶ αὐτὴν πολιταρχικαὶ διοικήσεις.

Ἄρθρον 79.– Οἱ ἀξιωματικοὶ τῶν πολιταρχιῶν ἐκλέγονται ἀπὸ τὰς συναθροίσεις τῶν Πλασῶν.

Ἄρθρον 80.– Οἱ διοικηταὶ ὀνοματίζονται ἀπὸ τὰς ἐκλεκτικὰς συνελεύσεις τῶν τοπαρχιῶν καὶ ἐπαρχιῶν.

Ἄρθρον 81.– Τό ἥμισυ τῶν διοικητῶν καὶ τῶν πολιταρχῶν ἀνανεώνεται κάθε χρόνον.

Ἄρθρον 82.– Οἱ διοικηταὶ καὶ οἱ πολιτάρχαι δὲν ἔχουσι κανένα χαρακτῆρα παραστήσεως. Ἦγουν δὲν ἀνακατώνονται εἰς τὰς συναθροίσεις τοῦ λαοῦ, ἐν ᾧ εἶναι εἰς ἔργον.

– Δεν ἡμποροῦν κατ' οὐδένα τρόπον νὰ μεταλλάξωσιν (οἱ διοικηταὶ καὶ οἱ πολιτάρχαι) τὰς πράξεις καὶ προσταγὰς τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος, μήτε ν' ἀργοπορήσουν τὴν ἐκτέλεσίν των.

Ἄρθρον 83.– Τό Νομοδοτικόν Σῶμα ἀποφασίζει ἐγγράφως τὸ ἔργον τῶν πολιταρχῶν καὶ τῶν διοικητῶν, τοὺς κανόνας τῆς ὑποταγῆς των, καὶ τὰς παιδεΐας¹ ὅπου ἤθελε λάβουν, ἂν πταίσουν.

Ἄρθρον 84.– Τὰ συνέδρια τῶν πολιταρχῶν καὶ διοικητῶν εἶναι δημόσια καὶ φανερά.

Περὶ τῆς Πολιτικῆς Δικαιοσύνης

Ἄρθρον 85.– Ὁ κώδικας τῶν πολιτικῶν καὶ ἐγκλημα-

1. Τιμωρία, ποινὴ, παιδεμός

i referohen administratat e saj komunale.

- Në çdo krahinë, një administratë qendrore; d.m.th. asaj i referohen administratat e saj shumëkomunale.

Neni 79. - Funkionarët e komunave zgjidhen nga asamblatë e komunës.

Neni 80. - Administratorët emërohen nga asamblatë elektorale të prefekturave dhe të krahinave.

Neni 81. - Gjysma e administratorëve dhe e funksionarëve të komunës ripërtërihen çdo vit.

Neni 82. - Administratorët dhe funksionarët e komunës nuk kanë asnjë karakter përfaqësimi. D.m.th. nuk përzihen në asamblatë e popullit, për sa kohë ushtrojnë postin.

- Ata (administratorët dhe funksionarët e komunës) nuk munden, në asnjë rast, të modifikojnë aktet dhe urdhëresat e Trupit Legjislativ, as të vonojnë ekzekutimin e tyre.

Neni 83. - Trupi Legjislativ përcakton me shkrim funksionet e funksionarëve të komunës dhe të administratorëve, rregullat e varësisë së tyre dhe ndëshkimet që mund të marrin kur gabojnë.

Neni 84. - Seancat e mbledhjeve të funksionarëve dhe të administratorëve të komunave janë publike dhe të hapura.

Rreth Drejtësisë Civile

Neni 85. - Kodi i ligjeve civile dhe kriminale është i

τικῶν νόμων εἶναι ὁ αὐτός εἰς ὅλην τὴν Δημοκρατίαν, καὶ δέν εἶναι μέγας καὶ μικρός ἐνώπιον τοῦ Νόμου. Ὅλοι ἐξ ἴσου παιδεύονται, ὅταν σφάλλουν, καὶ ἀνταμείβονται, ὅταν πράττουν κανένα ἐνδοξον ὑπὲρ Πατρίδος ἔργον.

Ἄρθρον 86. – Κανένας δέν ἡμπορεῖ νά ἐνοχλήσῃ ἐκείνους τοὺς πολίτας, οἵτινες, ἔχοντες διαφορὰς κρισολογίας ἀναμεταξύ των, ἔκραξαν αἵρετοὺς κριτάς, εἰς τῶν ὁποίων τὴν ἀπόφασιν ἔστρεξαν.

Ἄρθρον 87. – Ἡ ἀπόφασις ἐκείνων τῶν αἵρετῶν κριτῶν εἶναι τελειωμένη καὶ ἔχει κῦρος· ἐκτός ἂν καὶ τὰ δύο κρισολογούμενα μέρη θέλουν νά κριθοῦν ἀπὸ ἀνώτερον κριτήριον.

Ἄρθρον 88. – Εἰς κάθε χωρίον νά εἶναι διαλεγμένοι ἀπὸ τοὺς χωριανούς δύο κριταὶ τῆς εἰρήνης, ἢ συμβιβαστικοί, οἵτινες νά κρίνουν κατὰ τὸν Νόμον τὰς διαφορὰς τῶν ἐγκατοίκων καὶ νά τὰς ἐκθέτουν ἐγγράφως.

Ἄρθρον 89. – Αὐτοὶ οἱ κριταὶ¹ συμβιβάζουν καὶ κρίνουν τὰ κρισολογήματα χωρὶς πληρωμὴν.

Ἄρθρον 90. – Ὁ ἀριθμὸς των καὶ τὰ προσήκοντά των εἶναι προσδιωρισμένα ἀπὸ τὸ Νομοδοτικόν Σῶμα, ἥγουν πόσοι νά εἶναι καὶ τί τοὺς χρειάζονται διὰ νά κρίνουν.

Ἄρθρον 91. – Εἶναι αἵρετοὶ κριταὶ δημόσιοι, ἐκλεγμένοι ἀπὸ τὰς ἐκλεκτικὰς συναθροίσεις· ἥγουν αὐταὶ αἱ συναθροίσεις διορίζουν ποῖος καὶ ποῖος νά γίνεται αἵρετός κριτῆς.

Ἄρθρον 92. – Ὁ ἀριθμὸς τῶν αἵρετῶν τούτων κριτῶν καὶ ἕως ποῦ νά ἐξαπλώνεται ἡ δύναμις των, εἶναι προσδιωρισμένα ἀπὸ τὸ Νομοδοτικόν Σῶμα.

1. Δικασταὶ

njëjtë për të gjithë Republikën dhe nuk ekziston *i madh* apo *i vogël* përballë Ligjit.

Të gjithë ndëshkohen njëllëj, kur gabojnë dhe shpërblehen, kur kryejnë një vepër të lavdishme në dobi të Atdheut.

Neni 86. - Askush nuk mund t'u bjerë në qafë qytetarëve, të cilët, duke patur diferenca gjykimi mes tyre, thërrasin gjyqtarë të zgjedhur: vendimin e të cilëve respektojnë.

Kushtetuta
përfundimtar dhe ka autoritet; veç nëse të dy palët e gjykuara
duan të gjykohen në shkallë më të lartë.

Neni 88. - Në çdo qytet të ketë të zgjedhur nga qytetarët dy gjykatës të paqes, ose pajtimi, të cilët të gjykojnë sipas Ligjit diferencat mes bashkëqytetarëve, dhe t'i paraqesin ato me shkrim.

Neni 89. - Këta gjykatës pajtojnë dhe i gjykojnë çështjet pa pagesë.

Neni 90. - Numri dhe kompetencat e tyre përcaktohen nga Trupi Legjislativ.

Neni 91. - Të ketë gjyqtarë publikë, të zgjedhur nga asamblëtë elektorale; d.m.th. këto asamble të përcaktojnë se kush dhe kush do të bëhet gjykatës i zgjedhur.

Neni 92. - Numri i gjykatësve të zgjedhur dhe shtrirja e fuqisë së tyre përcaktohen nga Trupi Legjislativ.

Άρθρον 93.– Αυτοί γνωρίζουν, ήγουν δέχονται και εξερευνούν τας αντιστάσεις, όπου δέν έτελειώθησαν σωστά από τούς κατά μέρος αίρετούς κριτάς, ή από τούς κριτάς τής ειρήνης.

Άρθρον 94.– Αυτοί βουλευόνται και συντυχαίνουν¹ δημοσίως. Λέγουν τήν γνώμην τους μεγαλοφώνως. Τελειώνουν σωστά τήν κρίσιν μέ εμπόδισιν μόνον λόγου, ή μέ έν άπλοῦν έγγραφον, χωρίς πολλά κρισολογήματα και χωρίς πληρωμήν. Λέγουν τας αιτίας τής αποφάσεώς των.

Άρθρον 95.– Οί κριταί τής ειρήνης και οί αίρετοί δημόσιοι κριταί εκλέγονται κάθε χρόνον.

Περί τής Έγκληματικῆς Δικαιοσύνης

Άρθρον 96.– Διά έγκληματικήν αίτίαν κανένας πολίτης δέν έχει νά κριθῇ άλλώς, παρά επάνω εις εγκαλεσιν δεκτὴν από τούς ώρκισμένους (αυτοί είναι άπροσωπόληπτοι, άδιάφοροι και δίκαιοι άνθρωποι) και θεσπισμένην από τό Νομοδοτικόν Σῶμα.

– Έκείνοι όπου εγκαλεσθοῦν, εκλέγουν κριτάς εκείνους όπου πρὸς καιρόν εκλέξουν, ἄς μήν ἦτον και κριταί.

– Τά ὅσα λέγουν πρὸς διαφέντευσίν² των, είναι δημόσια και φανερά.

– Τό ἔργον και ὁ σκοπὸς τοῦ ἐγκλήματός των φανερόνται δι' ενός ώρκισμένου και άφιλοπροσώπου κριτοῦ.

– Ἡ παιδεία³ τοῦ πταίσματος γίνεται από ἄλλο Κριτή-

1. Μιλοῦν

2. Ὑπεράσπισιν.

3. Τιμωρία.

Neni 93. - Ata njohin, d.m.th. pranojnë dhe hetojnë kundërshtimet e papërfunduara drejt nga një pjesë e gjyqtarëve të zgjedhur ose nga gjykatësit e paqes.

Neni 94. - Ata mendojnë dhe diskutojnë publikisht. Thonë mendimin e tyre me zë të lartë. Përfundojnë drejt gjykimin vetëm me mbrojtje verbale ose me një shkresë të thjeshtë dhe pa pagesë. Motivojnë vendimin e tyre.

Neni 95. - Gjyqtarët e paqes dhe gjyqtarët publikë zgjidhen çdo vit.

Rreth drejtësisë Kriminale

Neni 96. - Për çështje kriminale asnjë qytetar nuk gjykohet ndryshe, veçse mbi një akuzë të marrë nga të betuarit (këta janë të paanshëm, indiferentë dhe njerëz të drejtë) dhe e dekretuar nga Trupi Legjislativ.

- Të akuzuarit zgjedhin për gjykatës ata që prej kohësh kanë zgjedhur, pa qënë nevoja të jenë gjyqtarë.

- Sa thonë për mbrojtjen e tyre janë publike dhe të qarta.

- Akti dhe qëllimi i krimit të tyre deklarohen prej një të betuari dhe gjykatësi të paanshëm.

- Ndëshkimi i krimit bëhet nga Gjykatë tjetër, e cila të jetë

ριον, όπου νά είναι ἐγκληματικόν, καί ὅχι νά είναι ὁ ἴδιος καί κριτής¹ καί παιδευτής².

Ἄρθρον 97.— Οἱ ἐγκληματικοί κριταί ἐκλέγονται κάθε χρόνον ἀπό τās ἐκλεκτικās συναθροίσεις.

Περί τοῦ Καθαιρετικοῦ Κριτηρίου

Ἄρθρον 98.— Δι' ὅλην τήν Δημοκρατίαν εἶναι ἓνα Καθαιρετικόν Κριτήριο.

Ἄρθρον 99.— Αὐτό τό Κριτήριο δέν ἔχει χρέος νά γνωρίζῃ παντελῶς τό βάθος τῶν ὑποθέσεων.

— Ἀποφασίζει, ὅταν παραβιάζονται αἱ νομοθετημέναι συνήθειαι καί ὅταν παραδαίνωνται οἱ Νόμοι.

Ἄρθρον 100.— Τά μέλη τοῦ Κριτηρίου τούτου ὀνοματίζονται κάθε χρόνον ἀπό τās ἐκλεκτικās συναθροίσεις καί εἶναι τόν ἀριθμόν εἰκοσιτέσσαρα.

— Ἔργον τοῦ Κριτηρίου τούτου εἶναι νά ἐκφωνήσῃ τήν ἀλλαγὴν τῶν μελῶν τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Διοικητηρίου καί τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος μετὰ τόν χρόνον.

Περί τῶν Δημοσίων Δοσιμάτων

Ἄρθρον 101.— Κανένας πολίτης δέν ἐξαιρεῖται ἀπό τήν τιμίαν ὑποχρέωσιν τοῦ νά συνεισφέρει κατὰ τήν δύναμιν καί τά πλούτη του τά εἰς δημοσίας ἀνάγκας δοσίματα.

Περί τοῦ Δημοσίου Θησαυροῦ

Ἄρθρον 102.— Τό θησαυροφυλάκιον τοῦ Ἔθνους

1. Δικαστής.

2. Τιμωρητής.

kriminale dhe jo të jetë i njëjti si gjykatësi dhe ndëshkuesi.

Neni 97. - Gjykatësit kriminalë zgjidhen çdo vit nga asamblетë elektorale.

Rreth Gjykatës së Kasacionit

Neni 98. - Ekziston një Gjykatë Kasacioni për të gjithë Republikën.

Neni 99. - Kjo Gjykatë nuk e ka për detyrë të njohë në thellësi çështjet.

- Vendos, kur dhunohen traditat e ligjëruara dhe kur shkelen Ligjet.

Neni 100. - Anëtarët e kësaj Gjykate emërohen çdo vit nga asamblетë elektorale dhe numri i tyre është njëzetekatër.

- Është punë e kësaj Gjykate të shpallë ndryshimin pas një viti, të anëtarëve të Këshillit Ekzekutiv dhe të Trupit Legjislativ.

Rreth Tatimeve Publike

Neni 101. - Asnjë qytetar nuk përjashtohet nga detyrimi i nderuar për të kontribuar, sipas fuqisë dhe pasurisë së tij, në imet e nevojshme publike.

Rreth Thesarit Publik

Neni 102. - Thesari Kombëtar është pika qendrore e

εἶναι τό μεσαίτατον κέντρον τῶν εἰσοδημάτων καί τῶν ἐξόδων τῆς Δημοκρατίας.

Ἄρθρον 103.— Αὐτό διοικεῖται ἀπό ἐπιτρόπους, οἵτινες ἔχουν νά δώσουν λογαριασμόν, ὠνοματισμένους ἀπό τό Ἐκτελεστικόν Διοικητήριον.

Ἄρθρον 104.— Αὐτούς τούς ἐπιτρόπους τούς παρατηροῦν ἔφοροι ὠνοματισμένοι ἀπό τό Νομοδοτικόν Σῶμα καί παρμένοι ἀπ' ἀναμεταξύ του, οἵτινες ἔχουν ν' ἀποκριθοῦν διά τās καταχρήσεις, ὅπου δέν ἤθελε δώσουν εἶδησιν.

Περί τῆς λήψεως τῶν λογαριασμῶν

Ἄρθρον 105.— Οἱ λογαριασμοί τῶν ἐπιτρόπων τοῦ ἐθνικοῦ θησαυροφυλακίου καί τῶν διοικητῶν τῶν δημοσίων χρημάτων δίδονται κάθε χρόνον εἰς τούς ἐφόρους ὅπου ἔχουν ν' ἀποκριθοῦν περὶ αὐτῶν, οἵτινες ὀνοματίζονται ἀπό τό Ἐκτελεστικόν Διοικητήριον.

Ἄρθρον 106.— Αὐτοί οἱ ἐπικυρωταί παρατηροῦνται ἀπό ἐφόρους ὠνοματισμένους ἐκ τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος καί ἐβγαλμένους ἐκ τοῦ κόλπου του (ἤγουν ἀπ' αὐτό τό ἴδιον Σῶμα), οἵτινες ἔχουν ν' ἀποκριθοῦν διά τās καταχρήσεις καί τὰ λάθη, ὅπου δέν φανερώσουν. Τό Νομοδοτικόν Σῶμα ἀποφασίζει τούς λογαριασμούς καί τούς ὑπογράφει.

Περί τῶν Δυνάμεων τῆς Δημοκρατίας

Ἄρθρον 107.— Ἡ γενική δύναμις τῆς Δημοκρατίας συνίσταται εἰς ὁλόκληρον τό ἔθνος.

Ἄρθρον 108.— Ἡ Δημοκρατία βαστᾷ μέ τὰ ἔξοδά της

të ardhurave dhe shpenzimeve të Republikës.

Neni 103. - Ai administrohet nga kujdestarë të emëruar nga Këshilli Ekzekutiv, të cilët japin llogari.

Neni 104. - Këta kujdestarë kontrollohen nga mbikqyrës të emëruar nga Trupi Legjislativ dhe të marrë nga gjiri i tij, të cilët janë përgjegjës për abuzimet që nuk denoncohen.

Rreth kontrollit të llogarive

Neni 105. - Logaritë e kujdestarëve të thesarit kombëtar dhe të administratorëve të parave publike iu jepen çdo vit mbikqyrësve përgjegjës për to, të cilët emërohen nga Këshilli Ekzekutiv.

Neni 106. - Këta verifikatorë kontrollohen nga mbikqyrës të emëruar nga Trupi Legjislativ dhe të nxjerrë nga gjiri i tij (d.m.th. nga vetë Trupi), të cilët duhet të përgjigjen për abuzimet dhe gabimet e padenoncuar. Trupi Legjislativ vendos për llogaritë dhe i nënshkruan.

Rreth Forcave të Republikës

Neni 107. - Forca e përgjithshme e Republikës përbëhet nga i gjithë populli.

Neni 108. - Republika mban me shpenzimet e saj, për

ἐν καιρῷ πολέμου καί εἰρήνης μίαν ἄρματωμένην δύναμιν εἰς τήν γῆν καί εἰς τήν θάλασσαν.

Ἄρθρον 109.— Ὅλοι οἱ Ἕλληνες εἶναι στρατιῶται· ὅλοι πρέπει νά γυμνάζωνται εἰς τά ἄρματα καί νά ρίχνουν εἰς τό σημάδι· ὅλοι πρέπει νά μανθάνουν τήν τακτικήν· ὡς καί αἱ Ἑλληνίδες βαστοῦν μιζράκια¹ εἰς τό χέρι, ἂν δέν εἶναι ἐπιτήδεια εἰς τό τουφέκι.

Ἄρθρον 110.— Δέν πρέπει νά εἶναι κανένας πρωτοστάτωρ, ἥγουν νά ἔχη ὅλας τάς δυνάμεις τῆς Δημοκρατίας, γῆς καί θαλάσσης, εἰς τό χέρι του.

Ἄρθρον 111.— Ἡ διαφορά τῶν πολεμικῶν βαθμῶν (ἥγουν χιλίαρχος, στρατηγός), ὅπου ἔχουν οἱ ἀξιωματικοί, τά ξεχωριστά σημεῖα των καί ἡ ὑποταγή τῶν ἀπλῶν στρατιωτῶν εἶναι μόνον, ἐν ὧσφ διαρκῇ ἡ δούλευσις τοῦ πολέμου· καθὼς τελειώσῃ ὁμως, εἶναι ὅλοι ἴσοι καί ἀδελφοί.

Ἄρθρον 112.— Ἡ δημόσιος δύναμις, ὅπου εἶναι διωρισμένη νά βαστᾷ τήν εἰρήνην καί τήν εὐταξίαν μέσα εἰς τήν Δημοκρατίαν, ἐνεργεῖ μόνον κατά τήν ἐγγραφον ζήτησιν τῶν νομίμως θεσπισμένων διοικητῶν.

Ἄρθρον 113.— Ἡ δημόσιος δύναμις, [ὅπου εἶναι] διωρισμένη ἐναντίον τῶν ἔξω ἐχθρῶν τῆς Πατρίδος, ἐνεργεῖ κατά τάς προσταγὰς τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Διοικητηρίου.

Ἄρθρον 114.— Κανένα σῶμα ἄρματωμένων ἀνθρώπων δέν ἔχει τήν ἄδειαν νά βουλευῆται, μήτε νά προστάξῃ, ἀλλά μόνον νά ἐκτελῇ τά προσταττόμενα δι' ἐγγράφου προσταγῆς τῶν διοικητῶν.

1. Τόξα.

kohë lufte dhe paqeje, një forcë të armatosur për tokën dhe detin.

Neni 109. - Të gjithë Grekët janë ushtarë; të gjithë duhet të stërviten me armët dhe të qëllojnë në shenjë; të gjithë duhet të mësojnë taktikën; deri dhe femrat Greke të mbajnë harqe në duar, nëse nuk janë të shkathta në pushkë.

Neni 110. - Asnjë s' duhet të jetë komandant i përgjithshëm, d.m.th. të ketë të gjitha forcat e Republikës, të

Neni 111. - Ndryshimi në gradat luftarake (d.m.th. gjeneral, kolonel), që kanë oficerët, shenjat dalluese të tyre dhe mvartësia e ushtarëve të thjeshtë ekziston vetëm për sa zgjat shërbimi luftarak; por kur mbaron janë të gjithë të barabartë dhe vëllezër.

Neni 112. - Forca publike, së cilës i caktohet të ruajë paqen dhe rendin në Republikë, vepron vetëm me thirrjen me shkrim nga autoritetet e dekretuara ligjërisht.

Neni 113. - Forca publike, e cila përdoret kundër armiqve të jashtëm të Atdheut, vepron nën urdhërat e Këshillit Ekzekutiv.

Neni 114. - Asnjë forcë njerëzish të armatosur nuk mund të diskutojë, as të urdhërojë, por vetëm të ekzekutojë urdhërat me shkrim të autoriteteve.

Περί τῶν Ἐθνικῶν Συνελεύσεων

Ἄρθρον 115.— Ἄν εἰς μίαν περισσότερον ἀπὸ τὰς μισὰς ἐπαρχίας τῆς Δημοκρατίας, τὸ δέκατον μέρος τῶν πρώτων συναθροίσεων ἐκάστης αὐτῶν, γινομένων παρὰ τοὺς ρηθέντας κανόνας (11, 12, 13), ζητοῦν νὰ ξαναθεωρήσουν τὴν προᾶξιν τῆς νομοθετικῆς διοικήσεως, ἢ τὴν ἀλλαγὴν μερικῶν ἀπὸ τὰ ἄρθρα τῆς, τότε τὸ Νομοδοτικὸν Σῶμα ἔχει χρέος νὰ συγκροτήσῃ τὰς πρώτας συναθροίσεις καὶ ὅλων τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν τῆς Δημοκρατίας, διὰ νὰ πληροφορηθῇ, ἂν πρέπει νὰ συγκροτηθῇ μία γενικὴ Ἐθνικὴ Συνέλευσις.

Ἄρθρον 116.— Ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις γίνεται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅπου καὶ αἱ νομοδοτικαί· ἡγουν στέλλεται εἰς πληρεξούσιος ἀπὸ κάθε ἐπαρχίαν καὶ ἐνώνει μέ ἐκείνας τὴν πληρεξουσιότητά της.

Ἄρθρον 117.— Αὕτη ἡ ἔξω τῆς συνηθείας Ἐθνικὴ Συνέλευσις καταγίνεται καὶ κάμνει τὴν προᾶξιν τῆς νομοθετικῆς διοικήσεως μόνον ἐπάνω εἰς ἐκεῖνα τὰ αἷτια, ὅπου ἐπροξένησαν τὴν συνάθροισίν της καὶ δέν ἀνακατώνεται εἰς ἄλλο τίποτε· ἡγουν ἐστάλθη διὰ νὰ θεωρήσῃ μόνον μίαν ὑπόθεσιν, εἰς ἐκείνην καταγίνεται καὶ ὄχι περαιτέρω.

Περί τῆς σχέσεως τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας μέ τὰ ξένα ἔθνη

Ἄρθρον 118.— Ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς εἶναι φίλος καὶ φυσικὸς σύμμαχος μέ τὰ ἐλεύθερα ἔθνη.

Ἄρθρον 119.— Οἱ Ἕλληνες δέν ἀνακατώνονται εἰς τὴν διοίκησιν τῶν ἄλλων ἐθνῶν· ἀλλ' οὔτε εἶναι εἰς αὐτοὺς δυνατόν νὰ ἀνακατωθοῦν ἄλλα εἰς τὴν ἐδικήν των.

Rreth Asambleve Kombëtare

Neni 115. - Nëqoftëse në gjysmën, plus një të krahinave të Republikës, një e dhjeta e asambleve primare e secilës prej tyre, të krijuara sipas rregullave të shpallura (11,12,13), kërkojnë rishikimin e Aktit Konstitucional, ose ndryshimin e disa prej neneve të tij, atëherë Trupi Legjislativ ka për detyrë të mbledhë asambletë primare dhe të krahinave të tjera të Republikës, për të mësuar nëse duhet të mbahet një Asamble Kombëtare e përgjithshme.

Neni 116. - Asambleja Kombëtare formohet në të njëjtën mënyrë si dhe legjislativet; d.m.th. dërgohet një i plotfuqishëm nga çdo krahinë dhe bashkon me të tjerat plotfuqishmërinë e saj.

Neni 117. - Kjo Asambëlë Kombëtare e jashtëzakonshme formohet dhe bën aktin e administratës legjislative vetëm për ato shkaqe, të cilat provokuan mbledhjen e saj dhe nuk përzihet në asgjë tjetër; d.m.th. u thirr për të parë vetëm një çështje, vetëm me këtë merret dhe me asgjë tjetër.

***Rreth marrëdhënieve të Republikës Greke
me kombet e huaja***

Neni 118. - Populli Grek është mik dhe aleat i natyrshëm me kombet e lira.

Neni 119. - Grekët nuk përzihen në qeverisjen e kombeve të tjera, por dhe ata nuk mundën të përzihen veç në të tyren. Nderojnë Ambasadorët dhe Konsujt e atyre kombeve

Τιμοῦν τοὺς Πρέσβεις καὶ Κονσόλους¹ τῶν εἰς τοῦτο τό βασιλείον εὐρισκομένων ἔθνων, τοῖς δεδαιοῦσι μίαν ἄφοδον διατριβήν², σέβονται τοὺς πραγματευτάς των καὶ δέν πειράζουν τὰ ἐμπορικά πλοῖα των, ὅταν δέν ἔχουν πρᾶγμα τοῦ ἐχθροῦ.

Ἄρθρον 120.— Δέχονται ὅλους τοὺς ἀδικημένους ξένους καὶ ὅλους τοὺς ἐξωρισμένους ἀπὸ τὴν πατρίδα των δι' αἰτίαν τῆς Ἐλευθερίας. Ἀπαρνοῦνται καὶ δέν δίδουν ὑποδοχὴν καὶ περιποίησιν εἰς τοὺς Τυράννους.

Ἄρθρον 121.— Δέν κύνουν ποτέ εἰρήνην μέ ἓνα ἐχθρόν, ὅπου κατακρατεῖ τόν ἑλληνικόν τόπον.

Περὶ ἐγγυήσεως καὶ δεδαιότητος τῶν Δικαίων τούτων

Ἄρθρον 122.— Ἡ Νομοθετικὴ Διοίκησις δεδαιοῖ εἰς ὅλους τοὺς Ἑλληνας, Τούρκους, Ἀρμένηδες, τὴν ἰσοτιμίαν, τὴν ἐλευθερίαν, τὴν σιγουρότητα, τὴν ἐξουσίαν τῶν ὑποστατικῶν ἐκάστου, τὰ δημόσια χρέη ὅπου ἤθελε γένουν διὰ τὴν Ἐλευθερίαν, τὴν ἐλευθερίαν ὅλων τῶν θρησκειῶν, μίαν κοινὴν ἀνατροφὴν, δημοσίους συνδρομὰς ἐκεῖ ὅπου ἀνήκουν, τὴν ἀπεριόριστον ἐλευθερίαν τῆς τυπογραφίας, τό δίκαιον τοῦ νά δίδῃ ἕκαστος ἀναφορὰν καὶ νά προσκλαυθῇ, τό δίκαιον τοῦ συναθροίζεσθαι εἰς δημοσίους συντροφίας, καί, τελευταῖον, τὴν ἀπόλαυσιν ὅλων τῶν Δικαίων τοῦ Ἀνθρώπου.

Ἄρθρον 123.— Ἡ Ἑλληνικὴ Δημοκρατία τιμᾷ τὴν πραγματικότητα, τὴν ἀνδρείαν, τό γηρατεῖον, τὴν υἱικὴν φιλοστοργίαν, τὴν δυστυχίαν· αὕτη δάνει τὴν παρακαταθήκην

1. Προξένους.

2. Διαμονήν.

që ndodhen në këtë shtet, u sigurojnë atyre një qëndrim të pafrikshëm, respektojnë negociatorët dhe nuk ngacmojnë anijet tregëtare të tyre, kur nuk përmbajnë mall të armikut.

Neni 120. - U jep strehim të huajve tek të cilët janë bërë padrejtësi dhe gjithë të dëbuarve nga atdheu i tyre për kauzën e Lirisë. Refuzojnë dhe nuk japin strehim dhe shërbim për Tiranët.

Kushtetuta
që pushton territorin grek.

Rreth garancisë dhe sigurimit të të Drejtave

Neni 122. - Kushtetuta garanton tek të gjithë Grekët, Turqit, Armenët, barazinë, lirinë, sigurinë, pronësinë e secilit, shpenzimet publike që bëhen për Lirinë, lirinë e të gjithë kulteve fetare, një arësimim të përbashkët, ndihma publike atje ku duhet, lirinë e pakufizuar të shtypit, të drejtën e secilit për raportim dhe ankim, të drejtën e mbledhjes në shoqëri popullore, dhe, së fundi, gëzimin e të gjitha të Drejtave të Njeriut.

Neni 123. - Republika Greke respekton ndershmërinë, trimërinë, pleqërinë, dashurinë për fëmijën, fatkeqësinë; ajo

τῆς νομοθετικῆς αὐτῆς διοικήσεως ὑπὸ τὴν ἄγρυπνον φύλαξιν ὅλων τῶν ἐναρέτων φιλελευθέρων ἀνδρῶν, ὅπου, διὰ νὰ μὴ ὑποκύψουν εἰς τὸν ζυγὸν τῆς Τυραννίας, ἐνηγκαλίσθησαν τὴν στρατιωτικὴν ζωὴν, καὶ ἀρματωμένοι ὤμοσαν αἰώνιον πόλεμον κατὰ τῶν Τυράννων.

Ἄρθρον 124. – Ἡ Κήρυξις τῶν Δικαίων τοῦ Ἀνθρώπου καὶ ἡ Νομοθετικὴ αὐτὴ Πρᾶξις νὰ χαραχθῇ ἐπάνω εἰς χαλκίνας πλάκας καὶ νὰ στέκεται εἰς τὸν τόπον τῆς συναθροίσεως τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος, νὰ γένουν τοιαῦτα ἀντίτυπα καὶ νὰ στηθοῦν εἰς ὅλας τὰς πόλεις, χώρας¹ καὶ χωρία τῆς Δημοκρατίας, εἰς τὰ μεσοχώρια, ὅπου κάθε ὥραν νὰ βλέπῃ κάθε πολίτης, εἰς τί συνίσταται ὁ θησαυρὸς τῆς φιλτάτης Ἐλευθερίας του.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

[1.] – Ἡ σημαία ὅπου δάνεται εἰς μπαϊράκια καὶ παντιέρες τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας, εἶναι ἓν ρόπαλον τοῦ Ἡρακλέους μέ τρεῖς σταυροὺς ἐπάνω, τὰ δὲ μπαϊράκια καὶ παντιέρες εἶναι τρίχροα, ἀπὸ μαῦρον, ἄσπρον καὶ κόκκινον· τὸ κόκκινον ἐπάνω, τὸ ἄσπρον εἰς τὴν μέσην καὶ τὸ μαῦρον κάτω.

– Τὸ κόκκινον σημαίνει τὴν αὐτοκρατορικὴν πορφύραν καὶ αὐτεξουσιότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ· τὸ ἐμεταχειρίζοντο οἱ προπάτορές μας ὥς ἔνδυμα πολέμου, θέλοντες νὰ μὴ φαίνωνται αἱ πληγαί, ὅπου ἔτρεχον αἷμα, διὰ νὰ μὴ δειλιῶσιν οἱ στρατιῶται.

1. Κωμοπόλεις.

Neni 123. - Republika Greke respekton ndershmërinë, trimërinë, pleqërinë, dashurinë për fëmijën, fatkeqësinë; ajo vendos depozitimin e kësaj kushtetute nën ruajtjen vigjilente të të gjithë burrave të virtytshëm liridashës, të cilët, që të mos përkulen para zgjedhës së Tiranit, përqafuan jetën ushtarake dhe, të armatosur, zhvilluan luftë shekullore kundër Tiranëve.

Neni 124. - Deklarata e të Drejtave të Njeriut dhe Akti Konstitucional të gdhenden mbi pllaka bronxi dhe të vendosen në vendin e mbledhjes së Trupit Legjislativ, të bëhen kopje të tyre dhe të vendosen në të gjitha qytetet, qytezat dhe fshatrat e Republikës, ku çdo qytetar të shohë në çdo orë se ku konsiston thesari i Lirisë së tij të shtrenjtë.

SHTOJCE

[1.] - Flamuri, i cili vendoset në bajrakët dhe bandierat e Republikës Greke, është me topuzin e Iraqlit me tre kryqe përsipër. ndërsa bajrakët dhe bandierat janë tringjyrëshe, të zezë, të bardhë dhe të kuqe; e kuqja sipër, e bardha në mes dhe e zeza poshtë.

- E kuqja tregon veshjen perandorake dhe pavarësinë e Popullit Grek; e përdornin stërgjyshët tanë si veshje lufte, duke dashur të mos duken plagët nga ku rridhte gjak që të mos frikësoheshin ushtarët.

– Τό ἄσπρον σημαίνει τήν ἀθωότητα τῆς δικαίας ἡμῶν ἀφορμῆς κατά τῆς Τυραννίας.

– Τό μαῦρον σημαίνει τόν ὑπέρ Πατρίδος καί Ἐλευθερίας ἡμῶν θάνατον.

[2.] – Ὅλοι οἱ Ἕλληνες στρατιῶται φοροῦν εἰς τό κεφάλι περικεφαλαίαν.

[3.] – Ὅλοι οἱ Ἕλληνες στρατιῶται ἔχουν μίαν μπαγιονέταν¹, τήν ὁποίαν φοροῦν εἰς τήν μέσσην των ὡσάν χαντζιάρι, καί ἐν καιρῷ ἀνάγκης ἢ παρατάξεως τήν περνοῦν εἰς τό τουφέκι των.

[4.] – Τό φόρεμα τῶν Ἑλλήνων στρατιωτῶν εἶναι τό ἡρωϊκόν: μαῦρον ἀντερί, ἄσπρον ὑποκάμισον καί κόκκινα χολέδια ἢ κάλτζες.

[5.] – Κάθε Ἕλλην καί Ἑλληνίς, ὁμοίως καί κάθε κάτοικος τῆς Δημοκρατίας ταύτης, πρέπει νά φορῇ εἰς τήν περικεφαλαίαν του ἢ εἰς τήν σκούφιαν του ἐν παρόμοιον ρόπαλον, καθὼς εἶναι εἰς τήν ἀρχήν, γραμμένον ἢ κεντημένον εἰς ἄσπρον πανί, ἢ ἅς εἶναι καί ἀπό πάφιλον². Τοῦτο εἶναι τό σημεῖον τοῦ νά γνωρίζωνται οἱ ἐλεύθεροι δημοκράται καί ισότιμοι ἀδελφοί.

1. Ξιφολόγχη

2. Ὁρειχάλκινον λεπτὸν ἔλασμα.

- E bardha tregon pafajësinë e shkaqeve tona të drejta të luftës kundër Tiranisë.

- E zeza tregon vdekjen tonë për Atdheun dhe Lirinë.

[2.] - Të gjithë ushtarët Grekë mbajnë në kokë përkrenare.

[3.] - Të gjithë ushtarët Grekë kanë nga një bajonetë, të cilën e mbajnë në mesin e tyre si hanxhar, dhe në rast nevojë ose në rreshtim e vendosin në pushkët e tyre.

[4.] - Veshja e ushtarëve Grekë është heroike; ader i zi, këmishë e bardhë dhe çorape të kuqe.

[5.] - Çdo Grek dhe Greke, gjithashtu dhe çdo banor i kësaj Republike, duhet të mbajnë në përkrenaren ose kapelen e tyre një topuz të ngjashëm, siç e thamë në fillim, të vizatuar ose të qëndisur në cohë të bardhë, ose mund të jetë prej llamarine. Kjo do të jetë shenja e tyre dalluese si demokratë të lirë dhe vëllezër të barabartë.

Ο ΘΟΥΡΙΟΣ

MARSHI LUFTARAK

ΘΟΥΡΙΟΣ

ἦτοι ὀρμητικός Πατριωτικός Ὑμνος πρῶτος,
εἰς τὸν ἦχον *Μία προσταγή μεγάλη*

Ὡς πότε, παλληκάρια, νά ζοῦμεν στά στενά,
μονάχοι, σάν λιοντάρια, στές ράχες, στά βουνά;
σπηλιές νά κατοικοῦμεν, νά βλέπουμεν κλαδιά,
νά φεύγωμ' ἀπ' τὸν κόσμον, γιὰ τὴν πικρὴ σκλαδιά;
νά χάνωμεν ἀδέλφια, Πατρίδα καί γονεῖς, 5
τούς φίλους, τὰ παιδιά μας κι ὅλους τούς συγγενεῖς;

Καλλιό 'ναι μιᾶς ὥρας ἐλεύθερη ζωή,
παρά σαράντα χρόνοι σκλαδιά καί φυλακή!

Τί σ' ὠφελεῖ ἂν ζήσης καί εἶσαι στή σκλαδιά;
Στοχάσου πὼς σέ ψένουν καθ' ὥραν στή φωτιά. 10
Βεζύρης, Δραγουμάνος, Ἀφέντης κι ἂν σταθῇς,
ὁ Τύραννος ἀδίκως σέ κάμει νά χαθῇς·
δουλεύεις ὅλ' ἡμέρα σέ ὅ,τι κι ἂν σοί πῃ,
κι αὐτὸς πασχίζει πάλιν τό αἷμα σου νά πιῇ.
Ὁ Σοῦτζος κι ὁ Μουρούζης, Πετράκης, Σκαναθής, 15

LIRI

BARAZI

MARSHI LUFTARAK

domethënë Hymni kryesor Patriotik vrullnxitës,
me melodinë e këngës *Fermani i madh*

Deri kur, o trima, në gryka do rrojmë,
në gërxhe e në male, të vetmuar si luanë?
Të shohim veç shkurre, në shpella të banojmë,
e hidhura skllavëri, jetën të na marrë?
Vëllezër të humbasim, prindër dhe Atdhe, 5
miq, fëmijë dhe gjithë njerëzit tanë?

Më mirë është të rrosh një orë jetë të lirë,
sesa dyzet vjet i lidhur me zinxhirë!

Ç' fitove po jeton dhe je i robëruar?
Kujtohu se të kanë në zjarr të përvëluar. 10

Vezir, Draguman. Efendi të jesh e në rezistofsh,
Tirani, padrejtësisht, të bën të mos jetosh;
Punon tërë ditën, kudo që thotë ai,
dhe prapë ai përpiqet, gjakun të të pi.
Suxua dhe Muruzi. Petraqi. Skanavi. 15

Γκίκας καί Μαυρογένης, καθρέπτῃς εἶν' νά ἰδῇς.
 Ἄνδρεῖοι καπετάνοι, παπάδες, λαϊκοί,
 σκοτώθηκαν, κι ἀγάδες, μέ ἄδικον σπαθί·
 κι ἀμέτρητ' ἄλλοι τόσοι, καί Τοῦρκοι καί Ρωμιοί,
 ζωήν καί πλοῦτον χάνουν, χωρίς καμμιὰ ῥοφή. 20

Ἐλάτε μ' ἓναν ζῆλον σέ τοῦτον τόν καιρόν,
 νά κάμωμεν τόν ὄρκον ἐπάνω στόν Σταυρόν·
 συμβούλους προκομμένους, μέ πατριωτισμόν,
 νά βάλωμεν, εἰς ὅλα νά δίδουν ὀρισμόν·
 οἱ Νόμοι νᾶν' ὁ πρῶτος καί μόνος ὁδηγός, 25
 καί τῆς Πατρίδος ἓνας νά γένη ἀρχηγός·
 γιατί κ' ἡ ἀναρχία ὁμοιάζει τήν σκλαβιά·
 νά ζοῦμε σά θηρία, εἶν' πλιό σκληρή φωτιά.
 Καί τότε, μέ τά χέρια ψηλά στόν οὐρανόν,
 ἅς ποῦμ' ἀπ' τήν καρδιά μας ἐτοῦτα στόν Θεόν: 30

*Ἐδῶ σηκώνονται οἱ Πατριῶται ὀρθοί, καί ὑψώνοντες τὰς χεῖρας
 πρὸς τόν οὐρανόν, κάμνουν τόν Ὅρκον:*

«ὦ Βασιλεῦ τοῦ Κόσμου, ὀρκίζομαι σέ Σέ,
 στήν γνώμην τῶν Τυράννων νά μὴν ἔλθῃ ποτέ!
 Μήτε νά τοὺς δουλεύσω, μήτε νά πλανηθῶ
 εἰς τὰ ταξίματά τους, γιά νά παραδοθῶ.
 Ἐν ὅσῳ ζῶ στόν κόσμον, ὁ μόνος μου σκοπός, 35
 γιά νά τοὺς ἀφανίσω, θέ νά ᾖναι σταθερός.
 Πιστός εἰς τήν Πατρίδα, συντρίβω τόν ζυγόν,
 ἀχώριστος γιά νά ᾖμαι ὑπὸ τόν στρατηγόν.
 Κι ἂν παραθῶ τόν ὄρκον, ν' ἀστράψ' ὁ Οὐρανός
 καί νά μέ κατακάψῃ νά γένω σάν καπνός!». 40

Gjika dhe Mavrojeni, shikoji, janë pasqyrë.
Trima kapedanë, priftërinj, laikë,
dhe hejlerë u vranë, nga shpat' e pamëshirë:
shumë të tjerë akoma, dhe Turq dhe Romë,
kot jetën humbasin, në varfëri lëngojnë. 20

Ejani, tani, nga një hu rrëmbeni,
para Kryqit, të gjithë, betimin tonë të themi:
këshilltarë të mënçur, njerëz patriotë
të vendosim, për gjithshka të urdhërojnë:
Ligjet tona, rrugën të na ndriçojnë : 25
dikush i Atdheut, komandant le të dalë:
se dhe anarkia ngjan me skllavëri;
është e rëndë shumë, të rojmë në egërsi.
Dhe kështu me duart të ngritura drejt qiellit,
nga zemra le t'i themi Zotit, këto fjalë: 30

*Këtu patriotët çohen në këmbë dhe duke ngritur duart
drejt qiellit, bëjnë Betimin:*

«Para Teje betohem, O Mbret i Njerëzimit,
në duar të Tiranëve s'do të bie kurrë!
as do t'u shërbejë, as do të mashtrohem
nga premtimet e tyre, që të dorëzohem.
Qëllimi im i vetëm, sa të jem në jetë, 35
t'i zhduk nga faqja e dheut, i fortë do të jetë.
Besnik ndaj Atdheut, zgjedhën do dërrmoj,
urdhërat e gjeneralëve, gjithmonë do t'i zbatoj.
Dhe po shkela betimin, Qielli të lëshojë rrufe
të më djegë të gjallë, të më futë nën dhe!», 40

Σ' Ἀνατολή καί Δύσι καί Νότον καί Βοριά
 γιά τήν Πατρίδα ὅλοι νά ἔχωμεν μιά καρδιά·
 στήν πίστιν του καθένας ἐλεύθερος νά ζῇ,
 στήν δόξαν τοῦ πολέμου νά τρέξωμεν μαζί.
 Βουλγάροι κι Ἀρβανῖτες, Ἀρμένιοι καί Ρωμιοί, 45
 ἀράπηδες καί ἄσπροι, μέ μιά κοινή ὁρμή,
 γιά τήν Ἐλευθερίαν νά ζώσωμεν σπαθί,
 πώς εἴμασθ' ἀντρειωμένοι, παντοῦ νά ξακουσθῇ.
 Ὅσ' ἀπ' τήν Τυραννίαν πῆγαν στήν ξενιτειά,
 στόν τόπον του καθένας ἄς ἔλθῃ τώρα πιά· 50
 καί ὅσοι τοῦ πολέμου τήν τέχνην ἀγροικοῦν,
 ἐδῶ ἄς τρέξουν ὅλοι, Τυράννους νά νικοῦν·
 ἡ Ρούμελη τούς κράζει μ' ἀγκάλες ἀνοιχτές,
 τούς δίδει διό καί τόπον, ἀξίες καί τιμές.
 Ὡς πότε ὀφφικιάλος¹ σέ ξένους βασιλεῖς; 55
 Ἐλα νά γίνῃς στῦλος δικῆς σου τῆς φυλῆς.
 Κάλλιο γιά τήν Πατρίδα κανένας νά χαθῇ,
 ἢ νά κρεμάσῃ φούντα γιά ξένον στό σπαθί.
 Καί ὅσοι προσκυνήσουν, δέν εἶναι πλιό ἐχθροί·
 ἀδελφία μας θά γένουν, ἄς εἶναι κ' ἐθνικοί. 60
 Μά ὅσοι θά τολμήσουν ἀντίκρυ νά σταθοῦν,
 ἐκεῖνοι καί δικοί μας ἂν εἶναι, ἄς χαθοῦν.

Σουλιῶτες καί Μανιάτες, λιοντάρια ξακουστά,
 ὥς πότε στές σπηλιές σας κοιμᾶσθε σφαλιστά;
 Μαυροβουνιοῦ καπλάνια², Ὀλύμπου σταυραετοί 65
 κι Ἀγρόφων τά ξεφτέρια³, γενῆτε μιά ψυχή.

1. Ἀξιωματοῦχος.

2. Τίγρεις.

3. Γεράκια.

Në Lindje e në Perëndim, në Jug e në Veri për Atdheun të kemi të njëjtën dashuri; me ç'beson secili i lirë të jetojë, për lavdinë e luftës me ne le të vrapojë, Bullgarë dhe Shqiptarë, Armenë dhe Romë,	45
zezakë dhe të bardhë, të gjithë me trimëri, për Lirinë të rrokim shpatën në dorë. që jemi trimëruar, gjithë bota ta dëgjojë. Sa vetë nga Tirania, u larguan në kurbet, ora është tani, të kthehen në dhé të vet;	50
dhe ata që teknikën e luftës zotërojnë, këtu të vinë të gjithë, Tiranët të dërmojnë; Rumelia i pret krahëhapur, në të sajën gjë, u jep tokë dhe gjë, ndere dhe lavdi. Deri kur do të mbani ofiqe në shtet të huaj?	55
Ejani dhe bëhuni shtylla të fisit tuaj, Është më mirë dikush për Atdheun të vdesë, apo dorën që mban shpatën të huajit t'ia shesë? Dhe sa na respektojnë, nuk janë më armiq; vëllezërit tanë do të bëhen, me tjetër kombësi.	60
Por sa do të guxojnë në anën tjetër të mbesin, dhe njerëzit tanë të jenë, me turp le të vdesin.	
Suliotë dhe Manjatë, luanë të dëgjuar, deri kur të mbyllur në shpella do të rroni? Tigra Malazezë, shqiponja të Olimpiti, skifterë të Agraftit shpirtin tuaj bashkoni.	65

Ἄνδρεῖοι Μακεδόνες, ὀρμήσετε γιά μιὰ
 καί αἷμα τῶν Τυράννων ρουφήστε σά θεριά.
 Τοῦ Σάβα καί Δουνάβου ἀδέλφια χριστιανοί,
 μέ τ' ἄρματα στό χέρι καθένας ἄς φανῇ· 70
 τό αἷμα σας ἄς βράση μέ δίκαιον θυμόν·
 μικροί, μεγάλ' ὁμῶστε Τυράννου τόν χαμόν.
 Λεβέντες ἀντρειωμένοι Μαυροθαλασσινοί,
 ὁ βάρβαρος ὥς πότε θέ νά σᾶς τυραννῇ;
 Μή καρτερεῖτε πλέον, ἀνίκητοι Λαζοί, 75
 χωθῆτε στό μπογάζι μ' ἐμᾶς καί σεῖς μαζί.
 Δελφίνια τῆς θαλάσσης, ἄζδέρια τῶν νησιῶν,
 σάν ἀστραπή χυθῆτε, κτυπᾶτε τόν ἐχθρόν.
 Τῆς Κρήτης καί τῆς Νύδρας θαλασσινά πουλιά,
 καιρός εἶν' τῆς Πατρίδος ν' ἀκοῦστε τή λαλιά, 80
 Κι ὅσ' εἶστε στήν ἀρμάδα, σάν ἄξια παιδιά,
 οἱ Νόμοι σᾶς προστάζουν νά βάλετε φωτιά.
 Μ' ἐμᾶς κ' ἐσεῖς, Μαλτέζοι, γενῆτ' ἓνα κορμί·
 κατά τῆς Τυραννίας ριχθῆτε μέ ὀρμή.
 Σᾶς κράζει ἡ Ἑλλάδα, σᾶς θέλει, σᾶς πονεῖ, 85
 ζητᾷ τήν συνδρομήν σας μέ μητρικήν φωνή.

Τί στέκεις, Πασβαντζόγλου, τόσον ἐκστατικός;
 Τινάξου στό Μπαλκάνι, φώλιασε σάν αἰτός·
 τοὺς μπούφους καί κοράκους καθόλου μή ψηφᾷς· 90
 μέ τόν ραγιά ἐνώσου, ἄν θέλῃς νά νικᾷς.
 Σιλίστρα καί Μπραῖλα, Σμαήλι καί Κιλί,
 Μπενδέρι καί Χοτίνι ἐσένα προσκαλεῖ·
 στρατεύματά σου στείλε κ' ἐκεῖνα προσκυνοῦν,
 γιατί στήν Τυραννίαν νά ζήσουν δέν μποροῦν.
 Γκιουρτζή, πλιά μή κοιμᾶσαι, σηκώσου μέ ὀρμήν· 95
 τόν Μπρούσια νά μοιάσης ἔχεις τήν ἀφορμήν.

Trima Maqedonë, hidhuni në sulm dhe gjakun Tiranit t'ia derdhni lumë. Të Savës dhe Danubit, vëllezër të krishterë, me armët në duar dilni dhe këtë herë:	70
le të ziejë gjaku juaj nga zemërimi i drejtë: të vegjëll, të mëdhenj varroseni Tiranin. Levendë trima të Detit të Zi, deri kur barbari do t'iu ketë nën tirani?	75
Mos prisni më, ju të pamposhtur Llazë, por futuni bashkë me ne, tani në bogaz. Delfinë të detit, të ishujve asdrenë, si vetëtimë suluni, armikun shkatërroni.	80
Të Kretës dhe të Nidhrës, zogj bregdetarë, të Atdheut cicërimën, është ora të dëgjoni. Dhe sa jini në flotë, trima legjendarë, të hapni zjarr Ligjet ju urdhërojnë.	85
Me ne dhe ju Maltezë, bëhuni një trup: kundër Tiranisë hidhuni në sulm. Ju thërret Greqia, i dhimbsemi, ju dashuron, me zë nëne kontributin tuaj kërkon.	90
Pse qëndron, Pasvanxoglu, kaq i habitur? Fole e shqiponjës në Ballkan duhet ngritur; bufët edhe korbët aspak mos i çmo, me rajanë bashkohu, lufto dhe fito.	95
Silistra dhe Braila, Smaili dhe Kili, Benderi dhe Hotini ty po të ftojnë; ushtri të tua ço, ata do të të respektojnë, sepse në Tirani nuk munden të jetojnë.	95
Gjurxhi, mos fli më, me vrull të ngrihesh, Brusias ke rast sot t'i ngjash.	

Καί σύ, πού στό Χαλέπι ἐλεύθερα φρονεῖς,
 πασιά, καιρόν μή χάνης, στόν κάμπον νά φανῇς·
 μέ τά στρατεύματά σου εὐθύς νά σηκωθῇς,
 στῆς Πόλης τά φερμάνια ποτέ νά μή δοθῇς. 100
 Τοῦ Μισιριοῦ ἀσλάνια¹, γιά πρώτη σας δουλειά,
 δикόν σας ἓνα μπέη κάμετε βασιλιά·
 χαράτzi τῆς Αἰγύπτου στήν Πόλ' ἄς μή φανῇ,
 γιά νά ψοφήσ' ὁ λύκος, ὁπού σᾶς τυραννεῖ.

Μέ μιά καρδίαν ὅλοι, μιά γνώμην, μιά ψυχή, 105
 κτυπᾶτε τοῦ Τυράννου τήν ρίζαν, νά χαθῇ!
 Ν' ἀνάψωμεν μιά φλόγα σέ ὅλην τήν Τουρκιά,
 νά τρέξ' ἀπό τήν Μπόσνα καί ὡς τήν Ἀραπιά!
 Ψηλά στά μπαϊράκια σηκῶστε τόν Σταυρόν
 καί σάν ἀστροπελέκια κτυπᾶτε τόν ἐχθρόν! 110
 Ποτέ μή στοχασθῇτε πῶς εἶναι δυνατός·
 καρδιοκτυπᾷ καί τρέμει σάν τόν λαγό κι αὐτός.
 Τρακόσιοι Γκιρζιαλῆδες τόν ἔκαμαν νά διῇ
 πῶς δέν μπορεῖ μέ τόπια², μπροστά τους νά ἐδγῇ.

Λοιπόν, γιατί ἀργεῖτε; τί στέκεσθε νεκροί; 115
 Ξυπνήσατε, μήν εἰσθε ἐνάντιοι κ' ἐχθροί.
 Πῶς οἱ προπάτορές μας ὠρμούσαν σάν θεριά,
 γιά τήν Ἐλευθερίαν πηδοῦσαν στή φωτιά,
 ἔτzi κ' ἡμεῖς, ἀδέλφια, ν' ἀρπάξωμεν γιά μιά
 τ' ἄρματα, καί νά βγοῦμεν ἀπ' τήν πικρή σκλαβιά! 120
 Νά σφάξωμεν τοὺς λύκους, πού τόν ζυγόν βαστοῦν
 καί Χριστιανούς καί Τούρκους σκληρά τοὺς τυραννοῦν·

1. Λιοντάρια.

2. Οἱ μπάλες τῶν κανονιῶν, τά κανόνια.

- Dhe ti, që në Halep i lirë rri mendohesh,
 pasha, mos humb kohë, në fushë të betejës shko;
 me ushtritë e tua menjëherë të çohesh,
 fermanëve të Stambollit kurrë mos iu dorëzo. 100
 Asllanë të Misirit, që tani vërtet,
 një beun tuaj menjëherë bëjeni mbret;
 në Stamboll të mos shkojë, haraçi nga Egjypti,
 le të ngordhë ujku që deri tani ju shtypi.
- Me një zemër të gjithë, një shpirt, një mendje, 105
 në rrënjë Tiranin godisni, nishan mos t'i gjendet!
 Të ndezim një zjarr në të gjithë Turqinë,
 të përfshijë Bosnjën deri dhe Arapinë!
 Lart nëpër bajrakë Kryqin të çoni
 dhe si rrufetë e qiellit armikun të qëlloni! 110
 Kurrë mos mendoni se ka akoma fuqi;
 i rreh zemra e dridhet si lepuri dhe ai.
 Treqind Gjirzialidhë e bënë të kuptojë
 se vetëm me topa, s'ka mundësi të fitojë.
- Hajdeni pra, pse rrini si të vdekur? pse vononi? 115
 Zgjohuni, mos jini armiq dhe kundërshtarë.
 Kujtoni stërgjyshët që si bisha sulmonin,
 dhe që për Lirinë hidheshin në zjarr,
 kështu dhe ne, vëllezër, të rrëmbejmë tani
 armët, të dalim nga kjo e hidhur skllavëri! 120
 T'i therrim ujkit që shtypësin mbajnë
 dhe tiranizojnë të Krishterë dhe Myslimanë;

στεριᾶς καί τοῦ πελάγου νά λάμψη ὁ Σταυρός,
κ' εἰς τήν δικαιοσύνην νά σκύψη ὁ ἐχθρός·
ὁ κόσμος νά γλυτώσῃ ἀπ' αὐτὴν τήν πληγὴν
κ' ἐλεύθεροι νά ζῶμεν, ἀδελφια, εἰς τήν Γῆ!

125

i tokës dhe i detit Kryqi le të ndrisë,
dhe armiku të ulet para drejtësisë;
nga kjo plagë e rëndë njerëzit të shpëtojnë
dhe të lirë mbi Tokë, si vëllezër të jetojnë!

125

